

Η ΔΥΣΠΡΑΓΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΑΣ

ΥΠΟ ΒΑΣ. ΔΑΜΑΛΛΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ παροῦσα ἐργασία ἐπερατώθη τὴν 18ην Ἀπριλίου ἐ.ε. Τὰ γενικά συμπεράσματα εἶναι λίαν ἀπαισιόδοξα, τόσον διὰ τὴν κατάστασιν τῆς πόλεως Βόλου ὅσον καὶ διὰ τὴν γενικὴν ἐξέλιξιν τῆς οἰκονομίας μας. Ἡ ἀπαισιοδοξία ὅμως ἐκείνη μετατρέπεται ἤδη εἰς πραγματικὴν ἀνησυχίαν, μετὰ τοὺς καταστρεπτικοὺς σεισμοὺς τῆς Θεσσαλίας.

Ἡ δυσπραγία τῆς πόλεως Βόλου θὰ ἐνταθῇ πλέον εἰς ἀπίστευτον βαθμόν. Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ταύτης καὶ ὀλοκλήρου τῆς Θεσσαλίας θὰ δοκιμάσῃ ἀνυπερβλήτους δυσχερείας. Ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκονομία μας ὀλοκληρῶς θὰ ὑποστῇ τὸν ἀντίκτυπον τῶν σεισμῶν. Διὰ τοὺς σεισμοπλήκτους εἰδικῶς παρουσιάζεται σειρὰ ὀλοκληρῶς προβλημάτων, ἐκ τῶν ὑποίων τὰ κυριώτερα εἶναι τὰ ἀκόλουθα :

α) Ταχύτερα, ὅσον τὸ δυνατόν, στέγασις καὶ περίσωσις τῶν διαφόρων προϊόντων σιτηρῶν, καπνῶν κ.λ.π.

β) Ἀντιμετώπισις τῆς κανονικῆς συνεχίσεως τῶν διαφόρων καλλιεργειῶν καὶ τῆς ἐγκαίρου συγκομιδῆς τῶν προϊόντων.

γ) Κανονικὴ συγκέντρωσις τῶν σιτηρῶν νέας ἐσοδείας, πρὸς ἀποφυγὴν διαθέσεως τούτων εἰς τιμὰς ἐξευτελιστικάς.

Αἱ συμφοραὶ ἐκ τῶν σεισμῶν θὰ ἔχωσι τὰς ἐπιδράσεις των καὶ ἐπὶ τῆς νομισματικῆς καὶ δημοσιονομικῆς καταστάσεως. Ἡδη ἡ νομισματικὴ κατάστασις ἐμφανίζει συμπτώματα δυσκολιῶν. Αἱ πιστώσεις πρὸς τὴν οἰκονομίαν κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας χορηγοῦνται δυσκόλως. Μία συστηματικὴ προσπάθεια καταβάλλεται πρὸς συγκράτησιν τῶν τιμῶν καὶ ἀποφυγὴν ἐκδηλώσεως πληθωρικῶν φαινομένων. Τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν ὑπάρχουν περιθώρια χρηματοδοτήσεων. Καὶ ὅμως ἡ ἀνοικοδόμησις τῶν ἐρειπίων πρέπει νὰ γίνῃ τὸ ταχύτερον καὶ διὰ νὰ γίνῃ ἀπαιτοῦνται χρήματα. Ὁ Προϋπολογισμὸς δὲν παρουσιάζει δυνατότητας, δεδομένου ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς ἐλλείψεως δραχμῶν ἀπὸ μηνῶν ἤδη ἐπιφέρει καθυστέρησιν τοῦ ρυθμοῦ τῆς Ἀνασυγκροτήσεως.

Ἡ συμφορὰ τῶν σεισμῶν θέτει ἐκ νέου ἐπὶ τάπητος τὸ θέμα τῆς Ἀνασυγκροτήσεως καὶ ἐν γένει πορείας τῆς οἰκονομίας μας. Πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ἐκ νέου τὴν ὅλην κατάστασιν καὶ νὰ προβῶμεν εἰς προσεκτικὰς ἀξιολογήσεις καὶ ἱεράρχησιν διαφόρων δαπανῶν. Ἴσως πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ὅλον θέμα τῆς κατανομῆς τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Τὸ πρόβλημα τῆς φορολογίας καὶ τῆς κοινωνικῆς μας πολιτικῆς πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ σοβαρῶς. Εἶναι καιρὸς νὰ πρυτανεύσῃ τὸ αἶσθημα τῆς ἀλληλεγγύης. Ὅταν ἐνώπιον ἡμῶν ἔχομεν χιλιάδας ἀστέγους καὶ δυστυχοῦντας ἀδελφούς, μερικαὶ προνομικαὶ καταστάσεις ἀποτελοῦν παραφωνίαν καὶ πρόκλησιν.

Κοινωνικὴ ἐπίσης πολιτικὴ ὑπὲρ ὠρισμένων κατηγοριῶν καὶ εἰς βάρος τῶν πολλῶν εἶναι ὄχι, μόνον μία σοβαρὰ ἀδικία, ἀλλὰ ἀποτελεῖ συγχρόνως καὶ κοινωνικὸν κίνδυνον. Κατὰ ποίαν λογικὴν θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ ὑπάρχουν μερικοὶ προνομιούχοι τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως εἰς βάρος τῶν ἄλλων; Ὁ ἀγρότης τῆς Θεσσαλίας, ὁ σημερινὸς σεισμόπληκτος δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἀσφάλισιν, οὐδεμίαν ἰατρικὴν περίθαλψιν. Πληρώνει ὅμως κοινωνικὰς εἰσφοράς ὑπὲρ μερικῶν προνομιούχων, οἵτινες ἐξασφαλίζουν ὑπερβολικὰς παροχάς.

Ποῖος ἀνθρώπινος νοῦς θὰ δεχθῇ τὸ θέαμα ἀτόμων ἐχόντων πολλαπλὰς παροχάς, καθ' ὃν χρόνον ἄλλοι πένονται κυριολεκτικῶς; Ποία λογικὴ ἐγκρίνει νὰ εἰσπράττῃ εἰς ἀσφαλιζόμενος συντάξεις μεγαλυτέρας τῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐργασίας εἰσοδημάτων του; Πῶς δικαιολογεῖται εἰς τὴν πτωχὴν ταύτην χώραν παροχὴ παχυλῶν συντάξεων μετὰ πάροδον περιόδου ἐργασίας μιᾶς καὶ μόνης δεκαετίας;

Τὰ ἐρωτήματα ταῦτα δύνανται ἐπὶ πολὺ νὰ συνεχισθοῦν. Περιττόν. Μὲ ὀλίγας λέξεις, ἡ κατάστασις εἰς τὴν χώραν μας ἐμφανίζει παντελεῖ ἑλλειψιν ὀρθολογικῆς καὶ δικαίας οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ὁργανώσεως. Εἶναι καιρὸς νὰ ἀλλάξωμεν μεθόδους καὶ νὰ ἀποκτήσωμεν Κράτος καὶ δικαίαν κοινωνικὴν ὁργάνωσιν. Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν ὀφείλει νὰ πράξῃ τὸ καθήκον του.

Κατὰ πρῶτον λόγον ὁ πολιτικὸς κόσμος. Τὰ βασικὰ θέματα δὲν ἀντιμετωπίζονται μὲ δημαγωγικοὺς λόγους καὶ ἀπατηλὰς ὑποσχέσεις. Ἀπαιτεῖται ἐργασία, ὁργάνωσις, σύστημα, γενικωτέρα ἀντίληψις. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας δὲν εἶναι ἔργον μιᾶς Κυβερνήσεως. Τὰ βασικὰ θέματα ἔχουσιν ἐθνικὸν χαρακτῆρα καὶ ὥς τοιαῦτα πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθοῦν παρ' ὀλοκλήρου τοῦ πολιτικοῦ κόσμου.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπιστήμονες καὶ γενικῶς οἱ μορφωμένοι ἄνθρωποι δὲν πρέπει νὰ ἀδιαφορήσουν πρὸ τῆς σημερινῆς καταστάσεως. Πρέπει ὅλοι νὰ κινηθοῦν καὶ διὰ τῆς γραφῆς καὶ τοῦ λόγου νὰ καταστήσουν κοινὴν συνείδησιν τὴν λύσιν μερικῶν βασικῶν προβλημάτων τῆς οἰκονομίας μας.

Γνωρίζομεν ὅτι κάθε ἐπίκρισις θίγουσα προνόμια καὶ συμφέροντα προκαλεῖ ἀντιδράσεις. Δὲν δικαιολογεῖται ὅμως οὐδεὶς δισταγμός. Ἡ ὑπαρξὶς ἀστέγων καὶ πενομένων εἰς μίαν κοινωνίαν περιλαμβάνουσας προνομιούχους

καὶ διάγοντας βίον προκλητικῶς δαπανηρόν, εἶναι κάτι τὸ ἀπαράδεκτον. Ἐκτὸς τοῦ αἰσθήματος τῆς δικαιοσύνης τὸ ὁποῖον προσβάλλει μία τοιαύτη κατάστασις, ὑπάρχει καὶ ἡ κοινωνικὴ ἡσυχία καὶ ἡ εἰρηνικὴ διαβίωσις, ἥτις εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατος εἰς μίαν κοινωνίαν ἐμφανίζουσαν τοιαῦτα φαινόμενα. Ἄλλωστε ἡ ἐλληνικὴ κοινωνία στηρίζεται ἐπὶ τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, βάσις τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀλληλεγγύη καὶ ἡ ἀνακούφισις τῶν πασχόντων.

Πιστὴ ἐφαρμογὴ τῶν ἰδανικῶν τούτων καὶ ἐργασία συστηματικὴ, δύναται ὅχι μόνον νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν βιωσιμότητα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ νὰ δημιουργήσωσι καὶ μίαν ἀνθηρὰν κοινωνίαν μὲ ἀνώτερον πολιτισμόν.

Ἀθῆναι 8ῃ Μαΐου 1954.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἀπὸ τῆς ἀνοίξεως τοῦ 1950, ὅτε ἐπανήλθομεν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, κατόπιν ἀπουσίας εἴκοσιν ἐτῶν, παρακολουθοῦμεν μετὰ μεγίστης προσοχῆς τὰ προβλήματα τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας. Ἐπὶ πλεόν, ἡ χρησιμοποίησίς μας εἰς ἐπικαίρους κυβερνητικὰς θέσεις μᾶς ἔδωσε τὴν δυνατότητα νὰ παρακολουθῶμεν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν ὅλην κατάστασιν τῆς οἰκονομίας μας καὶ νὰ συλλάβωμεν, κατὰ τὸ δυνατόν, τὰς κυρίας ἀδυναμίας τῆς οἰκονομίας μας. Κατ' ἐπανάληψιν μᾶς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ παρουσιάσωμεν τὰς ἀπόψεις μας ἐπὶ τῶν βασικῶν προβλημάτων ταύτης. Δὲν παρελείψαμεν μάλιστα νὰ ἐμφανίσωμεν τὰς ἀντιλήψεις μας κατὰ τρόπον λίαν κατηγορηματικόν, χωρὶς νὰ διστάσωμεν πρὸ τῆς σκέψεως ὅτι ἐνδέχεται νὰ θίξωμεν διάφορα πρόσωπα ἢ ὠρισμένας καταστάσεις.

Εἶναι ἀληθές ὅτι εἰς τὴν χώραν μας τὸ πᾶν ἔχει πολιτικοποιηθῆ καὶ διὰ μέσου τοῦ πολιτικοῦ φακοῦ ἐμφανίζονται καὶ τὰ ζωτικώτατα ἀκόμη θέματα τῆς οἰκονομίας μας. Δηλαδή καὶ τὰ ζητήματα ἀκόμη τὰ σχετιζόμενα μὲ αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Πιθανόν, εἰς οὐδεμίαν ἴσως χώραν ἡ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη δύναται νὰ καυχῇ διὰ τὴν ἀπόλυτον ἀνεξαρτησίαν της. Εἶναι πρᾶγμα σὺνηθες οἱ ἐκάστοτε κρατοῦντες νὰ ἐπηρεάζωσι, κατὰ κάποιον τρόπον, τοὺς οἰκονομολόγους καὶ νὰ ἐξασφαλίζωσιν, ἂν μὴ τὴν ἐνεργὸν ὑποστήριξιν αὐτῶν, τοῦλάχιστον τὴν ἀνοχήν καὶ τὴν σιωπὴν των.

Κατὰ γενικὸν ὅμως κανόνα, δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι, εἰς τὰ προηγμένα οἰκονομικῶς Κράτη, ὑπάρχει μία ἀξιόλογος ἐπιστημονικὴ ἀνεξαρτησία, ἱκανὴ νὰ διαφωτίσῃ τὴν κοινὴν γνώμην ἐπὶ τῶν βασικῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων τῆς χώρας καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ, εἰς πλείστας περιπτώσεις, ὀρθολογικὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν. Ἡ προσπάθεια αὕτη εἶναι ἀπαραίτητος, διότι εἰς ἐκάστην κοινωνίαν ὁ ρόλος τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας ἔχει μεγίστην σημασίαν. Ἡ πνευματικὴ ἡγεσία εἶναι ἐκεῖνη ἣτις δημιουργεῖ καὶ καθοδηγεῖ καὶ τὴν πολιτικὴν ἡγεσίαν.

α) Ἡ ἐπιστήμη δημιουργεῖ τὴν πολιτικὴν ἡγεσίαν. ὅταν ὠρισμένοι πνευματικοὶ ἡγέται ἐχουσι καὶ τὰς ἀπαραιτήτους ἱκανότητας, εἴτε ὡς συνήθως πολλάκις λέγεται καὶ τὰς ἀδυναμίας τοῦ πολιτικοῦ. ὅποτε κατέρχονται εἰς τὴν πολιτικὴν κοινίστραν καὶ συμβάλλουν διὰ τῆς προσπάθειάς των εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ πολιτικοῦ ἐπιπέδου.

β) Ἡ ἐπιστήμη καθοδηγεῖ τὴν πολιτικὴν ἡγεσίαν. ὅταν ὁ ἐπιστήμων μένει μὲν τελείως ἀμέτοχος τῆς πολιτικῆς ζωῆς τοῦ τόπου, ὅχι ὅμως καὶ ἀδιά-

φορος διὰ τὰ βασικά οἰκονομικά καὶ κοινωνικά προβλήματα τῆς χώρας του. Λόγω τῆς ιδιότητός του ὁ ἐπιστήμων, καλεῖται, ἐκ τῶν πραγμάτων, νὰ λάβῃ θέσιν ἐπὶ ὧν τῶν βασικῶν προβλημάτων ἅτινα ἀπασχολοῦν τὴν χώραν του. Πιθανὸν νὰ φανῇ δυσάρεστος καὶ νὰ προκαλέσῃ ἀντιδράσεις. Τὸ καθῆκον του ὅμως ἐπιβάλλει τοῦτο καὶ πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ δεχθῇ ὅτι ὁ μὲν Πλάτων εἶναι φίλτατος, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀλήθεια φιλότιμη.

Οὐδεὶς ἐπιστήμων, οὐδεὶς διανοούμενος ἔχει δικαίωμα νὰ τιτλοφορῇται τοιοῦτος ἐὰν δὲν ἐκτελέσῃ τὸ καθῆκον του. 'Η ἐπιστήμη εἶναι ἀποτέλεσμα ἀγῶνων καὶ θυσιῶν. Τὸ παράδειγμα τοῦ Γαλιλαίου εἶναι τὸ πλέον διδακτικὸν εἰς τὴν ἱστορίαν. 'Η ἐπιστήμη ἔχει καθῆκον νὰ κρίνῃ τοὺς πάντας καὶ νὰ δώσῃ κατευθύνσεις, εἰς τὰς γενικὰς γραμμάς, διὰ τὴν πορείαν τῆς χώρας.

Πιθανὸν αἱ ἀνωτέρω γραμμαί, διὰ πολλοὺς ἐν 'Ελλάδι, νὰ προκαλοῦν τὸ μειδίωμα. Πάντα ταῦτα φαίνονται διὰ τὴν χώραν μας ἀνεδαφικά. Λόγος ὅμως ἐτι σοβαρώτερος διὰ νὰ προσπαθῇ τις νὰ προσφέρῃ κάτι εἰς μίαν χώραν εἰς τὴν ὑποίαν τοῦτο σπανίζει. Τότε ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα ἔχει μεγαλυτέραν ἀξίαν. Ὡς μᾶς διδάσκει εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐπιστήμην ἡ θεωρία περὶ σχηματισμοῦ τῆς ἀξίας τῶν ἀγαθῶν, κάθε σπάνιον ἀγαθόν, ἔχει μεγαλυτέραν ἀξίαν.

Προσθέτομεν ὅμως ἀμέσως πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων ὅτι δὲν αἰσθανόμεθα οὐδεμίαν εὐχαρίστησιν καὶ ἀδυναμίαν διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ μάρτυρος. Δὲν ἐπιδιώκομεν ἐπίσης διαμάχας καὶ διαπληκτισμούς. 'Αντιθέτως καταβάλλομεν πάντοτε μεγίστην προσπάθειαν πρὸς ἀποφυγὴν προστριβῶν καὶ παρεξηγήσεων. 'Εννοοῦμεν ὅμως νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ ἐπιστημονικὸν μας καθῆκον καὶ νὰ ὀνομάσωμεν «τὰ σῦκα σῦκα καὶ τὴν σκάφην σκάφην», ἀδιαφοροῦντες ἐὰν τοῦτο προκαλεῖ δυσανεσχείας καὶ ἐὰν ἔχῃ δι' ἡμᾶς ὠρισμένας συνεπείας.

'Η τύχη ἠθέλησε νὰ ἀναπηδῇσωμεν ἐκ τῶν κόλπων μιᾶς πτωχοτάτης οἰκογενείας, νὰ στερηθῶμεν δὲ ἐπὶ πλέον καὶ τῶν γονέων μας εἰς πολὺ μικρὰν ἡλικίαν. 'Εδοκιμάσαμεν, οὕτω, τὴν σκληρὰν βιοπλὴν λίαν προῶως. Εὐτυχῶς, ἡ φύσις μᾶς ἐχάρισεν ὀλίγας δυνάμεις, τὰς ὑποίας ἐχρησιμοποίησαμεν κατὰ τρόπον προσεκτικὸν καὶ ἡδυνήθημεν, μέχρι τοῦδε, νὰ ἐπιτύχωμεν μερικὰ καλὰ ἀποτελέσματα. 'Επετύχομεν, ὅχι μόνον νὰ ζήσωμεν ἀξιοπρεπῶς, τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως, ἀλλὰ νὰ ἀποκτήσωμεν καὶ μίαν καλὴν ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν, νὰ παρουσιάσωμεν δὲ καὶ ἐν ἐπιστημονικῶν ἔργων ἀρκετὰ ἀξιόλογον.

Δὲν πρόκειται ἐπομένως νὰ διακόψωμεν τὴν προσπάθειάν μας, φοβούμενοι μήπως αὕτη θὰ ἔχῃ δυσμενῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς μελλοντικῆς μας σταδιοδρομίας. Τὴν ἐπιστήμην ἀντιλαμβανόμεθα ὡς ἱερὸν καθῆκον, ὡς ὑψηλὸν λειτούργημα, ὡς θεῖαν ἀποστολὴν καὶ ὅχι ὡς βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα καὶ μέσον σταδιοδρομίας, 'Εὰν, λόγω τῶν εἰδικῶν ἐν 'Ελλάδι συνθηκῶν, ἡ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη δὲν θὰ μᾶς ἐξασφαλίσῃ, μερικοὺς πόρους, ἀπαραιτήτους διὰ

τὴν συντήρησίν μας. δὲν πρόκειται νὰ δοκιμάσωμεν δισταγμούς. Θὰ προχωρήσωμεν εἰς τὸν διαχωρισμὸν τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Προκειμένου νὰ σπουδάσωμεν καὶ νὰ συγγράψωμεν ὠρισμένα ἐκ τῶν ἔργων μας, εὐρέθημεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξασκήσωμεν τὰ πλέον ἀπίθανα βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα. Ἐὰν παραστῇ ἀνάγκη, δὲν θὰ διστάσωμεν νὰ πράξωμεν τοῦτο καὶ εἰς τὸ μέλλον. Μόνον συμβιβασμούς δὲν πρόκειται νὰ δεχθῶμεν καὶ νὰ θέσωμεν τὴν ἐπιστήμην εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὠρισμένων συμφερόντων καὶ εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἀτομικοῦ μας συμφέροντος.

Αἱ ἀνωτέρω ἀντιλήψεις ἀποτελοῦν τὴν πίστιν μας καὶ βάσει τούτων θὰ συνεχίσωμεν τὸν δρόμον μας. Γνωρίζομεν καλῶς πόσον δυσχερὴ εἶναι τὰ διάφορα προβλήματα καὶ πόσον δυσκολωτάτη ἡ ἀνακάλυψις τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας. Διὰ τοῦτο δὲν παραλείπομεν, εἰς πᾶσαν στιγμὴν, νὰ ζητήσωμεν τὴν κριτικὴν τῶν συναδέλφων μας ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν μας, ὥς καὶ τὴν γνώμην ὅλων τῶν ἀναγνωστῶν μας. Μόνον διὰ τῆς κριτικῆς ἀναλύσεως εἶναι δυνατὸν νὰ διαπιστώσωμεν τὸ βάσιμον ἢ μὴ τῶν ἐπιστημονικῶν μας συμπερασμάτων. Μία ἐπιστημονικὴ ἀπόψις, τὰ συμπεράσματα μιᾶς μελέτης, πρέπει ἀπαιτήτως νὰ δεχθῶσι τὸ σκληρὸν βάπτισμα τοῦ πυρός, τὴν αὐστηρὰν δηλαδὴ κριτικὴν τῶν εἰδικῶν καὶ τοῦ κοινοῦ. Εἶναι ὁ μόνος τρόπος ἀποδείξεως τοῦ βασίμου ἢ μὴ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀπόψεων.

Βάσει τῶν ἀνωτέρω ἀντιλήψεων, ἐπεχειρήσαμεν τὴν παροῦσαν ἐργασίαν, ἥτις ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν κεφαλαίων. Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον ἐζητάσαμεν τὴν κατάστασιν τῆς πόλεως Βόλου. Διεπιστώσαμεν ὅτι ὠρισμένοι εἰδικοί λόγοι συνετέλεσαν εἰς τὴν σημερινὴν μεγάλην δυσπραγίαν τῆς πόλεως ταύτης. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ γενικώτερα χαρακτηριστικὰ ἄτινα ἀνάγονται εἰς τὰς βασικώτερας δυσχερείας τῆς οἰκονομίας μας. Οὕτω, τὸ πρόβλημα τῆς κρίσεως τῆς βιομηχανίας Βόλου εἶναι γενικῆς φύσεως καὶ ἀποτελεῖ μέρος ἀναπόσπαστον τῆς συνολικῆς καταστάσεως τῆς οἰκονομίας μας. Ἐθεωρήθη, ὅθεν, ἀπαραίτητον νὰ ἀφιερῶσωμεν ἐν δεύτερον κεφάλαιον εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν βασικῶν χαρακτηριστικῶν τῆς οἰκονομίας μας.

Τὰς ἀντιλήψεις μας ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου εἶχαμεν πολλάκις τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὰς ἐκθέσωμεν προηγουμένως εἰς ἄρθρα μας δημοσιευθέντα εἰς διάφορα περιοδικά. Συνωψίσσαμεν ταύτας ἐκ νέου, ὑπογραμμίζοντες τὰς κυριώτερας ἀδυναμίας τῆς οἰκονομίας μας. Χωρὶς νὰ καταλήγωμεν εἰς αἰσθήματα ἀπελπισίας διὰ τὸ μέλλον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, δὲν παραλείπομεν νὰ δηλώσωμεν ὅτι ἡ κατάστασις εἶναι σοβαρὰ καὶ ὅτι ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία ἔχει ἀνάγκην ἀναπτύξεως, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς βιωσιμότητος τοῦ συνεχῶς αὐξανομένου

πληθυσμοῦ τῆς χώρας μας. 'Αλλ' ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις προσκρούει εἰς σειρὰν ἐμποδίων ἐν ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἔλλειψις οἰκονομικοτεχνικῶν γνώσεων καὶ ἡ ἀντιμετώπισις τῶν βασικῶν προβλημάτων τῆς χώρας μας κατὰ τρόπον ὅπως συμπτωματογόν.

'Η πρόσφατος ἀποχώρησις ἐκ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ Συντονισμοῦ κ. Μαρχεζίνη ἀποτελεῖ, κατὰ τὴν ἀντίληψίν μας, ἐπιβεβαίωσιν τῶν ἀπόψεών μας. Διὰ τοῦτο ἐκρίθη σκόπιμον νὰ δημοσιευθῇ ὡς τρίτον κεφάλαιον ἐν συνοπτικὸν σημείωμα ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος τῆς χώρας μας, γραφέν κατὰ μῆνα Ἰούνιον 1953, κατόπιν παρακλήσεως τοῦ Μαχαρίτου Πλαστήρα ἐκφράζον δὲ μερικὰς ἀνησυχίας τῆς στιγμῆς ἐκείνης.

* * *

Τὰ γενικὰ συμπεράσματα τῆς παρούσης μελέτης δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἀκολούθως :

α) 'Ο ἑλληνικὸς λαὸς δὲν στερεῖται ἱκανοτήτων καὶ ζωτικότητος Πάσχομεν ὅμως, τὰ μέγιστα, ἀπὸ ἔλλειψιν ὀργανωτικοῦ πνεύματος, ὑστεροῦμεν εἰς οἰκονομικοτεχνικὰς γνώσεις καὶ ἀντιμετωπιζόμεν τὰ πάντα συμπτωματογόν.

β) Τὰ πολιτικὰ κόμματα εὐθύνονται κυρίως διὰ τὴν κατάστασιν ταύτην. Γυμνὰ καὶ ἐστερημένα τῶν καταλλήλων ἐπιτελείων, εἶναι ἀνίσχυρα νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰ διάφορα προβλήματα.

γ) Κατὰ γενικὸν κανόνα, οἱ ἐπιστήμονες περιφρονοῦνται καὶ προωθοῦνται οἱ ἀμαθεῖς καὶ κατὰ προτίμησιν οἱ φίλοι τῶν κομμάτων. Τοῦτο ἐδημιούργησε μίαν γενικὴν σύγχυσιν εἰς τὴν κρατικὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν ὅλην οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν τῆς χώρας μας. Τὴν κατάστασιν ταύτην ἔχειροτέρησεν, ἔτι περισσότερον, ἡ παρουσία ξένων συμβούλων καὶ ἐμπειρογνομόνων, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς ἐν Ἑλλάδι.

δ) Πρὸς θεραπείαν τῆς καταστάσεως ἀπαιτεῖται μία γενικὴ προσπάθεια. Πρέπει νὰ κινηθῶν οἱ ἐκλεκτοί, οἱ τίμιοι, οἱ πατριῶται καὶ νὰ ἀντιδράσουν ἐναντίον τῶν ἐπιτηδείων καὶ τῶν φαύλων.

ε) Πρέπει νὰ δώσωμεν μεγαλυτέραν προσοχὴν εἰς τὴν ἐπιδημονικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν οἰκονομικῶν θεμάτων. Τοῦτο δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τῆς συστηματικῆς ἐργασίας εἰς τὰς διαφόρους Σχολὰς καὶ τὰ Πανεπιστήμια. Ἐπίσης διὰ τῆς ἰδρύσεως ἐνὸς ὀργανισμοῦ οἰκονομικῶν ἐρευνῶν. Καὶ τέλος διὰ τῆς δημιουργίας μιᾶς ἀντιπροσωπευτικῆς συνελεύσεως, ἐνὸς Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἀντιπροσωπεύηται ἡ ἐπιστήμη καὶ αἱ διάφοροι παραγωγικαὶ τάξεις. Τὸ Συμβούλιον τοῦτο δύναται νὰ προωθήσῃ ἀποτελεσματικῶς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας μας καὶ νὰ συντελέσῃ, εἰς τὴν χάραξιν μιᾶς ὀρθολογικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς.

Τὰ ἀνωτέρω συμπεράσματα δὲν εἶναι παρὰ γινῶμαι ἐνὸς μελετητοῦ, ὅστις παρουσιάζει μὲν ταύτας μετὰ παρρησίας, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ πιστεύῃ ὅτι πρόκειται περὶ ἀπολύτων ἀληθειῶν καὶ ἀδιαψεύστων ἀξιωμάτων. Ἐπομένως καθε ἀναγνώστης, κάθε ἐπιστήμων ἔχων ἀντιρρήσεις καὶ ἀντιθέτους ἀπόψεις παρακαλεῖται θερμῶς νὰ κάμῃ ταύτας γνωστάς. Μόνον ἐκ τῆς συζητήσεως καὶ ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν διαφορῶν ἀπόψεων εἶναι δυνατόν νὰ ἐξαχθῇ ἐν θετικόν συμπέρασμα. Ἡ σπουδαιότης τοῦ θέματος δὲν πρέπει νὰ ἀφήσῃ οὐδένα ἀδιάφορον. Ἡ βιωσιμότης τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πρέπει, πάσῃ θυσίᾳ νὰ ἐξασφαλισθῇ. Ἀπαντα τὰ ἐμπόδια πρέπει νὰ παραμερισθοῦν καὶ ὅλαι αἱ δυσχέρειαι νὰ ὑπερπηδηθοῦν. Τοῦτο εἶναι ἀσφαλῶς δυνατόν, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρξῃ πίστις, αὐτοπεποιθήσις καὶ θέλησις πρὸς ἐργασίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι

Η ΔΥΣΠΡΑΓΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΒΟΛΟΥ

Α' ΜΕΡΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

1. Ἡ κατάσταση τῆς πόλεως Βόλου.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀναφέρεται συχνότατα ὅτι ἡ πόλις τοῦ Βόλου δυσπραγεῖ, ὅτι ἡ πόλις τοῦ Βόλου φθίνει, ὅτι ὑπάρχει εἰς ταύτην γενικὸς μαρασμός καὶ μεγάλη οἰκονομικὴ καχεξία. Ἐπὶ πλεόν, φαίνεται ὅτι ἡ κατάσταση αὕτη βαίνει καθημερινῶς πρὸς τὸ χειρότερον, δεδομένου ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας ἡ ἀνεργία ἔλαβε μεγίστην ἑκτασιν. Πράγματι, οἱ ἀνεργοὶ ὑπολογίζονται εἰς πέντε χιλιάδας, περίπου, ἐπὶ ἑνὸς συνόλου ἐργατῶν δεκαπέντε χιλιάδων.

Εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ ἀνωτέρω ἀριθμοὶ πρέπει νὰ γίνωσι δεκτοὶ μετὰ σχετικῆς ἐπιφυλάξεως, διότι δὲν ὑπάρχουν ἀκριβῆ στατιστικὰ στοιχεῖα. Εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι ὑπάρχει μεγάλη ἀνεργία καὶ μία ἐκδηλὸς ψυχολογικὴ κατὰπτωσις τοῦ πληθυσμοῦ συνεπείᾳ τῶν καθημερινῶν στερήσεων. Πρέπει δὲ νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι, εἰς μίαν πόλιν ἐνθα οἱ στεροῦμενοι ἐργασίας ἀνέρχονται εἰς τὸ τρίτον ἢ καὶ τὸ τέταρτον τοῦ συνόλου τῶν ἐργαζομένων, ἡ κατάσταση εἶναι λίαν κρίσιμος καὶ δεόν νὰ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν ὅλων μας.

Ἀναμφιβόλως ἡ κατάσταση μιᾶς ἐπαρχιακῆς πόλεως δὲν δύναται παρὰ νὰ εἶναι ἡ ἰδίᾳ περίπου, μετὰ τὴν γενικὴν κατάστασιν τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας. Ὅταν εἰς μίαν χώραν ὑπάρχει οἰκονομικὴ δυσπραγία καὶ ἀνεργία, ἡ ἰδίᾳ κατάσταση μετὰ μερικὰς παραλλαγὰς, διαπιστοῦται εἰς ὅλα τὰ διαμερίσματα τοῦ Κράτους. Ὑφίστανται βεβαίως εἰδικαὶ τοπικαὶ συνθήκαι εἰς ὠρισμένας ἐπαρχίας, ἡ μετακίνησις ὅμως τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς κυρίως τῶν ἐργαζομένων, εἶναι λίαν εὐχερὴς ἐντὸς τῆς χώρας καὶ ἐπομένως ἐκδηλοῦται, κατὰ γενικὸν κανόνα, τάσις πρὸς σχετικὴν ἐξισορρόπησιν. Ἐάν, ἐπὶ παραδείγματι, οἱ ἐργάται δὲν δύνανται νὰ ἐξεύρωσιν ἐργασίαν εἰς μίαν πόλιν, ὑπάρχει ὅμως τοιαύτη εἰς τὸ Κέντρον καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχιακὰς πόλεις, συντελεῖται μὴ μετατόπισις ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέρους πρὸς τὸ ἕλλον. Ἀναμφιβόλως ἕκαστος ἐργάτης ἐάν μάλιστα εἶναι οἰκογενειάρχης, αἰσθάνεται ἰδιαίτεράν προτίμησιν διὰ τὴν ἐξεύρεσιν ἐργασίας ἐπιτοπίως, δὲν ἀρνεῖται ὅμως νὰ δεχθῇ τοιαύτην εἰς

ἄλλην πόλιν πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀνεργίας, ἥτις ἀποτελεῖ πραγματικὴν ἐξουθένωσιν, τόσον ἀπὸ ὕλικῆς ὥσον καὶ ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως διὰ πάντα ἐργαζόμενον. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μὴ ἔχοντας οἰκογενειακοὺς δεσμούς, οὗτοι δεικνύουσι συνήθως προθυμίαν πρὸς ἀναζήτησιν ἐργασίας εἰς ἄλλα μέρη, ὅχι μόνον ἐντὸς τῆς χώρας ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀκόμη.

Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι εἰς τὴν χώραν μας τὸ φαινόμενον τῆς ἀνεργίας ἔχει γενικὸν χαρακτῆρα. Ἡ συνεχὴς αὐξησις τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ὁ βραδὺς ρυθμὸς τῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας μας ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑπαρξίν σοβαρᾶς ἀνεργίας καὶ ὑποαπασχολήσεως.

Δύο κυρίως εἶναι οἱ λόγοι οἵτινες μᾶς ἤγαγον εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς παρούσης μελέτης :

α) Ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν εἰργάσθημεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Βόλου, διατηροῦμεν δὲ καὶ σήμερον ἐκεῖ τὰ ἐκλογικὰ μας δικαιώματα. Τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως ταύτης θεωροῦμεν φίλους μας καὶ συμπολίτας. Δὲν πρόκειται βεβαίως νὰ ζητήσωμεν τὰς ψήφους των ὑπὲρ ἡμῶν ἢ ὑπὲρ ὠρισμένου κόμματος. Τοῦτο ὁμῶς δὲν σημαίνει ὅτι ἔχομεν δικαίωμα νὰ ἀδιαφοροῦμεν ἐνώπιον τῆς δυστυχίας χιλιάδων ἀνέργων. Ὑπάρχει οἰκονομικὴ κρίσις, ὑπάρχει δυσπραγία καὶ μαρasmus, ἡ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθήκον της. Ὅφείλει νὰ ἐρευνήσῃ μετὰ προσοχῆς τὰ αἷτια καὶ νὰ καταλήξῃ εἰς συμπεράσματα.

β) Ἐκτὸς τοῦ προσωπικοῦ μας ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν πόλιν τοῦ Βόλου, ἡ μελέτη τῆς καταστάσεως τῆς πόλεως ταύτης, παρουσιάζει ἐξαιρετικὸν ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον. Τὰ γενικὰ αἷτια τῆς οἰκονομίας μας συλλαμβάνονται εὐχερέστερον ὅταν ἀναλύσωμεν τὰ γενεσιουργὰ αἷτια εἰς μίαν περιφέρειαν ἥτις πάσχει οἰκονομικῶς περισσότερον. Τὰ οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ φαινόμενα, ὡς καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῶν, ἐμφανίζονται, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐν μεγεθύνσει. Προβάλλονται διὰ μέσου ἑνὸς φακοῦ.

Ὑπάρχει βεβαίως ὁ κίνδυνος τῆς συγχύσεως τοῦ γενικοῦ μετὰ τοῦ ἐιδικοῦ καὶ τοπικοῦ φαινομένου, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου θὰ καταβάλωμεν κάθε προσπάθειαν καὶ προσοχὴν πρὸς διάκρισιν καὶ διαχωρισμὸν ἀναμεινόμεν δὲ ἐπὶ πλέον καὶ τὴν κριτικὴν τῶν εἰδικῶν. ὡς καὶ τὴν τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν συμπερασμάτων μας. Κατὰ γενικὸν κανόνα τὰ θέματα τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας εἶναι πολὺπλοκα καὶ ἐξαιρετικῶς δύσκολα. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ παρούσα προσπάθεια θὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἄλλων μελετητῶν καὶ ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ διάφορα οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα τῆς χώρας μας θὰ τύχωσι τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ ἐρεῦνης.

* *

Ἡ κατάστασις τῆς πόλεως Βόλου παρουσιάζει ἐξαιρετικὴν κρισιμότητα. Τὸ πληθυσμιακὸν πρόβλημα ἐμφανίζεται κατὰ τρόπον ὀξύτατον. Ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως Βόλου ἀνέρχεται σήμερον εἰς τὰς πεντήκοντα χιλιάδας, πε-

ρίπου. Εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον προστιθέμεναι καὶ αἱ δεκαπέντε χιλιάδες τῆς Νέας Ἰωνίας φθάνομεν εἰς ἓν σύνολον πληθυσμοῦ 65.000. Μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τούτου ἀναζητεῖ ματαίως ἐργασίαν ἢ εὐρίσκεται εἰς κατάστασιν ὑποαπασχολήσεως.

Σημειωτέον ὅτι ὁ Βόλος εἶναι νέα πόλις. Εἶναι μία ἐκ τῶν ἀξιολόγων ἐπαρχιακῶν πόλεων, παρουσιάσασα ἐξαιρετικὸν σφρίγος καὶ οἰκονομικὴν καὶ πνευματικὴν κίνησιν μεγίστης σημασίας. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία ἐσημείωσαν πραγματικὴν ἔνθησιν. Ὁ λιμὴν τοῦ Βόλου διὰ τῆς ἐμπορικῆς του κινήσεως ἐξυπηρετεῖ ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν Θεσσαλίαν, μέρος τῆς Μακεδονίας, τὰς Βορείους Σποράδας νήσους καὶ τμήμα τῆς Εὐβοίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξαγωγικὴ κίνησις τοῦ λιμένος Βόλου ἦτο μεγίστης σπουδαιότητος. Ἡ κίνησις τῶν καπνῶν, τῶν δημητριακῶν, τῶν ἐλαίων καὶ διαφόρων ὑπωρῶν διὰ τοῦ λιμένος Βόλου ἐδίδε ζωὴν εἰς τὴν πόλιν καὶ διαρκῆ πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν εἰς τὴν νύμφην τοῦ Παγασητικοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν βιομηχανίαν τοῦ Βόλου, αὕτη ἦτο ἀνθηροτάτη καὶ διωχέτευε τὰ προϊόντα της εἰς ὅλην τὴν χώραν, ὡς καὶ μέρος τούτων εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Διατί λοιπὸν σήμερον ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς πόλεως ταύτης παρουσιάζει ὕφεσιν ; Διατί ἡ ἔνθησις ἀνεκώπη καὶ ἤρχισεν ὁ μαρασμός ;

Εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα, ἐκτὸς τῆς γενικῆς καχεξίας τῆς οἰκονομίας μας, ἀναφέρονται ὡς αἷτια τοπικὰ τὰ τρία ἀκόλουθα :

α) Παρακμὴ τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως, συνεπείᾳ χρησιμοποίησεως νέων συγκοινωνιακῶν μέσων καὶ διαφόρων ἄλλων λόγων. β) Ἀφροῖα τῶν ἐσοδεῶν τοῦ Πηλίου καὶ βαρύτερα πλήγματα λόγῳ τῶν πολεμικῶν καὶ μεταπολεμικῶν γεγονότων. γ) Κλονισμός ὠρισμένων βιομηχανιῶν τοῦ Βόλου.

2. Παρακμὴ τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως Βόλου.

Οἱ λόγοι τῆς παρακμῆς τοῦ ἐμπορίου τῆς πόλεως Βόλου εἶναι βεβαίως πολλοὶ καὶ διάφοροι. Ὡς βασικὸς ὁμῶς λόγος θεωρεῖται ἡ ἀνάπτυξις τῆς διὰ τοῦ αὐτοκινήτου συγκοινωνίας. Τὸ τόσον πρακτικὸν τοῦτο συγκοινωνιακὸν μέσον συνέδεσε τὰς πόλεις τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Θεσσαλίας μετὰ τοῦ Κέντρου καὶ τὸ ἐμπόριον διεξάγεται πλέον διὰ τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν Ἀθηνῶν.

Ὁ ἔμπορος τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Θεσσαλίας δὲν μεταβαίνει πλέον, ὡς ἄλλοτε, εἰς τὸν Βόλον ἀλλὰ κατευθύνεται πρὸς τὴν πρωτεύουσιν. Ἐπιτυγχάνει ἴσως καλυτέρας τιμὰς εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ἐμπορευμάτων, συγχρόνως δὲ τακτοποιεῖ καὶ διάφορα ἄλλα ζητήματα. Διευθετεῖ μὲ τὴν ἰδίαν εὐκαιρίαν διοικητικὰς του ὑποθέσεις μὲ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, ἀντιμετωπίζει δὲ καὶ τὰ θέματα τῆς υγείας του καὶ τῆς υγείας τῆς οἰκογενείας του, εἰς τὰ Νοσοκομεῖα Ἀθηνῶν καὶ τοὺς εἰδικοὺς ἰατροὺς. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ψυχαγωγίας ἡ ἐπίσκεψις τῆς πρωτευούσης δὲν στερεῖται σημασίας.

Ἡδὴ μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, τὸ εἰσαγωγικὸν ἐμπόριον

τῆς πόλεως Βόλου ἐνεφάνισε μίαν σοβαρὰν διαφοροποίησιν. Αἱ ἀγοραὶ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ Πειραιῶς προσέφερον εἰς μικρότερας τιμὰς τὰ εἰσαγόμενα ἀγαθὰ. Ὁ μεγαλύτερος κύκλος ἐργασιῶν τῶν ἀγορῶν τούτων, ἔδιδεν ἴσως τὴν δυνατότητα πωλήσεως τῶν ἐμπορευμάτων μὲ μικρότερα περιθώρια κέρδους.

Ἐπὶ πλεον, ἐν μέρος τοῦ εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου ἐξηκολούθει μὲν νὰ διεξάγῃται διὰ τοῦ λιμένος Βόλου, διέφυγεν ὅμως τῶν χειρῶν τῶν ἐμπόρων τοῦ Βόλου καὶ διεξάγεται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν ἐμπόρων τοῦ ἐσωτερικοῦ. Οἱ ἐμποροὶ τῶν κυριωτέρων πόλεων τῆς Θεσσαλίας, χάρις εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς πλήρους δικτύου ἀντιπροσώπων καὶ παραγγελιοδόχων τῶν διαφόρων Οἰκῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, συνεδέθησαν ἀπ' εὐθείας μὲ τὸ ἐξωτερικόν, ὥς καὶ μὲ τὰ κυριώτερα κέντρα τοῦ ἐσωτερικοῦ. Ἀρκετοὶ ἐμποροὶ Τρικάλων, Καρδίτσης καὶ Λαρίσης ἤρχισαν νὰ δίδωσι παραγγελίας ἐλαίου, σάπωνος, ὑφασμάτων καὶ ἄλλων εἰδῶν μέσῳ τῶν παραγγελιοδόχων εἰς τοὺς τόπους τῆς παραγωγῆς. Τὸ ἴδιον σύστημα ἐφηρμόσθη καὶ διὰ πλεῖστα βασικά εἶδη τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Τὸ γενικὸν φαινόμενον τοῦ πληθωρισμοῦ τῶν διαφόρων ἐπαγγελμάτων εἰς τὴν χώραν μας εἶχε καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν ἐπίδρασίν του. Ἡ μεγίστη αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παραγγελιοδόχων καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων Οἰκῶν ἠνάγκαζεν αὐτοὺς ν' ἀναζητοῦν παραγγελίας, ἔστω καὶ μικρᾶς σημασίας, εἰς τοὺς ἐμπόρους τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Θεσσαλίας. Τοῦτο ὁλοκληρώσθη καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν ἐξησφάλιζε διὰ τὸν ἐμπορον τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Θεσσαλίας ἀξιόλογον διαφορὰν τιμῆς, πάντως ἀκολάκευε τὴν φιλοτιμίαν του, λόγῳ τῆς ἀνεξαρτοποιήσεώς του ἀπὸ τὴν ἀγορὰν Βόλου καὶ τῆς δημιουργίας σχέσεων ἀπ' εὐθείας μὲ Οἰκοὺς τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ κατάστασις αὕτη διετήρησε μὲν τὴν εἰσαγωγικὴν κίνησιν διὰ τοῦ λιμένος Βόλου, ἐμείωσεν ὅμως σημαντικῶς τὰ κέρδη τῆς ἀγορᾶς καὶ κατέστησε τὸν ὄγκον τοῦ ἐμπορίου ἔτι μικρότερον. Ἀλλὰ, κίνησις ἐμπορικὴ μικρότερα, περιορισμὸς τοῦ κύκλου τῶν ἐργασιῶν, σημαίνει αὐξήσιν τῶν ἐπιβαρύνσεων αὐξήσιν τῶν γενικῶν ἐξόδων καὶ μείωσιν ἔτι μεγαλυτέραν τῶν περιθωρίων τοῦ κέρδους διὰ τοὺς ἐμπόρους τοῦ Βόλου. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἡ ἀγορὰ τοῦ Βόλου ἐτέθη εἰς λίαν μειονεκτικὴν θέσιν ἐν συγκρίσει μὲ τὴν ἀγορὰν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ Πειραιῶς. δικαίως ᾗ ἀδίκως ἐδημιουργήθη πλεον ἢ ἐντύπωσις ὅτι ἡ ἀγορὰ τοῦ Βόλου δὲν παρουσιάζει ἀξιόλογον ἐνδιαφέρον, ὁ Βόλος ἔγινε πολὺ ἀκριβότερος ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ καὶ τὴν Θεσσαλονικὴν καὶ ἡ στροφή τοῦ ἐμπορικοῦ ρεύματος πρὸς τὰ δύο ταῦτα κέντρα ἔλαβεν ἐντονώτερον χαρακτῆρα.

Τὸ ρεῦμα τοῦτο διηυκόλυνε μετέπειτα ἀποτελεσματικῶς καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς συγκοινωνίας τοῦ αὐτοκινήτου. Τὸ ἐμπόριον μὲ τὴν πόλιν τοῦ Βόλου κατέστη ἀσύμφορον καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ μαρασμὸς ἐνεφανίσθη εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ Βόλου μεθ' ὧν τῶν ὀδυνηρῶν συνεπειῶν του.

Ἄλλὰ τὴν κατάστασιν ταύτην ἐνέτειναν ἀκόμη περισσότερον, μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον, δύο νέοι παράγοντες.

α) Λόγω τοῦ μεγάλου νομισματικοῦ πληθωρισμοῦ, ἡ ἀγορά τοῦ Βόλου ἐνεφανίσθη μεταπολεμικῶς ὡς μὴ διαθέτουσα πλέον μεγάλα κεφάλαια πρὸς διεξαγωγὴν εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου εἰς μεγάλην κλίμακα. Οἱ ἔμποροι μοιραίως ἡσχολοῦντο μὲ τὴν ἀγοραπωλησίαν μικροτέρων ποσοτήτων ἀγαθῶν, τοῦτο δὲ ἡῤῥξανεν ἔτι περισσότερον τὸ κόστος τοῦ ἐμπορεύματος.

β) Τὸ εἰσαγωγικὸν ἐμπόριον δὲν ἦτο ἐλεύθερον ἀλλ' ὑποκείμενον εἰς ἀδείας εἰσαγωγῆς. Τοῦτο εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπαύξησιν τῶν δυσκολιῶν διὰ τοὺς ἐμπόρους τῶν ἐπαρχιακῶν κέντρων. Ἀλλωστε μέγα μέρος τῶν ἀγαθῶν ἀπετέλει ἀντικείμενον μονοπωλιακῆς εἰσαγωγῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Ἄπαντες οἱ ἀνωτέρω παράγοντες συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀπονέκρωσιν τοῦ λιμένος Βόλου καὶ τὸν μαρασμὸν μιᾶς τόσο ἀνθούσης ἄλλοτε ἐμπορικῆς ἀγορᾶς. Οἱ ἀκόλουθοι ἀριθμοί, ἐμφανίζοντες τὴν κίνησιν τοῦ λιμένος Βόλου, εἶναι λίαν χαρακτηριστικοί :

Ἔτος	Τόννοι- Εἰσαγωγή	Ἐξαγωγή
1936	120.585	37.520
1937	102.383	28.885
1938	112.376	37.321
1939	100.768	36.345
1949	80.351	16.403
1950	97.117	7.417
1951	83.596	17.462
1952	70.381	18.917
1953	70.554	17.602

ΚΑΤΑΠΛΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΠΛΟΙ ΑΤΜΟΠΛΟΙΩΝ ΛΙΜΕΝΟΣ ΒΟΛΟΥ

Ἔτος	Ἀριθμὸς	Κόροι
1935	2.981	1.835.651
1936	2.841	1.872.301
1937	2.418	1.595.000
1938	3.456	1.491.559
1939	1.849	1.406.000
1947	1.540	1.052.452
1948	2.157	1.490.585
1949	2.016	1.232.443
1950	1.623	994.835
1951	1.086	597.940
1952	1.128	544.844
1953	987	814.315

Εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως ἡ μείωσις τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως τοῦ λιμένος Βόλου εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερα, διότι εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς περιλαμβάνονται, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, μεταφοραὶ κρατικῶν εἰδῶν, ἀγαθῶν Ἀνασυγκροτήσεως, ἀγαθῶν προοριζομένων διὰ τοὺς συμμοριοπλήκτους κλπ.

Οἱ κατωτέρω ἀριθμοὶ δίδουν μίαν γενικὴν ἰδέαν τῆς διαφοροποιήσεως ταύτης.

ΕΙΣΑΓΩΓΑΙ ΔΙΑ ΤΟΥ ΤΕΛΩΝΕΙΟΥ ΒΟΛΟΥ

Εἶδος ἐμπορεύματος	Οἶκον. ἔτος 1950—51	1951—52
Εἶδη Γενικοῦ Ἐμπορίου	χιλ. 16.437.000	χιλ. 25.926.963
Βυλεῖα: α) Δημοσίου	M3 17.568.614	M3 2.649.496
» β) Ἰδιωτῶν	» 7.311.993	» 4.015.678
» γ) Θεσ. Σιδ/μων	» 1.987	»
Εἶδη Ἀνασυγκροτήσεως	χιλ. 4.613.563	χιλ. 6.518.036
Στερεὰ καύσιμα	» 9.065.408	» 15.511.978
Υγρά καύσιμα	» 47.955.961	» 33.059.464
Σίτος Δημοσίου	» 20.165.578	» 6.096.250
Ζῶα ζῶντα	κεφ. 26.016	κεφ. 4.432

3. Ἡ δυσπραγία τοῦ Πηλίου.

Τὴν οἰκονομικὴν κρίσιν τῆς πόλεως Βόλου ἐπηύξησεν ἔτι περισσότερο ἡ μεγάλη δυσπραγία τοῦ Πηλίου. Πράγματι, κατὰ τὴν περίοδον τῆς κατοχῆς καὶ τοῦ συμμοριτοπολέμου τὸ Πήλιον ὑπέστη μεγάλας καταστροφάς. Ἡ κατάσταση αὕτη εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κάθοδον εἰς Βόλον καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας πλείστων οἰκογενειῶν τοῦ Πηλίου καὶ τὴν παραμέλησιν τῆς συστηματικῆς καλλιεργητικῆς προσπάθειας.

Κατὰ γενικὸν κανόνα, ἡ καλλιέργεια τῶν ὀπωροφόρων δένδρων δὲν παρεκλούθησεν ἀπάσας τὰς συγχρόνους προόδους καὶ δὲν προσηρμόσθη εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς καταναλώσεως. Τὸ πλεόν κλασσικὸν παράδειγμα εἶναι ἡ καλλιέργεια τῆς ἐλαίας. Μετὰ τὴν διακοπὴν τῶν ἀγορῶν τῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς Ρουμανίας, αἵτινες ἦσαν οἱ καλύτεροι πελάται τῶν μαύρων ἐλαιῶν δὲν κατεβλήθη ὡς ἔπρεπε ἀμέσως προσπάθεια κονσερβοποιήσεως τῶν ἐλαιῶν πρασίνων, ὡς αὗται ζητοῦνται εἰς τὴν διεθνῇ ἀγοράν. Μόλις πρὸ μηνῶν ἤρχισεν ἡ λειτουργία ἐνὸς συνεταιριστικοῦ ἐργοστασίου κονσερβοποιήσεως πρασίνων ἐλαιῶν. Τὰ μέχρι τοῦδε ἀποτελέσματα εἶναι ἐξαιρετικῶς ἱκανοποιητικά. Πρὸς αὐτὴν πλεόν τὴν κατεύθυνσιν φαίνεται ὅτι ὑπάρχουν περιθώρια τοποθετήσεως τῆς ἐλαιοπαραγωγῆς τοῦ Πηλίου.

Ἄλλος παράγων, ὅστις ἐπέδρασε δυσμενῶς ἐπὶ τοῦ Πηλίου καὶ ἐμμέσως ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τοῦ Βόλου εἶναι ἡ μείωσις τοῦ εἰσαγομένου μεταναστευτικοῦ συναλλάγματος. Ἡ γνωστὴ ἐξέλιξις τῆς διεθνούς καταστάσεως ἐπέ-

φερε σοβαράν μείωσιν τοῦ εἰς τὴν χώραν μας εἰσαγομένου μεταναστευτικοῦ συναλλάγματος. Ἡ ἐπίδρασις τῆς καταστάσεως ταύτης εἰς τὸ Πήλιον καὶ τὸν Βόλον ἦτο σοβαρά, διότι μέγας ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τοῦ Πηλίου καὶ τῆς πόλεως ἐλάμβανε προπολεμικῶς μίαν ἀξιόλογον ἐνίσχυσιν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἡ πηγὴ αὕτη εἰσοδήματος ἐμειώθη εἰς μέγα βαθμὸν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Καὶ τὸ κακὸν συνεπληρώθη πλέον συνεπείᾳ τῶν ἀφοριῶν τοῦ Πηλίου. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αἱ δυσμενεῖς καιρικαὶ συνθῆκαι προκαλοῦν καταστροφὰς εἰς τὴν ἐσοδεῖαν τοῦ Πηλίου. Ὁ ἐρετεινὸς βαρὺς χειμὼν κατέστρεψε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐλαιουπαραγωγῆς καὶ ἐδημιούργησε πραγματικὴν ἀπόγνωσιν εἰς τοὺς κατοίκους.

4. Ἡ κρίσις τῆς βιομηχανίας.

Ἀπὸ διετίας περίπου, ἡ βιομηχανία τοῦ Βόλου ἐμφανίζει ὀξυτάτην κρίσιν εἰς τοὺς περισσοτέρους κλάδους αὐτῆς. Οἱ λόγοι τῆς καταστάσεως ταύτης εἶναι πολλοί. Αἱ γενικαὶ συνθῆκαι τῆς οἰκονομίας μας ἐπέδρασαν ἀναντιρρήτως καὶ ἐπὶ τῆς βιομηχανίας τοῦ Βόλου. Πρέπει ὅμως συμπληρωματικῶς νὰ γίνῃ μνεία καὶ τῶν ἀκολούθων δυσμενῶν ἐπιδράσεων.

α') Κατὰ γενικὸν κανόνα ἡ ἐπαρχιακὴ βιομηχανία ὑφίσταται τὸν ἐπικίνδυνον ἀνταγωνισμὸν τῶν βιομηχανιῶν τοῦ Κέντρου. Ἡ βιομηχανία τῆς περιφερείας Ἀθηνῶν παράγει μὲ κόστος χαμηλότερον. Προκειμένου περὶ βαρέων προϊόντων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ μεταφορὰ ἔχει ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ κόστους, αὐτὸς καὶ μόνον ὁ παράγων θέτει εἰς μειονεκτικὴν θέσιν τὴν βιομηχανίαν τῶν ἐπαρχιῶν. Μεταφέρεται ἡ πρώτη ὕλη εἰς τὴν ἐπαρχίαν, μετέπειτα δὲ διοχετεύεται εἰς τὴν κατανάλωσιν τὸ ἔτοιμον προϊόν.

β') Τὸ ἡλεκτρικὸν ρεῦμα προσφέρεται εἰς ὑψηλότεραν τιμὴν εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς βιομηχανίας. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ διὰ διάφορα ἄλλα ὕλικά.

γ') Ἡ ἐπαρχιακὴ βιομηχανία εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διατηρήσῃ γραφεῖα καὶ ὑπηρεσίας εἰς τὸ Κέντρον. Εἰς τὰς περιόδους μάλιστα τοῦ προγραμματισμοῦ τῶν εἰσαγωγῶν καὶ τοῦ συστήματος τῶν ἀδειῶν, αἱ δυσχέρειαι τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐργασιῶν εἶναι ἐτι μεγαλύτεραι διὰ τοὺς ἐγκατεστημένους εἰς τὰς ἐπαρχίας. Ἡ ἐπαρὴ μὲ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ ἡ προσαρμογὴ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ δὲν εἶναι ἔργον λίαν εὐχερὲς διὰ τὰς ἐπαρχιακὰς ἐπιχειρήσεις.

δ') Εἰς πολλὰς περιπτώσεις οἱ κανονισμοὶ καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν κρατικῶν ὀργάνων περὶ ἐνιαίας τιμῆς τῶν προϊόντων εἰς ὁλόκληρον τὴν ἐπικράτειαν εὐνοεῖ κατὰ κάποιον τρόπον τὰς βιομηχανίας τοῦ Κέντρου εἰς βάρος τῶν ἐπαρχιακῶν τοιούτων. Ὑπεστηρίχθη κατ' ἐπανάληψιν ὑπὸ τῆς ἐπαρχιακῆς βιομηχανίας ὅτι πλεῖστοι ἀποφάσεις δὲν ἐξυπηρετοῦν οὐδεμίαν σκοπιμότητα καὶ ὅτι ἐμπνέονται μᾶλλον ἐξ ὠρισμένων συμφερόντων τοῦ Κέντρου. Ἀνα-

φέρονται περιπτώσεις συγκεκριμέναι ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων. αἵτινες ὑπεδείχθησαν πολλάκις εἰς τὰς κρατικὰς ὑπηρεσίας καὶ τοὺς ἀρμοδίους Ὑπουργοὺς δι' ὑπομνημάτων.

ε') Καὶ ἐὰν ἀκόμη δεχθῶμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἡθελημένη προσπάθεια δημιουργίας καταστάσεως μειονεκτικῆς διὰ τὴν ἐπαρχιακὴν βιομηχανίαν, ἡ θέσις τῆς καὶ ἡ τοποθεσία τῆς συντελοῦν εἰς τὴν ἐπιβάρυνσιν τοῦ κόστους καὶ ἡ διεξαγωγή τῶν ἐν γένει ἐργασιῶν καθίσταται δυσχερεστέρα.

ζ') Τὸ γενικώτερον θέμα τῆς ἀνεπαρκείας τῶν ἀπαραιτήτων οἰκονομικοτεχνικῶν γνώσεων ἐμφανίζεται εἰς τὴν ἐπαρχιακὴν βιομηχανίαν κατὰ πολὺ ἐντονώτερον. Εἶναι γεγονός ὅτι ἐν Ἑλλάδι εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς οἰκονομικῆς μας ζωῆς στερούμεθα τῶν ἀπαιτούμενων οἰκονομικοτεχνικῶν γνώσεων καὶ διὰ τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ πραγματοποιήσωμεν μίαν ταχεῖαν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας μας. Βεβαίως διὰ τὴν μὴ ταχεῖαν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας μας πλεῖστοι ὅσοι ἄλλοι παράγοντες ἀποτελοῦν ἐμπόδια, τὸ ζήτημα ὅμως τῶν οἰκονομικοτεχνικῶν γνώσεων ἔχει ἀποφασιστικὴν σημασίαν.

Τὸ πρόγραμμα ἀναπτύξεως μιᾶς βιομηχανίας εἶναι συνάρτησις πολλῶν καὶ διαφόρων παραγόντων. Ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐν γένει οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους. Ἐπίσης ἐκ τῆς ἐξελίξεως τῆς διεθνοῦς οἰκονομίας. Τὴν δυνατὴν πρόβλεψιν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξέλιξιν τῆς καταναλώσεως καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ κοινοῦ.

Κάθε βιομήχανος, πρὶν ἢ λάβῃ τὰς ἀποφάσεις του, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ λύσῃ δυσκολώτατα προβλήματα καὶ νὰ κάμῃ προβλέψεις σταθμίζων σειρὰν ὀλόκληρον συντελεστῶν, οἵτινες, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, εἶναι ἀστάθμητοι καὶ πρέπει νὰ κριθοῦν καὶ ὑπολογισθοῦν μὲ τοὺς νόμους τῶν πιθανοτήτων.

η') Ἐν συνδυασμῷ πάντοτε μὲ τὸ θέμα τῶν οἰκονομικοτεχνικῶν γνώσεων παρουσιάζεται καὶ τὸ μέγα θέμα τῆς καλῆς διοικήσεως τῆς βιομηχανίας. Ἐὰν παρακολουθήσωμεν τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας, παρατηροῦμεν ὅτι αὕτη εἶναι δημιούργημα μερικῶν εὐφυῶν καὶ τολμηρῶν ἐπιχειρηματιῶν. Ὁ ἀδυσώπητος ὅμως νόμος τῆς φύσεως ἐξαφανίζει, μὲ τὴν ἀρόδον τοῦ χρόνου, τοὺς ἰδρυτὰς καὶ στυλοβάτας τῶν ἐπιχειρήσεων. Προκειμένου περὶ μεγάλων βιομηχανιῶν τοῦ Κέντρου, ἡ διαδοχὴ δὲν παρουσιάζει ἀνυπερβλήτους δυσχερείας. Πολλάκις μάλιστα αὕτη ἀποτελεῖ εὐκαιρίαν διὰ τὴν καλυτέραν ὀργάνωσιν καὶ τὴν εἰσαγωγὴν ἐπιστημονικῶν μεθόδων εἰς τὰ τῆς ἐργασίας.

Εἰς πολλὰς ἐπαρχιακὰς βιομηχανίας ἡ διαδοχὴ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποτελεῖ τὸν πλέον ἐπικίνδυνον σκόπελον. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐμφανίζεται ὡς μία σοβαρὰ αἰτία τῆς ἐπικινδύνου ἐξελίξεως πλείστων βιομηχανιῶν τῶν ἐπαρχιῶν.

5. Ἱστορική ἀνασκόπησις καὶ γενικὴ κατάστασις.

Εἰς ἐπίρρωσιν τῆς μὴ ὑπάρξεως ἐπαρκῶν οἰκονομικοτεχνικῶν γνώσεων δύνανται νὰ μνημονευθῶσι καὶ μερικὰ γεγονότα τῆς περιόδου μεταξὺ τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων.

Μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον καὶ τὴν εἰσροὴν τῶν προσφύγων εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ πόλις τοῦ Βόλου ἐνεφάνιζε δυνατότητας ἐπιχειρηματικῆς καὶ ἐν γένει βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως. Ἐδημιουργήθησαν, οὕτω, διάφοροι ἐπιχειρήσεις αἵτινες ἤρχισαν μετ' ὀλίγον νὰ πίπτωσιν, εἰς τὴν πρώτην ἐμφάνισιν ἀντιζῶν οἰκονομικῶν ἐξελίξεων, ὡς τὰ φύλλα τοῦ δένδρου κατὰ τὸ φθινόπωρον. Ἰδοὺ μερικαὶ ἐπιχειρήσεις, ἡ ἐξαφάνισις τῶν ὑποίων ἀφήκεν ἀσφαλῶς ὁδυνηρὰς συνεπειὰς διὰ τὴν πόλιν τοῦ Βόλου.

1. Πτῶσις τῆς Τραπεζῆς Θεσσαλίας. 2. Τῆς Τραπεζῆς Ἐμπορίου καὶ Βιομηχανίας. 3. τῆς Τραπεζῆς Κοσμοδοπούλου. 4. Τῆς Ἑταιρίας Ζαχαροπῆκτων Πηλίου. 5. Τῆς καμίνου παραγωγῆς ἀσβέστου. 6. Ἀπορρόφησις τῆς Ἑταιρίας τσιμέντων Ὀλυμπος ὑπὸ τῆς Γενικῆς Ἑταιρίας Τσιμέντων.

Ἡ κατάρρευσις ὅλων τῶν ἀνωτέρω ὀργανισμῶν εἶχε διὰ τὴν πόλιν τοῦ Βόλου ἐπιδράσεις λίαν δυσμενεῖς. Ἀπωλέσθησαν ἀξιόλογα ποσὰ ἀποταμιεύσεως καὶ ἐπὶ πλέον ἐδημιουργήθη μία ἀτμόσφαιρα γενικῆς δυσπιστίας καὶ δισταγμοῦ ἐναντι οἰασδῆποτε ἐπιχειρηματικῆς προσπάθειας.

Ὁ Βόλος καὶ ἡ Νέα Ἰωνία ἔχουσι σήμερον 65.000 κατοίκων, οἵτινες πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἐξεύρωσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἡ ἀνεργία καὶ ὑποαπασχόλησις, ἡ καθημερινὴ ἀγωνία διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τοῦ ἐπιουσίου εἶναι μία κατάστασις λίαν ἐπικίνδυνος ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας τὸ ἔγκλημα, ἡ ἀνηθικότης, ἡ φυματίωσις καὶ τόσαι ἄλλαι ἀσθένειαι δὲν δύνανται παρὰ νὰ παρουσιάσωσιν ἀνησυχαστικὴν αὐξήσιν.

Ἐξεταστέον ὅθεν πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἡ παροῦσα κατάστασις τῆς πόλεως Βόλου. Ἐὰν βεβαίως ἡ οἰκονομία μας ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἐνεφάνιζε μίαν ἱκανοποιητικὴν ἀνάπτυξιν, ἦτο δυνατόν νὰ τεθῇ τὸ θέμα τῆς μετατοπίσεως μέρους τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Βόλου πρὸς ἄλλα σημεῖα τῆς χώρας μας. Δυστυχῶς, τὸ φαινόμενον τῆς ἀνεργίας καὶ τῆς ὑποαπασχολήσεως ὑπάρχει εἰς τὸ Κέντρον, ἐκτείνεται δὲ καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας. Βεβαίως ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν πραγμάτων μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Βόλου θὰ διαρρεύσῃ μοιραίως πρὸς διαφόρους κατευθύνσεις. Ἡ μετατόπισις ὁμως αὕτη ἀπαιτεῖ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὅποιον ὁ Βόλος θὰ ἀποτελῇ μίαν ἐξαιρετικῶς ἐπικίνδυνον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, ἐστίν.

Διὰ τοῦτο εἶναι ἐπ'ἀνάγκης νὰ ληφθῶσιν ὠρισμένα μέτρα ὑπὲρ τῆς πόλεως Βόλου, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπέλθῃ μικρὰ ἀνακούφισις εἰς τὴν σημερινὴν δυστυχίαν ἐνὸς τόσο μεγάλου ἀριθμοῦ κατοίκων, τῆς λαμπρᾶς πράγματι νύμφης τοῦ Παγασητικοῦ. Δὲν παραγνωρίζομεν βεβαίως τὸ δυσχερὲς τοῦ θέμα-

τος. Ἐπομένως αἱ προτάσεις μας αἰτίνες θὰ ἐπακολουθήσωσι γίνονται μετὰ πάσης ἐπιφυλάξεως, πρέπει δὲ νὰ ἀποτελέσωσιν ἀντικείμενον γενικωτέρας ἐρεύνης καὶ ἐξετάσεως πρὶν ἢ ληφθῶσιν ὠρισμένοι ἀποφάσεις.

Λόγῳ τοῦ ἐπείγοντος τοῦ θέματος εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ληφθῇ, ἄνευ χρονοτριβῆς, σειρὰ μέτρων. Πρέπει ὅμως ἀπαραιτήτως νὰ γίνῃ προσεκτικὴ ἀξιολόγησις καὶ ἐπιδράσεις τῆς σημασίας καὶ τῆς ἐπιδράσεως ἐκάστου μέτρου. Ἄνευ μιᾶς προηγουμένης προσεκτικῆς ἐξετάσεως ἐκάστου θέματος, ἡ λήψις τυχαίως μερικῶν μέτρων, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν πραγμάτων, ἐνδέχεται νὰ καταλήξῃ εἰς οἰκονομικὴν σπατάλην καὶ εἰς οὐδεμίαν πραγματικὴν ἀνακούφισιν τῆς μεγάλης δυστυχίας τῶν ἀνέργων.

Β' ΜΕΡΟΣ

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣ ΒΕΛΤΙΩΣΙΝ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

6. Ἡ προσπάθεια πρέπει νὰ εἶναι πολύμορφος.

Προκύπτει σαφῶς, ἐκ τῶν προηγουμένων παρατηρήσεων, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς πόλεως Βόλου εἶναι λίαν κρίσιμος. Συγκυρία πολλαπλῶν δυσμενῶν παραγόντων ἐπέδρασε πρὸς τὴν ἰδίαν κατεύθυνσιν καὶ ἐδημιουργήθη τὸ σημερινὸν λυπηρὸν θέαμα τῆς πόλεως ταύτης. Ἡ προσπάθεια ἀνορθώσεως καὶ ἐξυγιάνσεως τῆς καταστάσεως θὰ εἶναι μακρά. Τὰ μέτρα ἅτινα δεόν νὰ ληφθῶσι πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ εἶναι πολλαπλᾶ. Ἡ κατάσταση θὰ βελτιωθῇ μόνον κατόπιν εὐνοϊκῆς ἐπιδράσεως ἐνὸς συνόλου παραγόντων.

Πρέπει ὅμως νὰ καταστῇ σαφές ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεμία πανάκεια. Ἀντιλήψεις περὶ λύσεως τῆς κρίσεως διὰ τῆς παροχῆς μεγάλων πιστώσεων εἶναι τελείως ἐσφαλμένοι. Δὲν παραβλέπομεν βεβαίως ὅτι εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἡ ἱκανοποιητικὴ λειτουργία τῶν ἐπιχειρήσεων προσκρούει εἰς τὴν στενότητα κεφαλαίων. Τοῦτο ὅμως ἰσχύει διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις αἰτίνες στηρίζονται ἐπὶ καλῆς βίσεως καὶ δύνανται εὐχερῶς νὰ διοχετεύσωσι τὰ προϊόντα των. Ἀντιθέτως, διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις αἰτίνες δὲν παρουσιάζουν ὀρθολογικὴν βᾶσιν, αἱ πιστώσεις κατ' οὐδὲν δύνανται νὰ μεταβάλωσι τὴν κατάστασιν.

Δὲν νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ ἀγνοοῦνται καὶ στοιχειώδη ἀκόμη πράγματα. Μία πίστωσις πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἐπιστραφῇ μίαν ἡμέραν. Ἐπὶ πλέον, ἀμέσως μετὰ τὴν χορήγησιν τῆς πιστώσεως ἀρχεται ἡ ἐπιβάρυνσις τῶν τόκων. Ἄλλωστε οὐδὲν πιστωτικὸν ἱδρυμα δύνανται νὰ χορηγήσῃ ἀπεριορίστως πιστώσεις καὶ νὰ ἀδιαφορήσῃ διὰ τὴν τύχην αὐτῶν. Ἐπομένως, ἡ ἀντίληψις ὅτι ἡ κρίσις τοῦ Βόλου εἶναι ὑπόθεσις μερικῶν δεκαδῶν δισεκατομμυρίων, εἶναι λίαν σφαλερὰ καὶ εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς ἀναφέρονται τοιαῦτα γινῶμαι ὡς λύσεις βασικῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων.

Φρονοῦμεν ὅτι πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς κρίσεως καταστάσεως τῆς πόλεως Βόλου, πρέπει νὰ καταβληθῇ προσπάθεια κυρίως πρὸς τὰς ἀκολούθους

τέσσαρας κατευθύνσεις. 1. Τόνωσις τῆς ἀγορᾶς Βόλου διὰ σειρᾶς μέτρων. 2. Ἀντιμετώπισις τῶν προβλημάτων τοῦ Πηλίου. 3. Προσπάθεια πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ Τουρισμοῦ. 4. Ἐξυγιάνσις τῆς βιομηχανίας.

Ἐπὶ τῶν τεσσάρων τούτων βασικῶν προβλημάτων, θὰ ἐκθέσωμεν κατωτέρω ὀρισμένας ἀπόψεις.

7. Τόνωσις τῆς ἀγορᾶς Βόλου.

Διὰ τὴν συγκεντρώσιν ἐκ νέου μέρος τῆς πελατείας τῆς ἣν ἀπώλεσεν ἡ ἀγορὰ Βόλου, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ προσφέρῃ τὰ ἐμπορεύματα εἰς τὰς ἰδίας, περίπου, τιμὰς μὲ τὰς ἀγορὰς Θεσσαλονίκης καὶ Πειραιῶς. Τοῦτο ὅμως προϋποθέτει εἰσαγωγὴν ἀγαθῶν εἰς μεγαλυτέραν κλίμακα, ἥτις προσκρούει σήμερον εἰς δύο παράγοντας : 1. Τὴν ἔλλειψιν κεφαλαίων. 2. Τὴν μεγίστην αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐμπόρων. τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὰ αὐτὰ εἶδη.

Τὰ δύο ταῦτα θέματα εἶναι στενῶς συνδεδεμένα μεταξύ των καὶ ἡ λύσις αὐτῶν δύναται νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ τῆς ἀκολουθοῦ μεθόδου. Χρηματοδότησις ἐκ μέρους τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων ἀπαραιτήτως μεγαλυτέρα τῆς σημερινῆς, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς συμπράξεως καὶ τῆς συνεργασίας ἀπὸ κοινοῦ τῶν ἐμπόρων.

Ἐὰν ἐπὶ τῇ ὑποθέσει δέκα ἔμποροι ἀσχολοῦνται σήμερον μὲ τὴν εἰσαγωγὴν ὀρισμένων εἰδῶν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ δημιουργηθῇ μία σύμπραξις μεταξύ των. Μία ἑνώσις εἰσαγωγέων. εἴτε μία Ἑταιρία εἰσαγωγῶν. Τῆς ἐνώσεως ταύτης θὰ εἶναι μέλη ἅπαντες οἱ ἔμποροι, καθοριζομένης τῆς συμμετοχῆς των βάσει ὀρισμένων ἀντικειμενικῶν κριτηρίων.

Διὰ τῆς ἐφαρμογῆς μιᾶς τοιαύτης μεθόδου ἡ πιστοδότησις ἐκ μέρους τῶν Τραπεζῶν καθίσταται εὐχερεστέρα, ἐπὶ πλεόν δὲ θὰ ὑπάρξῃ καὶ σοβαρὰ οἰκονομία εἰς τὰ γενικὰ ἔξοδα καὶ τοὺς τόκους τῶν πιστώσεων. Πράγματι, ἐφόσον αἱ ποσότητες τῶν ἐμπορευμάτων θὰ ἀγοράζωνται καὶ θὰ μεταφέρονται κατὰ μεγαλυτέρας ποσότητας, εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπιτυχία μιᾶς ἀξιολόγου οἰκονομίας εἰς τὰ γενικὰ ἔξοδα, τὰ ἔξοδα διαχειρίσεως ἐν γένει, ἴσως δὲ καὶ εἰς τὰς τιμὰς ἀγορᾶς.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς τόκους τῶν πιστώσεων καὶ γενικῶς τοὺς τόκους τοὺς ὑπολογιζομένους διὰ τὴν χρησιμοποίησιν εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ ἀναλόγου κεφαλαίου, οὗτοι θὰ εἶναι κατὰ πολὺ χαμηλότεροι τῶν σημερινῶν διότι τὰ ἀγαθὰ θὰ κυκλοφοροῦν ταχύτερον καὶ ἡ ρευστοποίησις θὰ λαμβάνῃ χώραν κατὰ συντομώτερα χρονικὰ διαστήματα. Σήμερον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμπόρων εἶναι μέγας καὶ ἡ κυκλοφορία τῶν κεφαλαίων βραδεῖα. Ἐπομένως, ἡ ἐκ τῶν τόκων ἐπιβάρυνσις ἀρκετὰ σοβαρά.

Γνωρίζομεν βεβαίως πόσον δυσχερὴς εἶναι ἡ συνεργασία καὶ ἡ δημιουργία ἐταιρικῶν συνδυασμῶν. Ὁ προσωπικὸς παράγων, ὅστις εἶναι ἀνεπτυγμένος εἰς μέγα βαθμὸν εἰς τὴν χώραν μας παρεμποδίζει κάθε προσπάθειαν τοιαύτης φύσεως. Ἐναπόκειται ἴσως εἰς τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Τραπεζιτικῶν

Ἰδρυμάτων, ὡς καὶ διαφόρους ἄλλους παράγοντας τῆς οικονομικῆς ζωῆς τῆς πόλεως Βόλου νὰ καταβάλωσι προσπάθειας πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑπερνικηθῶσι τὰ διάφορα ἐμπόδια.

Οὐδεὶς θὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἐὰν ἡ ἀγορὰ τοῦ Βόλου διαθέτῃ εἰς τὰς ἰδίας περίπου τιμὰς ὠρισμένα ἀγαθὰ, ἡ ἐμπορικὴ κίνησις δύναται νὰ τονωθῇ καὶ νὰ παρουσιάσῃ βελτίωσιν. Ὁ ἔμπορος τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Θεσσαλίας δὲν θὰ ἀγοράσῃ μόνον τὰ βασικὰ εἶδη, ἀλλὰ καὶ διάφορα ἄλλα τοιαῦτα, θὰ δαπανήσῃ δὲ καὶ ἀξιόλογα ποσὰ εἰς διαφόρους ἐπαγγελματίας τῆς πόλεως. Εἶναι φυσικόν, ἐπομένως, ἡ πόλις τοῦ Βόλου, ἐν τῷ συνόλῳ της, νὰ δεχθῇ ἐκ νέου μίαν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐκ τῆς τονώσεως τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως.

* * *

Δεδομένου ὅτι σήμερον τὸ αὐτοκίνητον, ὡς συγκοινωνιακὸν μέσον, παρουσιάζει τὸ πλεονέκτημα τῆς ὑπὸ καλυτέρους ὁρους μεταφορᾶς τῶν ἀγαθῶν, ἐξεταστέον πῶς εἶναι δυνατόν ὁ Βόλος νὰ συνδεθῇ καλύτερον δι' ἐνὸς ὁδικοῦ δικτύου. Ἡ κατασκευὴ μιᾶς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ, ἀπὸ Βόλου μέχρι Φαρσάλων, δύναται ἀσφαλῶς νὰ διευκολύνῃ τὰ μέγιστα τὴν ἐμπορικὴν κίνησιν τῆς πόλεως Βόλου.

Ἡ διαπλάτυνσις ἐπίσης τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Βόλου Λαρίσσης δὲν δύναται παρὰ νὰ ἔχῃ εὐνοϊκὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς πόλεως Βόλου. Βεβαίως ἡ δαπάνη τοῦ ἔργου τούτου εἶναι σοβαρά, ἡ σημασία του ὅμως εἶναι μεγίστη διὰ τὴν πόλιν τοῦ Βόλου. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς Ἑθνικῆς μας οικονομίας καὶ τῆς Ἑθνικῆς Ἀμύνης τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον. Ἡ μεταφορὰ πλείστων ἀγαθῶν, ὡς καὶ στρατιωτικῶν ἀντικειμένων δύναται κάλλιστα νὰ ἐνεργηθῇ διὰ τοῦ λιμένος Βόλου καὶ ὄχι ὡς σήμερον δι' ἄλλων λιμένων. Ἡ σημερινὴ μέθοδος ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπιβάρυνσιν τοῦ συνολικοῦ κόστους τῆς μεταφορᾶς, συνεπεία τῆς μεγαλύτερας διαδρομῆς, τῶν ἀντικειμένων διὰ ξηρᾶς.

Τὸ πρόβλημα τῆς μειώσεως τοῦ κόστους τῆς μεταφορᾶς καὶ τῶν ἐν γένει γενικῶν ἐξόδων δέον νὰ ἀντιμετωπισθῇ κατὰ τρόπον συστηματικόν εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς οικονομίας μας. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις τὸ εὐνοϊκὸν ἀποτέλεσμα ἐξαρθᾶται ἐκ τῆς ἐκτελέσεως ὠρισμένων συγκοινωνιακῶν ἔργων. Εἰς ἄλλας εἶναι θέμα συνεργασίας πολλῶν ἀτόμων καὶ συμπράξεως πολλῶν προσώπων εἰς διαφόρους ὁργανισμούς. Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ἡ πληθυσμιακὴ πίεσις τῆς πόλεως Βόλου δημιουργεῖ πληθωρισμὸν εἰς ὅλας τὰς παγγελματικὰς ἐκδηλώσεις μὲ ἀποτέλεσμα τὴν χειροτέρευσιν τῆς καταστάσεως. Ὅταν μία ἐμπορικὴ ἐργασία ἀποτελεῖ ἀντικείμενον σκληροῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐκ μέρους πολλῶν προσώπων, τελικῶς τὸ ἀποτέλεσμα δι' ὅλους εἶναι δυσάρεστον. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμπόρων τῆς ἀγορᾶς Βόλου εἶναι μέγας καὶ δυσανάλογος μὲ τὴν σήμερον ὑπάρχουσαν ἐμπορικὴν κίνησιν. Μία συνεργασία

καὶ μία συλλογικὴ προσπάθεια δύναται νὰ βελτιώσῃ τὴν σημερινὴν κατάστασιν. Ἀντιθέτως, ἡ ἐξακολούθησις τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ἡ κατάτμησις τῆς ἐργασίας εἰς πολλὰς χεῖρας σημαίνει αὐξήσιν τῶν γενικῶν ἐξόδων, διόγκωσιν τῶν διαφόρων ἐπιβαρύνσεων καὶ δημιουργίαν μειονεκτικῆς καταστάσεως διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ Βόλου. ἐν συγκρίσει μὲ τὴν ἀγορὰν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ Πειραιῶς.

Τὸ πρόβλημα τῆς τονώσεως τῆς ἀγορᾶς Βόλου παρουσιάζεται, ἐπομένως, ὑπὸ τὴν ἀκόλουθον μορφήν. Καλυτέρα συγκοινωνιακὴ σύνδεσις καὶ γενικῶς βελτιώσεις τῶν σημερινῶν συγκοινωνιακῶν μέσων. Συνεργασία τῶν ἐμπόρων πρὸς μείωσιν τῶν γενικῶν ἐξόδων καὶ ἀποτελεσματικωτέραν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τῶν πιστώσεων καὶ τῆς ἐπαρκείας κεφαλαίων.

8. Τὰ προβλήματα τοῦ Πηλίου.

Τὰ προβλήματα τοῦ Πηλίου ἀνάγονται κυρίως εἰς τὴν υἱοθέτησιν καλυτέρων μεθόδων καλλιέργειας καὶ ἐμπορίας τῶν προϊόντων. Εἶναι ἀπαραίτητον κάθε παραγωγός, κάθε καλλιεργητὴς νὰ παρακολουθήσῃ τὰς συγχρόνους ἐξελίξεις καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς παλαιὰς του συνηθείας.

Ἐὰν ἡ κατανάλωσις δὲν προτιμᾷ ὠρισμένα προϊόντα, ᾗ ἐπιθυμεῖ. ταῦτα ὑπὸ διάφορον ἐμφάνισιν, ὁ παραγωγός πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ προσαρμοσθῇ μὲ τὰς ἐπιθυμίας τῆς καταναλώσεως. Πιθανὸν ἢ μαῦρη ἐλαία νὰ εἶναι καλυτέρα τῆς πρασίνης. δεδομένου ὅμως ὅτι οἱ καταναλωταὶ ἀρέσκονται εἰς τὰς πρασίνας καὶ ἀποφεύγουν τὰς μαύρας, πρέπει ἀναποφεύκτως ὁ παραγωγός νὰ δεχθῇ τὸ φαινόμενον τοῦτο ὡς γεγονὸς καὶ νὰ μὴ ἐπιμείνη πλέον εἰς τὰς παλαιὰς μεθόδους.

Τὸ ἴδιον δύναται νὰ λεχθῇ καὶ δι' ὠρισμένας ἄλλας καλλιέργειας ὕψωφόρων δένδρων. Ἠκούσαμεν νὰ ὑποστηρίζηται ὅτι μέρος τῶν σημερινῶν μήλων φιρικίων ἡδύνατο νὰ ἀντικατασταθῇ μὲ μῆλα ἄλλης κατηγορίας. Τὸ θέμα εἶναι εἰδικῆς φύσεως καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν γνώμην ἐπ' αὐτοῦ. Ἐναπόκειται εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ τοὺς εἰδικοὺς νὰ ἐρευνήσωσι ποία παραγωγὴ φρούτων ἔχει μεγαλυτέραν εἰς ἀξίαν ἀπόδοσιν.

Ὑποστηρίζεται ἐπίσης ὅτι τὸ εἰσόδημα τῶν κατοίκων τοῦ Πηλίου ἡδύνατο νὰ αὐξηθῇ ἀποτελεσματικῶς διὰ τῆς οἰκοσίτου κτηνοτροφίας, ἰδίᾳ δὲ τῆς ἀγελαδοτροφίας. Φρονοῦμεν ὅτι καὶ τὸ θέμα τοῦτο πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον προσεκτικῆς ἐρεύνης. Κάθε καλλιέργεια, κάθε οἰκονομικὴ ἐπιχείρησις ἣτις δύναται νὰ αὐξήσῃ τὸ σημερινὸν εἰσόδημα τοῦ χωρικοῦ τοῦ Πηλίου πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν.

Τέλος, ἀξιόλογος ἐπίσης αὐξήσις τοῦ εἰσοδήματος τῶν κατοίκων τοῦ Πηλίου δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ Τουρισμοῦ. Πρόκειται περὶ σοβαροῦ θέματος τὸ ὁποῖον δέον νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον προσεκτικῆς μελέτης καὶ λήψεως μέτρων.

9. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Τουρισμοῦ.

Εἶναι γεγονὸς ὅτι τὸ Πήλιον καὶ ἡ πόλις τοῦ Βόλου ἔχουν δυνατότητας ἀναπτύξεως τοῦ Τουρισμοῦ. Τόσον ἡ πόλις τοῦ Βόλου, ὅσον καὶ τὸ Πήλιον παρουσιάζουν σοβαρὸν ἐνδιαφέρον ἀπὸ Τουριστικῆς ἀπόψεως. Ἰδίᾳ τὸ Πήλιον, μὲ τὰς φυσικὰς του καλλονὰς καὶ τὸ ἐξαίρετον αὐτοῦ κλίμα, δύναται νὰ ἀποτελέσῃ θαυμάσιον θέρετρον. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ Τουρισμὸς θὰ εἶναι μᾶλλον ἐσωτερικὸς, δεδομένου ὅτι ἡ μικρὰ ξένη τουριστικὴ κίνησις περιορίζεται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ ὠρισμένας νήσους.

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ τὰ ἔσοδα θὰ εἶναι ἀξιόλογα διὰ τὴν πόλιν τοῦ Βόλου καὶ τὸ Πήλιον. Δυστυχῶς, κάθε ἀνάπτυξις τοῦ τουρισμοῦ προσκρούει σήμερον εἰς τὴν ἔλλειψιν ἥτις παρατηρεῖται εἰς ὁλόκληρον τὸ Πήλιον, ξενόνων καὶ ξενοδοχείων, ὡς καὶ καταλλήλων ὁδῶν. Πιθανὸν ἡ ὀρθολογικὴ σειρὰ τῶν πραγμάτων νὰ εἶναι ἡ κατασκευὴ ἐν πρώτοις τῶν ὁδῶν, μετέπειτα δὲ ἡ ἀνέγερσις ξενοδοχείων καὶ ξενόνων ἀνά τὰ γραφικὰ χωρία τοῦ Πηλίου. Ἐπειδὴ ὁμως ἡ κατασκευὴ ἐνὸς πλήρους δικτύου ἀπαιτεῖ μεγάλας δαπάνας, ὡς καὶ σοβαρὰ ἔξοδα συντηρήσεως, λόγῳ τῆς γνωστῆς συνθέσεως τοῦ ἐδάφους τοῦ Πηλίου, εἶναι σκόπιμον φρονεῖν νὰ γίνῃ μία σύγχρονος ἀντιμετώπισις τῶν δύο ὁμοῦ ζητημάτων ἢ καὶ κατὰ προτίμησιν τοῦ προβλήματος τῆς ἀνεγέρσεως μερικῶν ξενόνων εἰς τὰ κυριώτερα χωρία τοῦ Πηλίου. Ἡ κατασκευὴ ξενόνων δὲν δύναται παρὰ νὰ προκαλέσῃ, κάποιαν τουριστικὴν κίνησιν, παρὰ τὰς δυσχερείας τῶν μέσων συγκοινωνίας.

Εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ προβλήματος τοῦ τουρισμοῦ δεῖν νὰ ἐξετασθῇ καὶ ἡ ἐκτέλεσις ὠρισμένων ἔργων ἐντὸς τῆς πόλεως Βόλου καὶ ἀναφέρομεν ὡς παράδειγμα τὸ ζήτημα τοῦ Δημοτικοῦ θεάτρου. Ἐὰν ἡ πόλις τοῦ Βόλου ἀποκτήσῃ ἐν σύγχρονον δημοτικὸν θέατρον ἀσφαλῶς θὰ δημιουργηθῇ κάποια κίνησις καὶ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Θεσσαλίας πρὸς τὴν πόλιν τοῦ Βόλου. Ἡ πόλις τοῦ Βόλου πρέπει νὰ παρουσιάζῃ ἐνδιαφέρον ἀπὸ καλλιτεχνικῆς καὶ πνευματικῆς ἀπόψεως δι' ὅλην τὴν περιφέρειαν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δημιουργηθῇ μία κίνησις ἥτις θὰ τονώσῃ οἰκονομικῶς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα ἅτινα σήμερον φθίνουν κυριολεκτικῶς.

Δυστυχῶς, ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς ἐκτελέσεως διαφόρων ἔργων ἐντὸς τῆς πόλεως Βόλου φαίνεται ὅτι τὸ θέμα προσκόπτει, ὅχι πάντοτε, εἰς τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀπαραιτήτων κεφαλαίων, ἀλλὰ συχνάκις εἰς προσωπικὰ ζητήματα καὶ ἀδικοιολογήτους προστριβάς. Εἶναι φυσικόν, εἶναι ἴσως μοιραῖον εἰς ἓνα στενὸν κύκλον ἀνθρώπων νὰ δημιουργοῦνται προστριβαὶ καὶ παρεξηγήσεις, ἡ σημερινὴ ὁμως δυστυχία τῆς πόλεως Βόλου πρέπει νὰ συγκινήσῃ τοὺς πάντας καὶ κατὰ πρῶτον λόγον τοὺς ἐκπροσώπους καὶ τοὺς κυριωτέρους παράγοντας τῆς πόλεως ταύτης. Ὅταν οἱ ἀνεργοὶ ἐντὸς τῆς πόλεως ἀνέρχονται εἰς τέσσαρας καὶ πέντε χιλιάδας καὶ ἡ στέρησις καὶ δυστυχία ἀποτελοῦν τὴν μόνιμον κατὰ-

στασιν ἐνὸς μεγίστου μέρους τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Βόλου, ὡς προσωπικὰ ζητήματα καὶ αἱ μικροφιλοτιμιαί ἀποτελοῦν μίαν θλιβεράν ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ἀπαράδεκτον παραφωτίαν.

Τέλος, διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀναζωογόνησιν τῆς πόλεως Βόλου, ἡ ἐπίσης νὰ συμβάλῃ καὶ ἡ παρουσία ὀρισμένων στρατιωτικῶν μονάδων. Τὸ γεγονός ἐστὶ ἡ διαμονὴ στρατιωτικῶν μονάδων εἰς μίαν πόλιν ἔχει εὐνοϊκὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως. Τὸ θέμα τοῦτο βεβαίως συνδέεται μὲ τὴν ὑπαρξίν τῶν καταλλήλων κτιρίων καὶ τὴν ἐν γένει σκοπιμότητα ἀπὸ ἀπόψεως Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Πάντως πρέπει καὶ τοῦτο νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον ἐρεύνης καὶ ἐξετάσεως ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων.

Καὶ ἀπομένει πλέον τὸ μέγα πρόβλημα τῆς κρίσεως τῆς βιομηχανίας τοῦ Βόλου, τὸ ὅποιον πολὺ φοβούμεθα ὅτι θὰ παραμείνῃ ἄλυτον.

10. Ἡ ἐξυγίανσις τῆς βιομηχανίας.

Τὸ θέμα τῆς βιομηχανίας Βόλου εἶναι εἰς μέγα βαθμὸν δυσχερές. Ἡ ἀντιμετώπισις ἐνὸς τοιούτου προβλήματος εἶναι δυνατὴ μόνον κατόπιν μιᾶς ἐπισταμένης μελέτης, τὸ πρῶτον κατὰ κλάδους, κατόπιν δὲ κατὰ βιομηχανίας. Ἐπὶ πλέον, τὰ ζητήματα τῆς φύσεως ταύτης θεωροῦνται συνήθως ἐπαγγελματικὰ μυστικά καὶ ἐπομένως κάθε ἀνάλυσις κινδυνεύει νὰ δημιουργήσῃ παρεξηγήσεις. Εἶναι ἀληθές ὅτι εἰς τὴν πραγματικότητα ἡ οἰκονομικὴ θέσις μιᾶς ἐκάστης ἐπιχειρήσεως εἶναι τόσον γνωστή, ὥστε νὰ ἀμφιβάλῃ τις ἐὰν ἀκόμη ἀπομένῃ κάτι τὸ ὅποιον δὲν εἶναι γνωστὸν καὶ τὸ ὅποιον ἀνίχνει εἰς τὴν σφαῖραν τῶν ἐπαγγελματικῶν μυστικῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, διὰ λόγους σκοπιμότητος καὶ πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων, αἱ παρατηρήσεις μας θὰ περιορισθῶσιν εἰς γενικότητα.

Διὰ τοὺς λόγους οὓς ἐξεθέσαμεν εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς παρούσης ἀναλύσεως, ἡ ἐπαρχιακὴ βιομηχανία παρουσιάζεται ὡς σοβαρῶς μειονεκτοῦσα ἐν σχέσει μὲ τὴν βιομηχανίαν τοῦ Κέντρου. Εἶναι ὅθεν ἀπαραίτητον νὰ ληφθῶσι μέτρα ὑπὲρ τῆς προστασίας τῆς ἐπαρχιακῆς βιομηχανίας. Ἡ συγκέντρωσις τῶν πάντων εἰς τὴν περιφέρειαν Ἀθηνῶν, εἰς βάρος τῆς ὑπαίθρου καὶ τῆς ἐπαρχίας ὁδηγεῖ τὴν χώραν μας εἰς μίαν βασικὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀνισορροπίαν. Μία εὐνοϊκωτέρα φορολογικὴ μεταχειρίσις τῆς ἐπαρχιακῆς βιομηχανίας θὰ εἶχεν ἴσως κάποιαν ἐπίδρασιν. Ἡ διαφορά ὅμως πρέπει νὰ εἶναι ἀξίολογος καὶ ὄχι νὰ καθορισθῇ εἰς ποσοστὸν μικρὸν καὶ ἀσήμαντον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὕψος τῶν ἐπιτοκίων, τοῦτο ὡς γνωστὸν καθωρίσθη διὰ Νόμου καὶ δι' ἀποφάσεων τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ 20 % χαμηλότερον διὰ τὴν ἐπαρχιακὴν βιομηχανίαν. Ὑποστηρίζεται ὅμως ἐκ μέρους τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι τὰ χορηγούμενα ποσὰ εἶναι τελείως ἀνεπαρκῆ. Τὸ θέμα ὅμως τῶν πιστώσεων συνδέεται μὲ τὴν ἐξυγίανσιν τῆς βιομηχανίας καὶ πρέπει νὰ ἐξετασθῇ κατὰ κλάδους καὶ κατὰ περίπτωσιν.

Οἱ κλάδοι τῆς βιομηχανίας οἵτινες διέρχονται σήμερον τὴν μεγαλύτεραν κρίσιν εἶναι ἡ σιδηροβιομηχανία καὶ ἡ ὑφαντουργία. Βεβαίως καὶ ἡ βυρσοδεψία εὑρίσκεται εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, δυνάμεθα ὅμως νὰ περιορίσωμεν τὰς παρατηρήσεις μας εἰς τὴν σιδηροβιομηχανίαν καὶ τὴν ὑφαντουργίαν, δεδομένου ὅτι τὰ γενεσιουργὰ αἷτια εἶναι σχεδὸν τὰ ἴδια εἰς ὅλους τοὺς χειμαζομένους κλάδους τῆς βιομηχανίας.

α') *Σιδηροβιομηχανία.* Ἡ κρίσις τῆς σιδηροβιομηχανίας εἶναι γενικὴ καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Βόλον πρέπει νὰ γίνῃ διάκρισις τῆς σιδηροβιομηχανίας τῆς ἀσχολουμένης μὲ τὴν κατασκευὴν γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ τῆς ἀσχολουμένης μὲ τὴν κατασκευὴν πετρελαιομηχανῶν.

Σχετικῶς μὲ τὴν ἀσχολουμένην μὲ τὴν παραγωγὴν γεωργικῶν ἐργαλείων, ἡ γενικὴ τάσις τῆς γεωργίας πρὸς ἐφαρμογὴν μηχανικῆς καλλιέργειας καὶ ἡ εἰσαγωγή ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ συγχρόνων μηχανημάτων καὶ ἐργαλείων ἡχρήστευσε, σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου, τὰς ἐγκαταστάσεις τῶν μηχανουργείων Βόλου. Τὰ παλαιὰ ταῦτα μηχανουργεῖα κατεσκευάζον γεωργικά ἐργαλεῖα, ἄροτρα, κ.τ.λ., μιᾶς παρωχημένης ἐποχῆς. Εὐρισκόμεθα, ὅθεν, πρὸ τοῦ ἀκολούθου διλήμματος : Ἀνανέωσις τῶν παλαιῶν μηχανικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ προσπάθεια κατασκευῆς τῶν σήμερον χρησιμοποιουμένων μηχανῶν καὶ ἐργαλείων εἰς τὴν γεωργίαν, ἢ τελεία ἐξαφάνισις τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων.

Πᾶσα ὅμως ἀνανέωσις ἐγκαταστάσεων προϋποθέτει τὴν ὑπαρξιν μιᾶς σοβαρᾶς μελέτης ἐπὶ τῶν δυνατοτήτων καὶ τῶν περιθωρίων τῆς καταναλώσεως. Ἡ ἔρευνα ἐπὶ τῆς ἀπορροφητικότητος τῆς ἀγορᾶς πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ τὸ πρῶτον μέλημα πρὸ πάσης σκέψεως δαπάνης διὰ τὴν ἀνανέωσιν τῶν ἐγκαταστάσεων. Ἡ δυνατότης καταναλώσεως εἰς μίαν ἀγορὰν δὲν εἶναι ἀπεριόριστος καὶ μάλιστα εἰς τὸν λίαν στενὸν ἑλληνικὸν χῶρον. Ἡ ἀναχώρησις πρὸς τὸ ἄγνωστον, ὡς ἐὰν τὰ περιθώρια τῆς καταναλώσεως ἦσαν ἀπεριόριστα, εἶναι μία μέθοδος λίαν ἐπικίνδυνος. Δυστυχῶς, βάσει τῆς μεθόδου ταύτης καὶ τῆς νεφελώδους ἐλπίδος τοποθετήσεως, κατὰ κάποιον τρόπον, τῶν προϊόντων τῆς ἐπιχειρήσεως ἀνεπτύχθησαν βιομηχανίαι εἰς τὴν χώραν μας ἄνευ οὐδεμιᾶς οἰκονομικῆς βάσεως. Ὅταν μία ἐπιχείρησις δὲν στηρίζεται ἐπὶ ὀρθολογικῆς βάσεως, ὅταν δὲν δύναται νὰ προσφέρῃ προϊόντα κατάλληλα καὶ ζητούμενα ὑπὸ τῆς καταναλώσεως, τότε δημιουργεῖται σοβαρὰ οἰκονομικὴ σπατάλη διὰ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν. Ὑπάρχει δὲ σπατάλη καὶ διασπάθισις ἐθνικοῦ πλούτου ὅχι μόνον ὅταν ἡ ἐπιχείρησις στηρίζεται, ὡς τοῦτο συμβαίνει ἐν Ἑλλάδι, κυρίως εἰς δάνεια, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἀκόμη ἐργάζεται μὲ ἰδικὰ τῆς κεφάλαια.

Κάθε ἐπιχείρησις ἀντιοικονομικὴ καταλήγει εἰς βλάβην τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, τελικῶς δὲ ἡ ἐξαφάνισις ταύτης διὰ τῆς πτωχεύσεως εἶναι ὁ μόνος τρόπος ἐξυγιάνσεως τῆς καταστάσεως. Προσπάθεια διατηρήσεως εἰς τὴν ζωὴν ἀντιοικονομικῶν ἐπιχειρήσεων διὰ συνεχοῦς παροχῆς δανείων, εἶναι πρᾶξις ἐπιζημία διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν τῆς χώρας, συγχρόνως δὲ καὶ ματαία

ἀσχολία, διότι οὐδὲν ἄλλως πρόκειται νὰ ἐπιζήσωσιν ἐπιχειρήσεις αἰτίνες ἐκ τῶν πραγμάτων κατεδικάσθησαν ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως εἰς θάνατον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς βιομηχανίας κατασκευῆς πετρελαιομηχανῶν, αὗται εὐρίσκονται εἰς δυσχερῆ κατάστασιν διὰ τοὺς ἀκολούθους λόγους : Ὁλόκληρος ὁ κλάδος τῆς βιομηχανίας ταύτης διέρχεται κρίσιν εἰς τὴν χώραν μας, διότι δὲν κατεβλήθη ἡ δέουσα μέριμνα ἐκ μέρους τοῦ Κράτους καὶ πολλάκις λαμβάνει χώραν προμήθεια μηχανῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου καὶ ἄνευ ὑπάρξεως ἀξιολόγου διαφορᾶς τιμῆς. Δὲν θέλομεν νὰ πιστεύσωμεν τὰ θρυλούμενα περὶ εἰσπράξεως προμηθειῶν ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς καὶ διαφόρων Ὑπουργείων, διαπιστοῦμεν ὅμως ὅτι ὑπάρχει σοβαρὰ ἄγνοια ἐκ μέρους τούτων ἐν σχέσει μὲ τὰ προβλήματα τῶν τιμῶν καὶ τῆς ἐν γένει ἐμπορικῆς μας πολιτικῆς.

Πράγματι, ὅταν εἰς τὴν οἰκονομικῶς πανίσχυρον χώραν τῶν Η.Π.Α., ἡ προμήθεια ἐκ μέρους τοῦ Κράτους εἰς ξένας χώρας ἐπιτρέπεται μόνον ἐὰν τὰ ξένα προϊόντα εἶναι εὐθηνότερα τῶν ἐγχωρίων κατὰ 25 % εἶναι πραγματικῇ ἀπερισκεψία νὰ ζητοῦμεν ἀπὸ τὴν νεαρὰν ἐλληνικὴν βιομηχανίαν νὰ προσφέρει τὰ προϊόντα τῆς εἰς τὰς ἰδίας τιμὰς μὲ τὰς βιομηχανίας τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ὑπάρξῃ βιομηχανία εἰς τὴν χώραν μας, ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ ἐφαρμόσωμεν πολιτικὴν προστατευτισμοῦ. Ἀπομένει ὁ καθορισμὸς τοῦ περιθωρίου. Τοῦτο ὅμως εἶναι ζήτημα πραγματικὸν καὶ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἶδους, τῆς ἐξελίξεως τῶν τιμῶν ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐκ τῆς ἐν γένει κατευθύνσεως τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς.

Ἀλλὰ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν βιομηχανιῶν Βόλου κατασκευῆς πετρελαιομηχανῶν καὶ ὅταν ὁ ξένος ἀνταγωνισμὸς δὲν ἀπειλεῖ ταύτας, ἀπομένει ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ ἐξ ἴσου ἐπικινδύνου ἀνταγωνισμοῦ ὁμοειδῶν βιομηχανιῶν τοῦ Κέντρου. Βιομηχανίαι κατασκευῆς πετρελαιομηχανῶν ἐγκατεστημέναι εἰς Πειραιᾶ παρουσιάζονται μὲ καλυτέρας ἐγκαταστάσεις, μὲ ἀρτιωτέραν οἰκονομικὴν ὀργάνωσιν καὶ τοῦτο φαίνεται ἀποτελεῖ μίαν πραγματικὴν ἀπειλὴν διὰ τὴν βιομηχανίαν πετρελαιομηχανῶν τοῦ Βόλου.

Ἐν τῷ συνόλῳ τῆς, ἐπομένως, ἡ σιδηροβιομηχανία τοῦ Βόλου, ἐκτὸς σπανίων ἐξαιρέσεων, δὲν φαίνεται ὅτι στηρίζεται ἐπὶ στερεοῦ ἐδάρους.

β') Τὰ ὑφαντουργεῖα. Ἐκ τῶν ὑφαντουργείων Βόλου, τὸ μὲν ἐργοστάσιον «Λεβιάθαν» διέκοψε τὴν λειτουργίαν του ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου 1953, τὸ δὲ ἐργοστάσιον τοῦ Οἴκου Παπαγεωργίου ἐργάζεται μόνον μὲ 500 ἐργάτας ἀντὶ 1800. Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν 1800 ἐργατῶν, ἀπελύθησαν 1000, ἐτέθησαν δὲ εἰς διαθεσιμότητα 300, χωρὶς ὅμως νὰ λαμβάνωσι καὶ τὰ ἐκ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα ποσοστὰ ἡμερομισθίων. Ἄλλωστε καὶ οἱ ἐργαζόμενοι ἀκόμη συναντῶσι δυσχερείας εἰς τὴν εἰσπραξίν τῶν ἡμερομισθίων των.

Ὡς πρὸς τὸ ἐργοστάσιον Λεβιάθαν, τὸ θέμα ἐμφανίζεται ὡς πρόβλημα χρηματοδοτήσεως. Πράγματι, δεδομένου ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἐταιρία ἀπὸ ἔτους

περίπου ὅτε διέκοψε τὴν λειτουργίαν τοῦ ἐργοστασίου, ἐρευστοποίησε διάφορα ἀποθέματα, αἱ ὑποχρεώσεις τῆς σήμερον πρὸς τὰς Τραπεζὰς εἶναι ἐλάχιστα. Προβάλλεται ὅθεν τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ ἐταιρία αὕτη δύναται νὰ ἀπασχολήσῃ ἐκ νέου, ὡς ἄλλοτε, 400 περίπου ἐργάτας καὶ ὑπαλλήλους, ἐὰν τύχῃ μιᾶς ἀξιολόγου χρηματοδοτήσεως. "Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατανάλωσιν τῶν προϊόντων, οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὑποστηρίζουν ὅτι αὕτη εἶναι ἐξησφαλισμένη, καθόσον τὰ προϊόντα τοῦ ἐργοστασίου ζητοῦνται ὑπὸ τοῦ κοινοῦ.

Ἄλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ ἐργοστάσιον Παπαγεωργίου τὸ θέμα ἐμφανίζεται ἐπίσης ὑπὸ τὴν ἀπλουστάτην του μορφήν, ὡς πρόβλημα χορηγήσεως πιστώσεων. Ὁ Οἶκος Παπαγεωργίου συνδυάζει ἐργοστάσιον ὑφαντουργίας μὲ τελειότατον κλωστήριον. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι φρονοῦν ὅτι τὸ πᾶν διορθοῦται ἐὰν ἐπιτύχωσιν ἐπαρκεῖς χρηματοδοτήσεις. Τόσον τὰ προϊόντα τοῦ ὑφαντουργείου, ὅσον καὶ τοῦ κλωστηρίου θὰ ἀπορροφηθοῦν ὑπὸ τῆς καταναλώσεως. Τὰ προϊόντα τοῦ κλωστηρίου κατὰ μέγα μέρος θέλουσι χρησιμοποιηθῇ ὑπὸ τοῦ ὑφαντουργείου, τὰ δὲ ὑπόλοιπα θὰ διατεθοῦν εἰς τὰς ἐξηρημένους βιομηχανίας.

Αἱ ἀπόψεις αὗται τῶν ἐνδιαφερομένων φρονοῦμεν ὅτι εἶναι ὑπὲρ ἄγαν αἰσιοδόξου χαρακτῆρος καὶ θέτουσιν ἐνώπιον ἡμῶν τὸ ὅλον θέμα τῆς κλωστοῦφαντουργίας γενικῶς καὶ τῆς βιομηχανίας ἐν Ἑλλάδι.

11. Ἡ μεταπολεμικὴ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας.

Ἡ βιομηχανία εἰς τὴν χώραν μας πρέπει νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο κατηγορίας πρὸς καλυτέραν παρακολούθησιν τῆς καταστάσεως. Τὰς βιομηχανίας, αἵτινες ἔλαβον δάνεια εἰς δολλάρια ἐκ τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ, καὶ ἐκεῖνας αἵτινες ἐνισχύθησαν ἐκ μέρους τῶν Τραπεζῶν εἰς δραχμὰς.

Ἀναφορικῶς μὲ τὰς βιομηχανίας αἵτινες ἔλαβον δάνεια ἐκ τῆς Ἀμερικανικῆς βοήθειας, ἡ γνωστὴ ὑποχρέωσις ἐξοφλήσεως εἰς συνάλλαγμα θέτει ταύτας ὑπὸ πραγματικὴν δοκιμασίαν μετὰ τὴν ὑποτίμησιν τῆς δραχμῆς τοῦ Ἀπριλίου 1953. Ὁ διπλασιασμός τῆς τιμῆς τοῦ δολλαρίου δημιουργεῖ μεγάλα προβλήματα διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν τοκοχρεολυσίων. Ἀλλὰ τὸ θέμα εἶναι σοβαρὸν καὶ οἰαδήποτε γνώμη ἄνευ προσεκτικῆς σταθμίσεως σειρᾶς ὀλοκλήρου παραγόντων θὰ ἡδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς μία ἀπαράδεκτος προχειρολογία.

Ἀπομένει ἡ ἑτέρα κατηγορία τῆς βιομηχανίας, ἐκεῖνη ἣτις ἔλαβε δάνεια μόνον εἰς δραχμὰς. Ἐὰν παρακολουθήσωμεν τὴν ἐξέλιξιν τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν μεγεθῶν ἀπὸ τοῦ 1945 καὶ ἐντεῦθεν, διαπιστοῦμεν ὅτι ἡ οἰκονομία μας, λόγῳ τῶν γνωστῶν, γεγονότων ἔζησεν εἰς μίαν ἀτμόσφαιραν ἐντόνου πληθωρισμοῦ. Ἡ μνεῖα δύο καὶ μόνον ἀριθμῶν δίδει τὴν εἰκόνα τῆς ὁλης καταστάσεως. Ἡ Νομισματικὴ κυκλοφορία κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1946 ἦτο 537 δισεκατομμύρια, τὸν δὲ Δεκέμβριον τοῦ 1951 ἀνῆλθεν εἰς τὰ 2.198 δισεκατομμύρια. Ὁ τιμᾶριθμος κόστους ζωῆς ἦτο εἰς τὰ 145 τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1946, ἔφθασε δὲ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1951 εἰς τὰ 355.

Εἰς μίαν τοιαύτην ἀτμόσφαιραν καὶ μὲ μίαν τόσοσιν ταχεῖαν ἄνοδον τῶν τιμῶν ὅλων τῶν εἰδῶν. ἦτο φυσικὸν νὰ καταβληθῇ προσπάθεια ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας. Εἰδικώτερον, κατὰ τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ ἔτη, ἡ βιομηχανία εὗρίσκετο πρὸ μιᾶς ἐντόνου ζητήσεως ἀγαθῶν, ἡ ὁποία ἐφαίνετο πάντοτε ἀνικανοποίητος καὶ ἀνεξάντλητος. Ἡ παραγωγή ὅλων τῶν ἐργοστασίων ἐπὶ-λεῖτο ἀμέσως καὶ εἰς τιμὰς λίαν ἱκανοποιητικὰς. Φυσικὸν ἦτο μία τοιαύτη κατάστασις νὰ ὠθήσῃ πρὸς γενικὴν ἐπέκτασιν τῶν ἐγκαταστάσεων καὶ πρὸς αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς. Ὑπῆρχε μία νεφελῶδης καὶ νοσηρὰ ἀντίληψις περὶ συνεχίσεως τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ μία τελείως ρομαντικὴ ἀντίληψις περὶ τῶν δυνατοτήτων τῆς καταναλώσεως. Ἡ κατάστασις αὕτη συνετέλεσεν εἰς ἀκίνητοποιήσεις, ἄνευ περιστάσεως καὶ εἰς δημιουργίας ὑποχρεώσεων. ἐν δυσαναλογίᾳ μὲ τὰ ἑταιρικὰ κεφάλαια τῶν ἐπιχειρήσεων. Δάνεια βραχυπρόθεσμα ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς ἀκίνητοποιήσεις. διότι ὑπῆρχεν ἡ προοπτικὴ τῆς ἀνανεώσεως καὶ τῆς αὐξήσεως εἰς ὅγκον.

Κατὰ τὸ ἔτος 1952 ἐρρημόσθη ἡ γνωστὴ πολιτικὴ τοῦ ἀντιπληθωρισμοῦ καὶ κατεβλήθη προσπάθεια εἰσπράξεως μέρους τῶν δανείων. Τότε ὅλαι σχεδὸν αἱ ἐπιχειρήσεις εὐρέθησαν εἰς ἀδυναμίαν καταβολῆς τῶν δόσεων κατὰ τὰς λήξεις καὶ τὰ δάνεια ἔλαβον τὴν μορφήν τῶν παγωμένων πιστώσεων. Διὰ τὰς καθυστερουμένας πιστώσεις, ἐρρημόσθη ὡς κύρωσις ἡ αὐξήσις τοῦ ποσοστοῦ τόκου κατὰ 12%, πλέον τοῦ συνήθους. τῆς διαφορᾶς εἰσπραττομένης ὑπὲρ τοῦ δημοσίου. Ὅπως, οἱ τόκοι τῶν ἐν καθυστέρησει δανείων ἀνῆλθον αἰσιῶς εἰς τὰ 28%. Ἀναμφιβόλως ἡ σταδιοδρομία μιᾶς βιομηχανικῆς ἐπιχειρήσεως, ὑφισταμένης τοιαύτας ἐπιβαρύνσεις εἰς τόκους, εἶναι πλέον ἢ δυσχερὴς.

Εἶναι γεγονὸς ὅτι εἰς τὴν οἰκονομίαν μας ἐδημιουργήθη μία ἀνώμαλος κατάστασις. Αἱ ἐπιχειρήσεις ἐδανείσθησαν βραχυπρόθεσμως καὶ ἐχρησιμοποίησαν τὸ προῖον εἰς ἀκίνητοποιήσεις. Ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως ἡ μέθοδος εἶναι κατακριτέα, ἀλλ' ἀνφέρεται τὸ ἐλαφρυντικὸν ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος τρόπος χρηματοδοτήσεως τῆς βιομηχανίας καὶ ἐν γένει τῆς οἰκονομίας μας.

Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι εἰς τὴν βιομηχανίαν μας καὶ γενικῶς εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς οἰκονομίας μας ἐδημιουργήθη μία κατάστασις λίαν ἐπικίνδυνος ἥτις περιέπλεξεν, εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν, ὅλα τὰ προβλήματα.

Εἰδικώτερον ἡ κλωστοῦφαντουργία φαίνεται ὅτι ὑφίσταται καὶ τὸν ἀντίκτυπον τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν εἰσχωγῶν. ἂν καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου αἱ πληροφορίες εἶναι διφορούμεναι. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ σημερινὴ κατάστασις δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ ἀπαιτεῖται μία ριζικὴ ἀντιμετώπισις τοῦ θέματος τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ καθορισμοῦ, ἐν γένει, μιᾶς ὀρθολογικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Ἐχομεν ἀνάγκην ταχείας ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας μας πρὸς ἀπασχόλησιν τοῦ διαρκῶς αὐξανομένου πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἄνευ ἀλλαγῆς μεθόδων καὶ ἄνευ

συστηματικῆς ἀντιμετωπίσεως ἀπάντων τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων τῆς χώρας.

Σκόπελος ὁμως εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην εἶναι ἡ ἀνικανότης μας καὶ ἡ ἔλλειψις τῶν ἀπαραιτήτων οἰκονομικοτεχνικῶν γνώσεων. Φρονοῦμεν ὁμως ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ γίνηται μνεῖα ἀορίστως περὶ ἀνακανότητος καὶ μὴ ὑπάρξεως τῶν ἀπαραιτήτων γνώσεων. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ δώσωμεν συγκεκριμένα παραδείγματα ἵνα καταστῇ σαφὴς ὁ τρόπος διὰ τοῦ ὁποῖου ἀντιμετωπίζονται τὰ βασικὰ προβλήματα τῆς χώρας μας. Τὰ προβλήματα δηλαδή, τὰ συνδεόμενα μὲ αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ.

12. Τὸ μέγεθος τῶν ἱκανοτήτων μας.

Ἐλέχθη καὶ ἐγράφη, κατὰ κόρον, ὅτι τὰ Προγράμματα Ἀνασυγκροτήσεως κατηρτίσθησαν μετὰ προχειρότητος καὶ ὅτι μέγα μέρος τῶν δανείων τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας ἐδόθη ἄνευ προηγουμένων σοβαρῶν οἰκονομικοτεχνικῶν μελετῶν. Ὅτι αἱ μελέται τῶν συμμετεχουσῶν Τραπεζῶν ἦσαν μᾶλλον ἀμφιβόλου καὶ φανταστικοῦ χαρακτῆρος, αἱ δὲ ἐκθέσεις τῶν περιφεύμων Ἀγγλων ὀρκωτῶν λογιστῶν ἐν διαμέτρῳ ἀντίθετοι πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν ἡγεμονικῶν ἀμοιβῶν ἃς οὗτοι εἰσπράττουσιν ἐκ μέρους τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Δυστυχῶς, φαίνεται ὅτι αἱ ἐπικρίσεις αὗται δὲν εἶναι ἴσως ὑπερβολικαὶ ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τῆς περιπτώσεως τοῦ ἐργοστασίου Παστεριώσεως Γάλακτος Βόλου.

Ἡ Ἑνωσις Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν Βόλου προέβη εἰς τὴν ἱδρυσιν ἐργοστασίου Παστεριώσεως Γάλακτος, δυναμικότητος δέκα τόννων ἡμερησίως. Τὰ ὑπὸ τῆς Ἑνώσεως διατεθέντα κεφάλαια ἀνέρχονται εἰς 480 ἑκατομμύρια δραχμῶν, τὸ δὲ πραγματοποιηθὲν δάνειον ἐκ τῶν Κεφαλαίων τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας εἰς 201.000 δολλάρια. Ἐπὶ πλέον, ὁ Διεθνὴς Ὁργανισμὸς Προστασίας τοῦ Παιδιοῦ ἐχορήγησε διὰ τὴν ἱδρυσιν τοῦ ἐργοστασίου μηχανήματα ἀξίας, περίπου, 60.000 δολλαρίων.

Διὰ τὴν ἱδρυσιν τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τὴν χορήγησιν τοῦ δανείου ἐλήφθησαν ὡς βᾶσις αἱ ὑπογραφεῖσαι συμβάσεις μετὰ τῶν ἀγελαδοτροφικῶν Συνεταιρισμῶν Βόλου, διαρκείας πενταετοῦς, διὰ τῶν ὁποίων ἀνελήφθη ὑποχρέωσις εἰσκομίσεως εἰς τὸ ἐργοστάσιον ποσότητος γάλακτος ἀνερχομένης εἰς 5000 ὀκάδας ἡμερησίως. Ἡ λειτουργία τοῦ ἐργοστασίου ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου 1953, ἡ ὑπὸ τῶν ἀγελαδοτρόφων ὁμως παραδιδυμένη ποσότης γάλακτος ἀνέρχεται μόλις εἰς τὸ ἥμισυ, περίπου, τῆς ἀρχικῶς προβλεφθείσης τοιαύτης. Φαίνεται ὅτι οἱ γαλακτοπῶλαι Βόλου προσφέρουσι καλυτέρας τιμὰς καὶ οὕτω τὸ ἐργοστάσιον στερεῖται πρῶτης ὕλης.

Ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη ὀφείλεται εἰς μέθοδον ἀθεμίτου ἀνταγωνισμοῦ. Οἱ γαλακτοπῶλαι Βόλου αὐξάνουν τὴν ποσότητα τοῦ γάλακτος διὰ τῆς προσθήκης ὕδατος καὶ ἐπομένως εἶναι εἰς θέσιν νὰ προσφέρουν

εἰς τοὺς ἀγελαδοτρόφους καλυτέρας τιμὰς. Ἐὰν τοῦτο συμβαίνει, εἶναι ζήτημα ἀστυνομικῶν καὶ ἀγορανομικῶν μέτρων. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἡ ἀντίθετος ἄποψις. Τὰ μεγάλα ἐξοδα λειτουργίας τοῦ ἐργοστασίου, ἐπιβαρύνουν κατὰ πολὺ τὰ προϊόντα. Ἐπομένως τὸ ἐργοστάσιον παστεριώσεως εὐρίσκεται εἰς μειονεκτικὴν θέσιν.

Ἀλλὰ τὰ ἐξοδα τοῦ ἐργοστασίου θὰ ἦσαν χαμηλότερα ἐὰν ἡ παραγωγὴ τοῦ ἡτο μεγαλύτερα. Διατὶ αἱ συμβάσεις, αἱ ὑπογραφεῖσαι μεταξὺ τοῦ ἐργοστασίου καὶ τῶν ἀγελαδοτρόφων νὰ μὴ προβλέπουν κάποιαν κύρωσιν; Ποίαν ἔνοιαν ἔχει μία σύμβασις, ἐὰν δὲν εἶναι ὑποχρεωτική;

Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι, ὅταν μία ἐπιχείρησις ἐργάζεται εἰς τὸ τρίτον τῆς δυναμικότητος, τὸ ἥμισυ δὲ τῆς ἀρχικῶς ὑπολογισθείσης διὰ τὴν πρώτην πενταετίαν ὡς ἐξησφαλισμένης ἐργασίας, τότε προφανῶς αὕτη στερεῖται οἰκονομικῆς βάσεως. Εἶναι ἄφαρς ὅτι, μὲ μίαν τόσον μικρὰν παραγωγὴν, τὸ ἐργοστάσιον δὲν δύναται νὰ σταδιοδρομήσῃ καὶ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰς δανειακάς του ὑποχρεώσεις. Σήμερον μάλιστα, μετὰ τὴν ὑποτίμησιν τῆς δραχμῆς, ἡ θέσις του εἶναι λίαν κρίσιμος.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἀνεκάλυψαν μίαν πρόχειρον λύσιν, τὴν θέσπισιν Νόμου ὑποχρεωτικῆς καταναλώσεως παστεριωμένου γάλακτος. Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι λύσεις τοιαύτης φύσεως εἶναι ἀντίθετοι πρὸς τὴν κοινὴν λογικὴν. Ἐὰν ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη εἶναι ὑπὲρ τῆς ὑποχρεωτικῆς καταναλώσεως παστεριωμένου γάλακτος, τότε τὸ θέμα ἔπρεπε νὰ τεθῇ ἀρχικῶς καὶ πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἐργοστασίου ἐπὶ ἄλλης βάσεως. Ἐὰν ὅμως ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου τὰ συμπεράσματα τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης εἶναι ἀβέβαια καὶ ἀμφίβολα, πῶς τότε τὸ Κράτος θὰ καταλήξῃ εἰς ἓν νομοθετικὸν μέτρον τοιαύτης φύσεως; Ἐφαρμόζοντες τὴν μέθοδον τῶν Νόμων ὑπὲρ εἰδικῶν περιπτώσεων, καταλήγομεν εἰς τὴν δημιουργίαν μονοπωλίων καὶ καρκινωμάτων εἰς τὴν οἰκονομίαν μας. Πῶς ὅμως θὰ λυθῇ τὸ θέμα τῆς λειτουργίας τοῦ ἐν λόγῳ ἐργοστασίου; Ποία θὰ εἶναι ἡ διέξοδος; Ἡ πτώχευσις; Ποῖος τότε θὰ ἀναδεχθῇ τὰς εὐθύνas; Δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς ὑπεύθυνος διὰ τὰς πράξεις του εἰς τὴν χώραν ταύτην; +

Ἰσως ματαίως θέτομεν ἐρωτήματα, διότι δυστυχῶς μέγα μέρος τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὴν χώραν μας ἔχουσι τὴν ἰδίαν ἱρθολογικὴν βάσιν μὲ τὸ ἐργοστάσιον Παστεριώσεως γάλακτος Βόλου. Τὸ κακὸν ὅμως εἶναι φαίνεται ἀκόμη βαθύτερον καὶ ἡ ἀνικανότης μας ἀπίστευτος, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ὑποθέσεως παλαισιδῆρου. μιᾶς πράξεως συναρθείσης μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς περιφέρειου Ἑταιρίας Μερκαντίλε. Ἰδοὺ περὶ τίνος πρόκειται.

Ἡ περὶ πολεμικῶν ἐπανορθώσεων σύμβασις μετὰ τῆς Ἱταλίας προβλέπει τὴν προμήθειαν ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος τῶν ἀπαραιτήτων πρώτων ὑλῶν. Οὕτω, τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἀνεμείχθη εἰς πολυποικίλους πράξεις ἀγοραπω-

λησιῶν. Μία ἐξ αὐτῶν ἦτο καὶ ἀγορὰ ἐκ μέρους τῆς Μερκαντίλε, διὰ λογαριασμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου 35.000 τόννων παλαιοσιδήρου.

Ἡ ἐταιρία Μερκαντίλε, πρὸς πραγματοποιήσιν ἴσως διαφόρων συναλλαγματικῶν συνδυασμῶν, οἵτινες ἀποφέρουσι συνήθως ἀθέμιτα κέρδη εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν τῶν συναλλαγματικῶν περιορισμῶν, ἡγόρασε μὲν τὸν παλαιοσιδήρον εἰς Γερμανίαν ἐξήτει ὅμως νὰ πληρωθῇ εἰς δολλάρια ἐλεύθερα εἰς Ἑλβετίαν. Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ἐδέχετο νὰ πληρώσῃ μὲν τὴν ἀξίαν εἰς δολλάρια εἰς Ἑλβετίαν, ἀλλ' εἰς δολλάρια μέσω τοῦ συστήματος ἐνδοευρωπαϊκῶν πληρωμῶν.

Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι τὰ σύγχρονα νομισματικὰ συστήματα εἶναι πολύπλοκα καὶ δημιουργοῦν καθημερινῶς προβλήματα. Ὅλα ὅμως τὰ Κράτη, προκειμένου νὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὰς συγχρόνους ὑποχρεώσεις των χρησιμοποιοῦν ἐμπειροτέχνας καὶ ἀξιολόγους ἐπιστήμονας. Μόνον εἰς τὴν χώραν ταύτην ἡ ἐπιστῆμη περιφρονεῖται καὶ οἱ θρασεῖς καὶ ἀμαθεῖς κατέλαβον τὰς ἀνωτάτας θέσεις. Παρακολουθήσατε, παρακαλοῦμεν, μερικοὺς ἐξ αὐτῶν ἐν πλήρει δράσει.

Χωρὶς νὰ γνωρίζωσι τὴν λειτουργίαν τῶν συστημάτων ἐνδοευρωπαϊκῶν πληρωμῶν καὶ τῶν ὑποχρεώσεων αἵτινες προκύπτουν ἐκ τῶν περὶ συμψηφισμοῦ συμβάσεων, ἐπεχείρησαν νὰ ἀνοίξωσι πίστωσιν εἰς τὴν Τράπεζαν Ἑλβετικῆς Ἐνώσεως ὑπὲρ τῆς Μερκαντίλε διὰ τὴν ἀξίαν ἐμπορεύματος τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ φορτωθῇ ἐκ Γερμανίας. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς πιστώσεως ταύτης ἦτο ἀδύνατος. Ἐν τούτοις οἱ ἀρμόδιοι ἀντήλλαξαν τὰ ἀκόλουθα ἀπίστευτα τηλεγραφήματα :

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 999

Ἀθῆναι 27-1-51

Τηλεγράφημα : Πρεσβείαν Ρώμης

«Πίστως 35.000 τόννων παλαιοσιδήρου ἡνοίχθη Bank Union Suisse διὰ δολλάρια 1.697.500 πληρωτέα συμφώνως ὑμετέρῳ τηλεγραφήματι 253 τῆς 11ης τρέχοντος μέσω συστήματος ἐνδοευρωπαϊκῶν πληρωμῶν. Ἐνδιαφερόμενος διὰ τηλεγραφήματός του ληφθέντος χθὲς διαμαρτύρεται διὰ παρόμοιον τρόπον πληρωμῆς ζητῶν ἐλεύθερα δολλάρια, τάσσει δὲ προθεσμίαν ἰσχύος προσφορᾶς τοῦ μέχρι σήμερον 27-1-51. Παρακαλοῦμεν διευκρινισθῇ ἐνδιαφερόμενον ὅτι προβλεφθεὶς τρόπος πληρωμῆς οὐδεμίαν δημιουργεῖ καθυστέρησιν δι' ἀνάληψιν παρὰ δικαιοῦχου ἀντιτίμου εἰς Φράγκα Ἑλβετίας ἔτι δὲ ὅτι λόγῳ μὴ ὑπάρξεως ἐν Ἑλβετίᾳ συναλλαγματικῶν περιορισμῶν δικαιοῦχος δύναται μετατρέψῃ φράγκα εἰς δολλάρια βάσει ἐπισήμου Parite.

Παρακαλοῦμεν τηλεγραφήσατε ἡμῖν καὶ ΥΠΑΕΕ ἀποτελέσματα ἐνεργειῶν σας.

ὑπογρ. I. ΠΟΛΙΤΗΣ»

Εἰς τὸ ἀνωτέρω τηλεγράφημα. ἡ Πρεσβεία Ρώμης ἀπήντησε ὡς ἀκολούθως :

«Κατόπιν τῶν δοθεισῶν ἐξηγήσεων ὁ ἐνταῦθα Ἀντιπρόσωπος βεβαιοῦντι ἤρθη ἡ ὀφειλομένη εἰς τὴν σύγχυσιν Κληρικῶν μετὰ τὸ σύστημα ἐνδοευρωπαϊκῶν πληρωμῶν παρεξήγησις καὶ ἐτηλεγράφησε τὰ δέοντα εἰς Ἑλβετίαν.

ὑπογρ. ΕΞΗΝΤΑΡΗΣ»

Βάσει ἐσφαλμένων καὶ ἀπαραδέκτων σχέσεων, αἵτινες ἐκτίθενται εἰς τὰ ἀνωτέρω τηλεγραφήματα, τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον συνῆψε μίαν πρᾶξιν καὶ ἀνέλαβε μίαν ὑποχρέωσιν ἐναντι τῆς Μερκαντίλε. ἤτις κατέληξεν εἰς κατασχέσεις πλοίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ εἰς δικαστικούς ἀγῶνας, εἰς τὴν δημιουργίαν δὲ τοῦ γνωστοῦ σάλου. Διατὶ δὲ πάντα ταῦτα ; Διότι οἱ σοφοὶ τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, τῆς ἐν Ρώμῃ Βασιλικῆς Πρεσβείας, τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ καὶ τοῦ Ὑπουργείου Ἐφοδιασμοῦ ἡγνόουν παντελῶς τὴν λειτουργίαν τῶν συγχρόνων μηχανισμῶν διεθνῶν πληρωμῶν.

Ἐὰν τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον τῶν ὑπαλλήλων τῶν διαφόρων Ὑπουργείων καὶ τῶν Τραπεζῶν ἦτο διάφορον δὲν θὰ ἐδημιουργοῦντο τοιαῦτα ζητήματα ἢ δὲ υπεράσπισις τῶν συμφερόντων τῆς χώρας μας θὰ ἦτο περισσότερο ἀποτελεσματική. Μὲ τὴν σημερινὴν ὁμως κατάστασιν πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰ βασικὰ προβλήματα τῆς οἰκονομίας μας ; Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀναπτύξωμεν τὴν οἰκονομίαν μας καὶ νὰ ἐξασφαλίσωμεν ἐργασίαν εἰς τὸν συνεχῶς αὐξανόμενον πληθυσμὸν τῆς χώρας μας ;

Δὲν εἶναι ἐπομένως ἡ οἰκονομικὴ κρίσις θέμα μεμονωμένων διὰ τὴν πόλιν τοῦ Βόλου. Δὲν πρόκειται περὶ μιᾶς εἰδικῆς καταστάσεως. Τὸ κακὸν εἶναι γενικόν, μὲ μίαν ἐπαύξησιν αὐτοῦ, λόγῳ εἰδικῶν συνθηκῶν, διὰ τὴν πόλιν τοῦ Βόλου. Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο, συνεπῶς, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν, ἐν ὀλίγοις τὸ πρόβλημα τῆς ἐπιβιώσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

= =

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΒΙΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

1. Ἡ πληθυσμιακὴ πίεσις.

Ἐὰν παρακολουθήσωμεν τὴν δημογραφικὴν ἐξέλιξιν τῆς χώρας μας, βλέπομεν ὅτι εὐρισκόμεθα ἐνώπιον μιᾶς ἐξαιρετικῶς κρισίμου καταστάσεως. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ πληθυσμιακὴ πίεσις εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν εἶναι σημερινὸν πρόβλημα, ἡ μορφή του ὅμως εἰσῆλθεν ἤδη εἰς φάσιν ὀξυτάτην.

Ἐνεφανίζετο βεβαίως ἀνέκαθεν μία περίσσεια πληθυσμοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα, δεδωμένου ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πόρων τῆς χώρας δὲν ἦτο τόσον ταχεῖα ὅσον ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ. Ὑπῆρχεν ὅμως ἄλλοτε ἡ δυνατότης μεταναστεύσεως, ἥτις ἀπετέλει, τρόπον τινά, τὴν δικλειῖδα ἀσφαλείας, ἐνώπιον τῆς διαρκῶς ἐκδηλουμένης πληθυσμιακῆς πίεσεως.

Ἡ Ἑλλὰς θεωρεῖται χώρα πτωχή, καθόσον τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς γῆς της εἶναι ἀκατάλληλον πρὸς καλλιέργειαν. Ἐπομένως ἡ λύσις τοῦ ἐλληνικοῦ προβλήματος ἐπεδιώκετο πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς μεταναστεύσεως. Ὡς γνωστὸν, τὸ μεταναστευτικὸν ρεῦμα εἶχε διττὴν εὐνοϊκὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας μας. Ἀπῆλλασσε πρῶτον τὴν χώραν μας ὠρισμένων χειρῶν μὴ δυναμένων νὰ εὕρωσιν ἐργασίαν ἐπὶ τόπου, δεύτερον μᾶς ἐξησφάλιζεν ἀξιολόγους πόρους ἐκ τῆς εἰσροῆς μεταναστευτικοῦ συναλλάγματος.

ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας ἐξῆσεν ἡ πτωχή Ἑλλὰς ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεώς της μέχρι τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς. Τὸ θλιβερὸν ἔτος 1922 προεκάλεσε διὰ τὴν χώραν μας μίαν πραγματικὴν δημογραφικὴν ἐπανάστασιν. Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας ἠνέχθη, ἐντὸς ὀλίγων μόνον μηνῶν, κατὰ 25 %, συνεπείᾳ τῆς εἰσροῆς τῶν προσφύγων. Δηλαδή, εἰς μίαν χώραν με στενότητα γῆς, μὴ ἔχουσαν σοβαρὰν βιομηχανίαν, εἰς μίαν χώραν παρουσιάζουσιν ἤδη ἀρκετὴν περίσσειαν πληθυσμοῦ, εἰς κάθε τέσσαρας κατοίκους προστετέθη καὶ εἰς πέμπτος ἀκόμη.

Ἡ δημογραφικὴ αὕτη ἐπανάστασις δὲν ἔσχεν ἀμέσους ἰδυνηρὰς συνεπείας. Κατεβλήθη τότε προσπάθεια ἀναπτύξεως τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας στηρίχθεισα εἰς μερικὰ ἐξωτερικὰ δάνεια, οὕτω δὲ ἐξγκολυόθησε βραδέως καὶ ἀσθμαίνουσα ἡ πορεία τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ μέχρι τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα τριπλῇ ξενικῇ κατοχῇ εἶχον ὀλεθρίας συνεπείας διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν δὲν ἐτελείωσαν τὰ βίαιά μας. Ἡ μαρτυρικὴ μας χώρα ἐπέ-

πρωτο νὰ δοκιμάσῃ τὰς γνωστὰς συνεπείας τοῦ συμμοριτοπολέμου, νὰ χάσῃ δὲ οὕτω καὶ τὴν εὐκαιρίαν τῆς οἰκονομικῆς Ἀνασυγκροτήσεως. Τὰ δολλάρια τοῦ σχεδίου Μάρσαλ, δὲν ἐχρησιμοποιήθησαν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος, ὡς ὑπὸ τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Εὐρώπης, διὰ τὴν οἰκονομικὴν Ἀνασυγκρότησιν ἀλλὰ κυρίως διὰ τὴν ἄμυναν τῆς χώρας, τὴν ἀνόρθωσιν ἐρειπίων καὶ τὴν περίθαλψιν τοῦ συμμοριοπλήκτου πληθυσμοῦ.

Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας, παρὰ τὰς πολεμικὰς ἀπωλείας, τοὺς ἐκ πείνης καὶ στεργήσεων θανάτους τῆς κατοχικῆς περιόδου καὶ τὰς ἐκ τοῦ συμμοριτοπολέμου ἀπωλείας, ἐξηκολούθησεν τὴν ἄνοδόν του. Οἱ κατωτέρω ἀριθμοὶ εἶναι λίαν χαρακτηριστικοί :

1930	6.075.100
1934	6.746.000
1938	7.109.000
1942	7.339.000
1946	7.418.000
1950	7.960.000
1952	8.200.000

Ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν τελευταίων ἐτῶν ὑπολογίζεται ὅτι ἀνέρχεται εἰς 13 0'00. Ἔχομεν δηλαδή μίαν ἐτησίαν αὐξήσιν ἄνω τῶν ἑκατὸν χιλιάδων, ἥτις τείνει πρὸς ἄνοδον κατὰ γεωμετρικὴν πρόοδον.

Ἀποτέλεσμα τῆς διαρκοῦς ταύτης αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἡ μεγάλη ἀνεργία καὶ ὑποαπασχόλησις. Εἰς τὰς πόλεις ὑπάρχει περίσσεια ἐργατικοῦ δυναμικοῦ καθὼς καὶ εἰς τὴν ὑπαίθρον. Ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς στερούμενος ἐπαρκῶν γαιῶν πρὸς καλλιέργειαν, μὴ ἔχων δὲ καὶ ἄλλας συμπληρωματικὰς ἀπασχολήσεις, ἐργάζεται ἐλάχιστον μόνον διάστημα τοῦ ἔτους καὶ εὐρίσκεται εἰς ἓν ἐπικινδύνως χαμηλὸν βιοτικὸν ἐπίπεδον. Ὑπολογίζεται ὅτι τὰ 40% περίπου, τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ δύνανται νὰ ἀρχειρεθῶσιν ἐκ τῆς ὑπαίθρου, ἡ δὲ γεωργικὴ παραγωγὴ νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ εἶναι ἡ ἴδια, ἴσως μάλιστα καὶ μεγαλύτερα.

Τί θὰ γίνῃ ὅλος αὐτός ὁ πληθυσμὸς ; Τί θὰ γίνουσι οἱ ἀνεργοὶ τῶν πόλεων ; Τί θὰ γίνουσι αἱ νέαι γενεαί ; Ἡ μετανάστευσις κατέστη δυσκολωτάτη. Ὑπὸ τὰς καλλιτέρας ἀκόμη συνθήκας, δὲν δύναται νὰ ἀπορροφήσῃ πέραν τῶν δέκα χιλιάδων ἐτησίως, χωρὶς νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τὸ θέμα τῆς ἐπιλογῆς ἐκ μέρους τῶν ξένων χωρῶν, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ὑποψήφιους μετανάστες. Ἐκλέγουσι, ὡς γνωστόν, τὰ καλλίτερα ἐργατικὰ στοιχεῖα, πρῶτον τὸ ὅποιον χαρακτηρίζεται, ἐκ μέρους πολλῶν, ὡς ἐθνικῶς ἐπιζήμιον.

Ἐνώπιον τῆς καταστάσεως ταύτης, δὲν ἀπομένει ἄλλη λύσις, ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν. Πρέπει πάσῃ θυσίᾳ νὰ ἀναπτύξωμεν τὴν οἰκονομίαν μας καὶ νὰ ἐξασφαλίσωμεν ἓν ἐπίπεδον ζωῆς ἀνεκτὸν εἰς τὸν πληθυσμὸν τῆς

χώρας μας. Παραλλήλως, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνη μία κατάλληλος προσπάθεια κατανοήσεως ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ ὅτι ἀπαιτεῖται κάποια ἐπιβράδυνσις εἰς τὸν ρυθμὸν τῶν γεννήσεων. Εἰς μίαν χώραν ὡς ἡ Ἑλλάς, μετ' ὅσον μεγάλην περίσσειαν πληθυσμοῦ, ἡ δημιουργία πολυτέκνων οἰκογενειῶν, εἶναι πρᾶξις, εἰς μέγα βαθμὸν, ἀπερίσκεπτος.

Ἄλλὰ τὸ κύριον θέμα εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἡ ὀρθολογικὴ ἐκμετάλλευσις ὅλων τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τῆς χώρας μας. Δυστυχῶς, ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τούτου προσκρούει εἰς σοβαρὰ ἐμπόδια. Ἐδημιουργήθη μάλιστα, λόγω τῆς συνεχοῦς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, μία κατάστασις ἐπαγγελματικοῦ πληθωρισμοῦ καὶ ἐνὸς πρωτοφανοῦς παρασιτισμοῦ εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς οἰκονομίας μας.

2. Παρασιτισμὸς καὶ δημιουργία καρκινωμάτων.

Ἡ αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς χώρας δύναται νὰ ἀποτελέσῃ τὸν κύριον παράγοντα ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας. Ἀπαιτεῖται ὅμως πρὸς τοῦτο μία γενικὴ προσπάθεια, ἡ ὕπαρξις τῶν ἀπαραιτήτων οἰκονομικοτεχνικῶν γνώσεων, ὡς καὶ μιᾶς καταλλήλου κρατικῆς ὀργανώσεως. Ἀλλ' ἡ πληθυσμιακὴ πίεσις δύναται νὰ ἐδηγῇ εἰς τὸν παρασιτισμὸν καὶ τὴν δημιουργίαν καρκινωμάτων. Ταῦτα εἶναι παρ' ἡμῖν, δυστυχῶς, τὰ ἀποτελέσματα τῆς δημογραφικῆς πίεσεως.

Ἐνεφανίσθη δηλαδή μία τάσις λύσεως τοῦ πληθυσμιακοῦ προβλήματος διὰ τῆς δημιουργίας ἀργομισθιῶν καὶ πάσης φύσεως συνδυασμῶν παρασιτικῆς μορφῆς, ἥτις εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν ὠρισμένων κατηγοριῶν προνομιοῦχων καὶ τὴν ὑποβίβασιν τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ. Ἡ λυπηρὰ αὕτη κατάστασις ὑπάρχει εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς οἰκονομίας μας, εἶναι πλέον ἢ ἐμφανὲς ὅμως εἰς ὠρισμένας δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ διάφορα ἰδρύματα.

Τὸ κακὸν τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνώμαλον πολιτικὴν κατάστασιν ἣν ἐγνώρισεν ἡ χώρα μας ἀπὸ μακροῦ, κυρίως ὅμως εἰς τὴν θλιβεράν περίοδον τῆς ἐχθρικῆς κατοχῆς. Ἦτο μία κατάστασις κατὰ τὴν ὁποίαν κάθε ἔννοια ἠθικῆς καὶ δικαίου ἐξηφανίσθη τελείως καὶ ἡ ἐπιδιώξις τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος ἐλάμβανε χώραν κατὰ τὸν πλέον ὠμὸν καὶ ἀδίστακτον τρόπον. Ἐν ὀλίγοις, ἦτο μία, εἰς μέγαν βαθμὸν, ἀνώματος περίοδος.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην εὗρον τὴν εὐκαιρίαν οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι νὰ ζητήσωσιν, ἐκ μέρους μερικῶν τυχαρπάστων οἷτινες παρίστανον τὴν Κυβέρνησιν τῆς δυσμοῖρου ταύτης χώρας, τὴν ἐκδοσιν διαφόρων Α. Ν. οἷτινες ἐπέφερον πραγματικὴν ἐξάρθρωσιν εἰς τὰς κρατικὰς ὑπηρεσίας. Δυνάμει τῶν Νόμων τούτων, κατηγορήθησαν πάντες οἱ περιορισμοὶ διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Δὲν ἀπητεῖτο πλέον ἡ ὑπαρξις θέσεως κενῆς. Εὐκαιρία, ὅθεν, διὰ τοὺς πάντας νὰ καταλάβωσιν ἀνώτερα ἀξιώματα. Τὸ δικαιολογητικὸν

ἦτο, ἡ βελτίωσις τῆς δεινῆς οικονομικῆς θέσεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. 'Αλλ' εἰς ἐπρόκειτο περὶ τούτου, διατὶ νὰ μὴ γίνῃ αὐξήσις τοῦ μισθολογίου ; Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀνικάνων ὑπαλλήλων, οἵτινες εὗρον τὴν εὐκαιρίαν νὰ καταλάβωσιν ἀνωτέρας καὶ ἀνωτάτας θέσεις. ἐγνώριζον δὲ καλῶς ὅτι μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν θὰ διετήρουν τὰ ἀξιώματά των, ἐπικαλούμενοι τὸ κεκτημένον τοῦ δικαιώματος.

'Αλλ' οἱ κρατικοὶ μας λειτουργοὶ δὲν ἠρκέσθησαν μόνον εἰς τοῦτο. Προέβησαν εἰς τὴν δημιουργίαν πολυποικίλων ἀσφαλιστικῶν Ταμείων, μὲ βᾶσιν ὄχι τὰς εἰσφορὰς τῶν ἡσφαλισμένων ἀλλὰ τοὺς κοινωνικοὺς πόρους. Δηλαδή φορολογίαν τοῦ κοινοῦ ὑπὲρ ὠρισμένων κατηγοριῶν ἀτόμων. Ἡδὴ εὗρισκόμεθα εἰς τὸ δέκατον ἔτος ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς χώρας καὶ παρὰ τὰς μέχρι σήμερον προσπάθειας, ἡ ἀναρχία εἰς τὸν ἀσφαλιστικὸν τομέα ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν. Ὑπάρχουσι κατηγορίαι ἡσφαλισμένων μὲ πολλαπλᾶς παροχάς, ἄλλαι μὲ ἀναξίας λόγου. ὁλόκληρος δὲ ὁ πληθυσμὸς τῆς ὑπαίθρου ἄνευ οὐδεμιᾶς κοινωνικῆς μερίμνης.

Δὲν ὑπάρχει δὲ ἡ ἀπαράδεκτος αὕτη κατάστασις μόνον εἰς τὴν κυρίαν ἀσφάλισιν. Ἡ ἐμφανιζομένη ἀναρχία ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἐπαγγέλματος εἰς τὸ ἄλλον, κορυφοῦται μὲ τὴν ἐπικουρικὴν ἀσφάλισιν. Ὑπάρχουσιν, οὕτω, ἄνθρωποι τελείως ἀνασφάλιστοι, ὥπως ὅλοι οἱ ἀγρόται, μὴ ἔχοντες τὴν παραμικρὰν ἱατρικὴν περίθαλψιν, καθ' ὃν χρόνον ἄλλοι ἔχουσι μίαν κυρίαν ἀσφάλισιν καὶ μίαν ἐπικουρικὴν, στηριζομένας ἄλλοτε ἀμφοτέρας, ἄλλοτε δὲ τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην, εἰς κοινωνικοὺς πόρους. Πρῶτοι καὶ καλλίτεροι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἔδωσαν τὸ μέτρον τῆς ἡθικῆς των ἀντιλήψεως ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ.

Ὑπάρχουν σήμερον ὑπάλληλοι διαφόρων Ὑπουργείων, οἵτινες ἀνήκουσιν εἰς δύο ἀσφαλιστικά ταμεῖα. Τὸ φαινόμενον τοῦτο παρατηρεῖται διὰ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης, τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας κ.τ.λ. Ἀς ἐξετάσωμεν ὀλίγον τὴν κατάστασιν τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, τὴν θέσιν δηλαδή τῶν κρατικῶν λειτουργῶν οἵτινες εἶναι ἐπιφορτισμένοι μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς εἰς τὴν χώραν μας.

Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, ἐκτὸς τῆς συντάξεώς των ἐκ τοῦ Δημοσίου, λαμβάνουν καὶ μίαν δευτέραν ἐκ τοῦ Τ.Ε.Α.Π.Ο.Κ.Α. Μάλιστα, ἡ δευτέρα σύνταξις εἶναι κατὰ πολὺ μεγαλυτέρα τῆς πρώτης. Καὶ εὐλογον τίθεται πλέον τὸ ἐρώτημα : ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ μυστηριώδης ὄργανισμός, ὅστις δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας μίαν δευτέραν σύνταξιν καὶ μάλιστα μεγαλυτέραν τῆς παρεχομένης ὑπὸ τοῦ Κράτους ;

Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλούστατον. Τὸ περίφημον Τ.Ε.Π.Ο.Κ.Α., δηλαδή ταμεῖον ἐπικουρικῆς ἀσφαλίσεως προσωπικοῦ ὀργανισμῶν κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, ἐπέβαλε, δυνάμει ἐνὸς κατοχικοῦ Νόμου, μίαν φορολογίαν ἐπὶ ὧν

τῶν ἀσφαλιστικῶν ταμείων καὶ ἐδημιούργησε ἔσοδα πολλῶν δισεκατομμυρίων ἐτησίως. Ἐχει ὥς ἡσφαλισμένους ὅλους τοὺς ὑπαλλήλους τῶν ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας. Βεβαίως οἱ μετέχοντες τοῦ ταμείου τούτου, καταβάλλουσι καὶ αὐτοὶ μερικὰς μικρὰς εἰσφορὰς, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δικαιολογοῦνται αἱ ἀπολαμβάνόμεναι παχυλαὶ συντάξεις των. Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας μάλιστα ἀρχικῶς δὲν κατέβαλλον οὐδεμίαν εἰσφορὰν. Μετέπειτα ὑπεχρεώθησαν καὶ οὗτοι νὰ εἰσφέρωσι. Ἐπὶ πλέον ἐξηγόρασαν, ἀντὶ ἐλαχίστων ποσῶν, τὰ ἔτη προϋπηρεσίας. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ μὲν ταμεῖον ἐδημιουργήθη κατὰ τὴν κατοικικὴν περίοδον, οἱ δὲ ἡσφαλισμένοι ἐθεωρήθησαν ὡς τοιοῦτοι ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ὑπηρεσίας των, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δικαιολογηθῶσιν αἱ ὑψηλαὶ συντάξεις των.

Πρώην Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας ἐδήλου μίαν ἡμέραν ὅτι λαμβάνει σύνταξιν μεγαλυτέραν ἐκ τοῦ Τ.Ε.Α.Π.Ο.Κ.Α. ἐκείνης ἣς εἰσπράττει ἐκ τοῦ Δημοσίου. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας ἔλαβε τὴν σύνταξιν του τέσσαρα ἔτη μετὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ ἐν λόγῳ ταμείου. Θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζωμεν ποῖα ποσὰ κατέβαλε κατὰ τὴν τετραετίαν, ποίαν δὲ σύνταξιν λαμβάνει μνησιῶς. Πῶς δὲ δικαιολογεῖται ἡ σκανδαλώδης αὕτη ἀνωμαλία, ἡ νόμιμος δηλαδὴ ἀφαίρεσις τοῦ ξένου χρήματος ;

Οἱ ἀδίστακτοι αὐτοὶ Κύριοι, ἀπομυζοῦν τὰ ἄλλα ἀσφαλιστικὰ ταμεῖα, λαμβάνοντες $1\frac{1}{2}\%$ ἐπὶ ὅλων τῶν προσόδων ἐκάστου Ταμείου καὶ ἐξασφαλίζωσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν παχυλὰς συντάξεις, αἵτινες προστιθέμεναι εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ δημοσίου ἐξασφαλίζουν εἰς αὐτοὺς ἔσοδα περισσότερα τῶν ὕσων ἐπραγματοποιοῦν ἐργαζόμενοι. Ἀλλὰ τί νὰ εἰπωμεν διὰ τοὺς διαφόρους Ὑπουργοὺς τῆς Ἐργασίας, οἵτινες ἀνέχονται τὴν κατὰστασιν ταύτην ;

Μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν πτωχὴν ταύτην χώραν παρουσιάζεται τὸ φαινόμενον τοῦτο : νὰ κερδίζῃ τις περισσότερα ὅταν θὰ παύσῃ ἐργαζόμενος καὶ θὰ λάβῃ τὰς συντάξεις του. Πράγματι, πρέπει νὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὸν πληθυντικὸν περὶ συντάξεων, διότι δυστυχῶς ὑπάρχουσι ἄνθρωποι, λαμβάνοντες ὄχι μόνον δύο ἀλλὰ καὶ τρεῖς ἀκόμη συντάξεις.

Πῶς εἶναι δυνατόν εἰς τὴν χώραν ταύτην νὰ ὑπάρξῃ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις καὶ βελτίωσις τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ ; Εἶναι λυπηρόν, ἡ πραγματικότης ὅμως εἶναι σκανδαλώδης καὶ ἀπαράδεκτος. Οὐκ ὀλίγα ἀσφαλιστικὰ ταμεῖα, ἐπικουρικῆς καὶ κυρίας ἀσφαλίσεως λειτουργοῦν χάρις εἰς τὸ σύστημα τῶν κοινωνικῶν πόρων καὶ ὄχι τὰς εἰσφορὰς τῶν μελῶν των. Πάντα δὲ ταῦτα, καθ' ὃν χρόνον οἱ ἄνεργοι ἀνέρχονται εἰς διακοσίας χιλιάδας περίπου, οἱ δὲ ἀγρόται εὐρίσκονται ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀσφαλιστικῆς προνοίας, καλοῦνται δὲ νὰ καταβάλωσι, ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῶν, ὑπὲρ τῶν ὀλίγων ἐπιτηδείων.

Δυστυχῶς, ἡ ἡθικὴ ἀναρχία δὲν ὑπάρχει μόνον εἰς τὸν κλάδον τῶν δημο-

σίων ὑπαλλήλων καὶ μερικῶν ἄλλων κατηγοριῶν ἐπιτηδείων. Ἐκτείνεται εἰς ὅλας γενικῶς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς. Ὅπου καὶ ἐὰν στρέψωμεν τὰ βλέμματά μας, δὲν διακρίνομεν παρὰ ἀνωμαλίας καὶ ἥθικῃν κατὰπτωσιν.

Πρόχειρον παράδειγμα ἔχομεν τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἥτις τόσον σάλον προεκάλεσε μὲ τὴν γνωστὴν συγχώνευσιν μὲ τὴν Τράπεζαν Ἀθηνῶν. Φαίνεται ὅτι οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μείνωσι καθεύδοντες πρὸ τοῦ τροπαίου τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Ἐὰν οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐπέτυχον διαφόρους νόμους, οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἐδημιούργησαν ὄργανισμὸν εἰς τὸ Ἰδρυμα, ἐπιτρέποντα συνεχεῖς προαγωγὰς ἄνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ καὶ ἄνευ τῆς ἀνάγκης ὑπάρξεως κενῶν θέσεων. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης τὸ ἐν τέταρτον, περίπτου, τῶν ὑπαλλήλων τῆς Τραπεζῆς ταύτης ἀνῆλθεν αἰσίως εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ τμηματάρχου. Τὸ Ἰδρυμα τοῦτο ἔφθασε δηλαδὴ νὰ ἔχῃ περὶ τοὺς 800 τμηματάρχας, οἱ περισσότεροι τῶν ὑποίων ἐξετέλουν ἐργασίαν γραφικὴν ἀνήκουσαν εἰς τὴν σφαῖραν νεαρῶν καὶ ἀρχαρίων ὑπαλλήλων, ἐὰν ἐξετέλουν ἀκόμῃ καὶ ταύτην. Πράγματι, ὑπῆρχε καὶ μέγας ἀριθμὸς ἐξ αὐτῶν, οἵτινες ἦσαν τελείως ἀργόσχολοι καὶ περιεπάτουσαν εἰς τοὺς διαδρόμους. Ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης ἔλαβον καὶ τὴν γνωστὴν ἐπωνυμίαν τῶν Βολταίρων.

Τὰ παραδείγματα ταῦτα εἶναι λίαν χαρακτηριστικὰ τῆς ὑπαρχούσης ἥθικῆς ἀναρχίας εἰς τὴν χώραν μας. Δυστυχῶς, δὲν εἶναι μεμονωμένα. Τὸ κακὸν εἶναι γενικὸν καὶ τὴν ἰδίαν ἥθικὴν κατὰπτωσιν συναντῶμεν εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς. Ὑπάρχει μία μικρὰ μεινότης προνομιούχων, ἥτις διὰ διαφόρων συνδυασμῶν, διὰ νομίμων στρατηγημάτων ἀφαιρεῖ ἐν ἀξίολογον ποσοστὸν ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Ἡ κατὰστασις αὕτη ἔχει δυσμενεστάτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὅλης οἰκονομίας μας. Δὲν πρόκειται μόνον περὶ τῆς ἀδικίας ἥτις γίνεται εἰς βάρος τοῦ συνόλου, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀνηθικῆς ἐπιδράσεως ἐκ τῶν ἐκδηλώσεων τούτων ἐπὶ τῆς ὅλης κοινωνικῆς μας ζωῆς. Ἐδημιουργήθη εἰς τὴν χώραν μας ἡ γενικὴ ἐντύπωσις ὅτι δὲν εἶναι σκόπιμον νὰ κοπιᾷζῃ τις ἵνα ζήσῃ. Περισσότερα ἐπιτυγχάνει ματερχόμενος διάφορα πλάγια μέσα. Καταφεύγων, ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὴν χρησιμοποίησιν πολιτικῶν ἐπιδράσεων καὶ μηχανεύμενος κατὰ εἰς βάρος τῶν πολλῶν.

Πῶς ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας θὰ προοδεύσωμεν οἰκονομικῶς ; Πῶς θὰ πραγματοποιήσωμεν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν Ἀνασυγκρότησιν τῆς οἰκονομίας μας ; Διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν τραγικότητα τῆς καταστάσεώς μας, δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν λυπηρὰν ἱστορίαν τῆς Ἀνασυγκροτήσεως.

3. Ἡ ἱστορία τῆς Ἀνασυγκροτήσεως.

Ἡ οἰκονομικὴ Ἀνασυγκρότησις μιᾶς χώρας συντελεῖται βάσει ἐνὸς γενικοῦ Σχεδίου. Ἡ χρησιμότης τοῦ οἰκονομικοῦ Σχεδίου δὲν ἀμφισβητεῖται σή-

μερον καὶ ἐκ μέρους τῶν πλέον ἀδιαλλάκτων ὁπαδῶν τῆς ἐλευθέρας οἰκονομίας. Ὁ κρατικὸς παρεμβατισμὸς καὶ τὰ οἰκονομικὰ σχέδια εἶναι μία ἀναπόδραστος ἀνάγκη, εἶναι ἡ βάσις τῆς συγγρόνου οἰκονομικῆς ζωῆς.

Ἡ κατάρτισις ὅμως ἐνὸς ὀρθολογικοῦ Σχεδίου ἀναπτύξεως μιᾶς οἰκονομίας δὲν εἶναι πρᾶγμα εὐχερές. Προϋποθέτει τὴν προσεκτικὴν ἐξέτασιν ἀπάντων τῶν δεδομένων τοῦ προβλήματος καὶ τὴν στάθμισιν παραγόντων, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των θεωροῦνται ἀστάθμητοι. Ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τοῦ Σχεδίου εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῆς παραγωγῆς διὰ τῆς ἐκτελέσεως ὠρισμένων ἐπενδύσεων. Τοῦτο σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ὀρθολογικὴ χρησιμοποίησις τῶν διαθέσιμων πόρων καὶ ἀξιολόγησις τῆς σπουδαιότητος μιᾶς ἐκάστης ἐκ τῶν ἐπενδύσεων.

Ἡ κατάρτισις τῆς κλίμακος τῶν ἐπενδύσεων γίνεται βάσει ὠρισμένων κριτηρίων, βάσει ἐκτιμήσεως τῶν δεδομένων τοῦ προβλήματος, ἅτινα εἶναι μεγέθη μεταβλητὰ καὶ εὐρίσκονται εἰς μίαν κατάστασιν στενῆς ἀλληλουξαρτήσεως. Κατὰ τὴν ἐξέλιξιν μάλιστα, τὰ διάφορα ταῦτα οἰκονομικὰ μεγέθη ἐμφανίζονται ἀλληλοδιαδόχως ἄλλοτε μὲν ὡς αἷτια, ἄλλοτε δὲ ὡς ἀποτελέσματα. Ἡ καθαρὰ συσχετίσις μεταξὺ αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ, ἥτις ὑπάρχει εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, δὲν τυγχάνει αὐστηρᾶς ἐφαρμογῆς εἰς τὸ πεδίον τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν φαινομένων. Ἐμφανίζεται, ἐπὶ παραδείγματι ἐν αἰτίον παράγων ἀποτελέσματος, τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως ἐξασκεῖ μὲ τὴν σειρὰν του ἐπίδρασιν αἰτίου καὶ μάλιστα πολλὰκις πρὸς τὴν ἀντίθετον κατεύθυνσιν.

Πρόχειρον παράδειγμα εἶναι ἡ ἀκόλουθος συσχετίσις μεταξὺ αἰτίων καὶ αἰτιατῶν. Ἡ ἄνοδος τῶν τιμῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ κόστους τῆς ζωῆς, ὁδηγεῖ εἰς τὴν αὐξησιν τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων. Αὐξησις ὅμως μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων σημαίνει ἄνοδον τιμῶν, λόγῳ τῆς ἐπιβαρύνσεως τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς. Οἱ δύο, συνεπῶς, παράγοντες ἐμφανίζονται, ἀλληλοδιαδόχως, ὡς αἷτιον καὶ ὡς αἰτιατόν. Ἡ ἰδίᾳ, σχεδόν, κατάστασις ἐπικρατεῖ καὶ διὰ τοὺς ἄλλους παράγοντας εἰς τὴν οἰκονομίαν.

Διὰ νὰ καταρτισθῇ ἐπομένως ἐν ὀρθολογικὸν πρόγραμμα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἐξετασθῇ μετὰ προσοχῆς ἡ συσχετίσις τῶν ἀκολουθῶν κυρίως παραγόντων καὶ μεγεθῶν. Ἐθνικὴ παραγωγή, κατανάλωσις, ἀποταμίευσις, ὕψος ἐπενδύσεων, εἰσαγωγαί, ἐξαγωγαί, νομισματικὴ κυκλοφορία, δημόσια ἔσοδα καὶ ἔξοδα, ἐξέλιξις τιμῶν καὶ ἡμερομισθίων, κατανομὴ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, μορφαὶ ἐπιχειρήσεων, διαρθρωτικὰ φαινόμενα τῆς οἰκονομίας, κ.τ.λ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατεύθυνσιν τῶν ἐπενδύσεων, ἐξεταστὸν ἐπίσης κατὰ ποῖον ποσοστὸν δέον νὰ κατανεμηθῶσιν αὗται εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς οἰκονομίας καὶ εἰδικώτερον εἰς ποίους τομεῖς ἐνὸς ἐκάστου κλάδου. Ἐὰν πάλιν ἡ ἐκτέλεσις ἐνὸς προγράμματος ἐπενδύσεων ἐμφανίζῃ ἰσως πληθωρικοὺς κινδύνους, πρέπει νὰ γίνῃ ἐπιλογὴ μεταξὺ τοῦ μικροτέρου μειονεκτήματος.

Εἰς ἄλλας μὲν περιπτώσεις ἡ νομισματικὴ σταθερότης πρέπει νὰ λάβῃ τὴν προτεραιότητα εἰς βάρος τῶν ἐπενδύσεων, εἰς ἄλλας δὲ ἡ ἐκτέλεσις ἐπιβάλλεται καὶ οἱ κίνδυνοι πληθωρισμοῦ δέον νὰ ἀντιμετωπισθῶσι διὰ σειρᾶς ὀλοκλήρου οἰκονομικῶν ἐλέγχων. Ζήτημα δηλαδὴ πραγματικόν, ζήτημα στιγμῆς καὶ σκοπιμότητος, ἡ λύσις τοῦ ὑποῖου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐξελίξεως τῆς καταστάσεως.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων, προκύπτει σαφῶς ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ ἐνὸς οἰκονομικοῦ σχεδίου, ἀπαιτεῖ ἐπιστήμονας καὶ ἐμπειροτέχνας, τὴν ὑπαρξίν δηλαδὴ ἀπαραίτητων οἰκονομικοτεχνικῶν γνώσεων. Ἡ οἰκονομικὴ προσπάθεια ἐκάστης χώρας καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς καταλλήλου οἰκονομικῆς πολιτικῆς εἶναι μία μάχη σκληρά, μία μάχη συνεχῆς, κατὰ πολὺ δυσκολωτέρα μάλιστα τῆς στρατιωτικῆς μάχης. Διὰ τὰς στρατιωτικὰς μάχας ὑπάρχουσιν, ὡς γνωστόν, τὰ ἐπιτελεῖα. ἅτινα προπαρασκευάζουν καὶ παρακολουθοῦν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀγῶνος. Πῶς λοιπὸν θὰ δοθῇ μία οἰκονομικὴ μάχη ἄνευ ἐπιτελείου ; Πῶς θὰ χαραχθῇ μία οἰκονομικὴ πολιτικὴ, ἄνευ τῆς ὑπάρξεως μιᾶς σοβαρᾶς ὑπηρεσίας οἰκονομικῶν μελετῶν καὶ οἰκονομικῶν παρατηρήσεων ;

Ἄς παρακολουθῇσωμεν τι ἔγινε καὶ τι γίνεται καθημερινῶς εἰς τὴν παράδοξον ταύτην χώραν. Ἥτις καλεῖται Ἑλλάς. Ἀπὸ τοῦ 1945 μέχρι τοῦ 1948, τρεῖς διάφοροι ὀργανισμοὶ ἡσχολοῦντο, κατὰ τρόπον συμπτωματικόν, μὲ τὰ θέματα τῆς Ἀνασυγκροτήσεως τῆς χώρας : Ἀνώτατον Οἰκονομικὸν Συμβούλιον, Ὁργανισμὸς Ἀνασυγκροτήσεως καὶ Ἐπιτροπὴ Σχεδίου Μάρσαλ. Οἱ ἀνωτέρω ὀργανισμοὶ κατηργήθησαν, συνεχυνεύθησαν, τρόπον τινά, τὸν Μάϊον τοῦ 1948 εἰς ἓνα ὀργανισμόν : τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Ἀνασυγκροτήσεως. Τὸν Αὐγούστον τοῦ ἰδίου ἔτους ιδρύθη καὶ ἡ Ὑπηρεσία Συντονισμοῦ Ἐκτελέσεως Σχεδίου Ἀνασυγκροτήσεως.

Ἡ λειτουργία ὁμως τῶν δύο ἀνεξαρτήτων ὀργανισμῶν καὶ μιᾶς κεντρικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, ὅχι μόνον δὲν ἀπέδιδεν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, ἀλλ' ἀπετέλει μίαν πραγματικὴν ἀναρχίαν καὶ σύγκρουσιν ἀρμοδιοτήτων. Κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ Προέδρου κ. Τσουδεροῦ, ὁ εἰς τῶν ἀνεξαρτήτων αὐτῶν ὀργανισμῶν εἶχε μεταβληθῇ εἰς πραγματικὸν φρούριον, βάλλον κατὰ τῆς κεντρικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦτου τοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ Συντονισμοῦ.

Διὰ νὰ θεραπευθῇ ἡ κατῆστασις αὕτη, ἐψηφίσθη ὁ Νόμος 1439 τῆς 15ης Ἰουνίου 1950, τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ὑποῖου καθορίζει ὅτι : « ἡ Κεντρικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Ἀνασυγκροτήσεως, ἡ Ὑπηρεσία Συντονισμοῦ τῆς Ἐκτελέσεως τοῦ Σχεδίου Ἀνασυγκροτήσεως, ἡ Μόνιμος Ἀντιπροσωπεΐα παρὰ τῷ Ὁργανισμῷ Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας, τὸ παρὰ τῇ Βασιλικῇ Πρεσβείᾳ Οὐασιγκτῶνος, τὸ Γραφεῖον Βρυξελλῶν καὶ ἅπασαι αἱ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐξαρτώμεναι παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τούτου ἢ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτοῦ τελοῦσαι ὑπηρεσίαι, συγχωνεύονται

εἰς ἐνιαίαν ὑπηρεσίαν, συνιστῶσαι ἐφεξῆς τὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ».

Σκοπὸς τοῦ νομοθέτου ἦτο νὰ δημιουργήσῃ ἐν ἐπιτελικὸν Ὑπουργεῖον, πρὸς παρακολούθησιν τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων καὶ τὴν χάραξιν μιᾶς ὀρθολογικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Δυστυχῶς, ἡ ἐπιτελικὴ αὕτη ὑπηρεσία δὲν ὑπάρχει ἀκόμῃ μέχρι σήμερον. Καὶ ὑπὸ τὴν νέαν του μορφήν, τὸ Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἀποστολήν του. Οἱ λόγοι τῆς ἀποτυχίας ταύτης εἶναι πολλοὶ καὶ τὰ εὐθυνόμενα πρόσωπα οὐκ ὀλίγα. Θὰ ἦτο μία μεγάλη παρέκβασις εἰς τὸ πλαίσιον τῆς παρούσης μελέτης, ἐὰν ἐξητάζετο λεπτομερῶς τὸ θέμα τοῦτο. Ἐλπίζω προσεχῶς νὰ ἐξετάσω τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τῶν δύο Κυβερνήσεων Πλαστήρα, ὅποτε θὰ μοι δοθῇ εὐκαιρία νὰ ἐκθέσω τὰ τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ ἐν λεπτομερείᾳ. Τὴν ἐργασίαν ταύτην θεωρῶ ἀπαραίτητον, ἵνα γνωρίζῃ ἡ κοινὴ γνώμη τὴν κατάστασιν καὶ δυνηθῇ νὰ καταλογίσῃ εἰς ἕνα ἑκαστον εὐθύνας. Καὶ ὁ ἴδιος, δὲν εἶμαι ἴσως ἀμέτοχος εὐθυνῶν. Ἰδίᾳ κατὰ τὴν περίοδον τῆς δευτέρας Κυβερνήσεως Πλαστήρα, ὅτε εὐρισκόμην εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ ὡς Γενικὸς Γραμματεὺς, ἐχρησιμοποιοῦμην δὲ κυρίως ὡς Σύμβουλος τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Ὑπὸ τὴν δευτέραν ταύτην κυρίως ιδιότητά ὑπέχω καὶ ἐγὼ τὰς εὐθύνας μου διὰ τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τῆς περιόδου 1951—1952.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι δὲν ἔχομεν ἐπιτελικὴν ὑπηρεσίαν, δυναμένην νὰ καθοδηγήσῃ τὰς ἐκάστοτε Κυβερνήσεις εἰς τὴν χάραξιν μιᾶς οἰκονομικῆς πολιτικῆς ἀνταποκρινομένης εἰς τὴν σημερινὴν πραγματικότητα. Προστιθεμένης δὲ εἰς τὴν ἑλλειψιν ταύτην καὶ τῆς ἀνεπαρκείας εἰς τὰ οἰκονομικὰ θέματα τῶν διαφόρων πολιτικῶν μας, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ συμμαχικοῦ παράγοντος εἰς τὰ τοῦ καθορισμοῦ τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς.

4. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ συμμαχικοῦ παράγοντος.

Διὰ τὴν λεπτομερῆ ἐξέτασιν τῆς ἐπιδράσεως τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς εἰς τὰ τῆς οἰκονομικῆς Ἀνασυκροτήσεως καὶ τῆς πολιτικῆς ἐν γένει τῆς χώρας μας, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γραφοῦν τόμοι ὀλόκληροι. Ὑπάρχει βεβαίως μία ἀποτελεσματικὴ συμβολὴ ἐκ μέρους τῶν Ἀμερικανῶν διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος, ἣτις πρέπει νὰ ἐξαρθῇ δεόντως. Ὡς Ἕλληνες εἴμεθα βαθύτατα εὐγνώμονες εἰς τοὺς Ἀμερικανούς διὰ τὴν παντοειδῆ ἐνίσχυσιν τῆς χώρας μας. Ἀλλὰ τὰ αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης δὲν πρέπει νὰ μᾶς παρεμποδίσουν νὰ ἴδωμεν καὶ τὴν ἀντίθετον ὅψιν τοῦ νομίσματος.

Δεδομένου ὅτι ἐξ Ἀμερικῆς δὲν μᾶς στέλλουν τοὺς καλλιτέρους ἐνταῦθα (κατὰ τὴν ἑκφρασιν τοῦ Προέδρου κ. Τσουδεροῦ) ἐδημιουργήθη μία κατάστασις ἀφόρητος διὰ τὴν χώραν μας. Εἰς τοῦτο συνετέλεσε βεβαίως, τὰ μέγιστα, ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ πολιτικοῦ μας κόσμου καὶ ἡ ἀνυπαρξία καταλλήλων δημοσίων ὀπηρεσιῶν.

Διὰ τὴν φανῇ ἀνάγλυφος ἡ θλιβερά αὕτη πραγματικότης, ἀρκοῦν φρονοῦμεν μερικὰ παραδείγματα. Αἱ κρατικαὶ μας ὑπηρεσίαι βρίθουν ξένων ἐμπειρογνομόνων, κυρίως δηλαδὴ Ἀμερικανῶν, εἰς πολλὰς ὁμως περιπτώσεις δὲν ὑστεροῦν καὶ οἱ Ἀγγλοι. Ἡ μέθοδος εἶναι γνωστὴ. Ὑπογραμμίζεται ἡ ἀνάγκη προσλήψεως ἑνὸς ξένου ἐμπειροτέχνου. ἡ μιᾶς ὁμάδος ὁλοκλήρου, πολλάκις δὲ τοῦτο τίθεται ὡς ὅρος ἐγκρίσεως ἑνὸς ἔργου Ἀνασυγκροτήσεως. Ποία ἡ ἀπόδοσις τῶν ξένων τούτων ἐμπειρογνομόνων ; Ὅχι ἀπλῶς μηδαμινή, εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν περιπτώσεων, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ἐπιζημία, διότι δὲν ἀφύκουν καὶ τοὺς ὀλίγους ἰδικούς μας νὰ ἐργασθοῦν.

Διὰ τοὺς γνωρίζοντας τὰ πράγματα, δυνάμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν, ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς Ἐπιτροπῆς Σμιθ. εἰς τὸ Γενικὸν Λογιστήριον ; Τὶ ἀπέδωσαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ οἱ εἰδικοὶ περὶ κρατικῆς ἀναδιοργανώσεως, τόσον οἱ Ἀγγλοι, ὅσον καὶ οἱ Ἀμερικανοί ; Τὶ ἀπέδωσαν οἱ δύο Ἀγγλοι ἐμπειρογνώμονες, οἵτινες ἐκλήθησαν τὴν ἀνοιξὶν τοῦ 1951, ἵνα συμβουλευσῶσι τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὰ τῆς διανομῆς τῶν ἀγαθῶν διὰ δελτίων ; Τὶ ἀπέδωκεν εἰς τελείως ἀμαθίαν, ὅστις μετεκλήθη ἐξ Ἀμερικῆς ἵνα ὑποδείξῃ τρόπους ἀναδιοργανώσεως τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ;

Τὰ ἐρωτήματα ταῦτα δύνανται νὰ συνεχισθοῦν ἐπὶ πολὺ. Ἀλλὰ θὰ τεθῇ τὸ ἐρώτημα διατὶ τοὺς μετακαλοῦμεν ; Ἀπλούστατα, ἡ χώρα μας ἔχει κλίμα ἐξαίρετον, ἡ δὲ ἀμοιβὴ τῶν ξένων τούτων ἐμπειρογνομόνων εἶναι ἀληθῶς ἡγεμονική. Οἱ ἐνταῦθα ἤδη εὐρισκόμενοι ἐπιθυμοῦν τὴν ἔλευσιν καὶ ἄλλων φίλων των. Τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ μίαν κατὰλληλον ὑπόδειξιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Μάλιστα, ἡ συνηθεστέρα μέθοδος εἶναι πρότασις προφορικῆ ἐκ μέρους ἀρμοδίων ξένων εἰς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τῶν διαφόρων Ὑπουργείων. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι διὰ νὰ εὐρίσκωνται εἰς ἀγαθὰς σχέσεις μὲ τοὺς πανισχύρους Ἀμερικανούς, δημιουργοῦν ἀμέσως τὴν ἀνάγκην τῆς μετακλήσεως τοῦ σοφοῦ ξένου εἰδικοῦ καὶ ἡ διαδικασία ἐξελίσσεται πλέον κανονικῶς. Πολλάκις μάλιστα προτείνεται ἀρχικῶς, ἡ πρόσληψις μιᾶς γνωστῆς πράγματι ξένης προσωπικότητος, μετέπειτα δὲ πληροφορεῖται ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται ἐμπειρογνώμων δὲν εἶναι διαθέσιμος καὶ ὅτι ἡ Ἀποστολὴ προτείνει ἀντ' αὐτοῦ τὴν πρόσληψιν ἑνὸς ἄλλου ἀγνώστου καὶ ἀσήμου καὶ ὁ ὅποιος κατὰ τύχην εὐρίσκεται εἰς τὰς Ἀθήνας, ἴσως μάλιστα συνεργαζόμενος, κατὰ κάποιον τρόπον, μὲ τὰς ὑπηρεσίας τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς.

Αὕτη εἶναι, εἰς τὰς γενικὰς γραμμάς, ἡ κατάστασις ὅσον ἀφορᾷ τοὺς διαφόρους ἐμπειροτέχνους. Ἐχομεν ὁμως καὶ μεγαλύτερα καὶ σοβαρώτερα θέματα, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἀναφέρωμεν τρία, τὴν Διοίκησιν ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, τὴν Νομισματικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν Δανείων.

Ἡ Διοίκησις ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου ἐδημιουργήθη διὰ τοῦ Α.Ν. 480, ὅστις ἔδωκε πραγματικὴν παντοδυναμίαν εἰς τοὺς Ἀμερικανούς. Ἡ ἐμπορικὴ μας πολιτικὴ, τὸ Πρόγραμμα εἰσαγωγῶν καὶ ἡ κατεύθυνσις τῶν ἐξαγωγῶν

μας ἐρρυθμίζοντο κατὰ βούλησιν ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς τῆς Διοικήσεως ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Τὰ δικαιώματα, ἅτινα παρέχει εἰς αὐτοὺς ὁ νόμος 480, εἶναι μεγαλύτερα αὐτοῦ τούτου τοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ Ἐμπορίου.

Βεβαίως σήμερον μὲ τὴν κατάργησιν τῶν περιορισμῶν εἰς τὸ εἰσαγωγικὸν ἐμπόριον, τὸ περιεχόμενον τῆς δικαιοδοσίας τῆς Διοικήσεως ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, ἔχει μεγάλως περιορισθῇ. Ἡ ὑπαρξὶς ὅμως τῆς ὑπηρεσίας ταύτης καὶ ἡ λειτουργία της βάσει τοῦ Νόμου 480 εἶναι ἀπαράδεκτος καὶ ἀδικοιολόγητος. Ἡ παρουσία τῶν Ἀμερικανῶν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐμπορίου, ἐκτὸς τῆς σοβαρᾶς ἐπιβαρύνσεως εἰς τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους, λόγῳ τῆς ὑπερβολικῆς τῶν ἀμοιβῆς, ἀποτελεῖ πραγματικὴν βλάβην διὰ τὴν οἰκονομίαν μας. Θὰ ἀναφέρωμεν πρόσφατον παράδειγμα τὴν ἐκθεσιν τοῦ ἐντεταλμένου διευθυντοῦ τῆς Διοικήσεως ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, ὑπὸ χρονολογίαν 18-1-54, ἐπὶ τῆς πορείας τῶν εἰσαγωγῶν μας. Ἡ ἐκθεσις αὕτη καταλήγει εἰς συμπεράσματα τελείως ἐσφαλμένα. Εἶναι ἀδικοιολογήτως αἰσιόδοξος καὶ ὑποστηρίζει τὴν ἐλευθερίαν τῶν εἰσαγωγῶν, ἥτις θὰ ὁδηγήσῃ τὴν οἰκονομίαν μας μελλοντικῶς εἰς πραγματικὸν ἀδιέξοδον. Τὴν ἡμέραν ὅμως καθ' ἣν ἡ χώρα μας θὰ δοκιμάξῃ τὰς συνεπείας τῆς ἐλευθερίας τῶν εἰσαγωγῶν, ὁ σφοδρὸς Ἀμερικανὸς δὲν θὰ εὐρίσκεται ἰσως πλέον εἰς τὰς Ἀθήνας, Ἀλλὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἀκόμη ἐδῶ, οὐδεμίαν ὑπέχει εὐθύνην.

Ἡ Νομισματικὴ Ἐπιτροπὴ. Αὕτη εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς μεταξὺ τῆς Μεγάλης Βρεταννίας καὶ τῆς Ἑλλάδος Δημοσιονομικῆς καὶ Οἰκονομικῆς συμφωνίας τῆς 24ης Ἰανουαρίου 1946. Διὰ τῆς συμφωνίας ταύτης ἐδημιουργήθη εἰς Λονδίνον εἰς λογαρισμὸς καλύμματος 10.000.000 λιρῶν, ἐξοφλητέος, ἀτόκως, εἰς δέκα ἰσας ἐτησίας δόσεις, τῆς πρώτης ἀρχομένης ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου 1951. Σκοπὸς τῆς ἐν λόγω συμφωνίας, ἦτο ἡ νομισματικὴ καὶ οἰκονομικὴ σταθεροποίησις τῆς χώρας μας. Μεταξὺ τῶν ἄλλων, εἰς τὴν ἐν λόγω συμφωνίαν προβλέπεται, ὡς πρόσθετον μέτρον διὰ τὴν ἀποκατάστασιν ἐμπιστοσύνης εἰς τὸ νόμισμα, ἡ σύστασις διὰ νόμου Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία θὰ ἔχῃ καταστατικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ χαρτονομίσματος. Ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ ἀπαρτίζεται ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τοῦ Συντονισμοῦ ὡς Πρόεδρον τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, τὸν διοικητὴν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀπὸ ἓν μέλος Βρεταννικῆς ἐθνικότητος καὶ ἓν μέλος ἐθνικότητος τῶν Η.Π.Α. Εἰς τὴν σύμβασιν ἀναφέρεται ρητῶς ὅτι αἱ δύο Κυβερνήσεις συμφωνοῦν ὅτι τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης δὲν θὰ παραταθῇ πέραν τῶν 18 μηνῶν, ἢ διὰ κοινῆς συμφωνίας πέραν τῶν δύο ἐτῶν.

Ἦδη παρῆλθον ὀκτὼ ἔτη ἀπὸ τοῦ 1946, ἡ δὲ Νομισματικὴ Ἐπιτροπὴ ἐξακολουθεῖ λειτουργοῦσα καὶ καθορίζουσα ἅπαντα τὰ προβλήματα τοῦ νομίσματος, τῆς πίστεως καὶ ἐν γένει τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς. Εἰς τὰ ἀρχικὰ μέλη, προσετέθησαν, ἐν ἀκόμῃ μόνιμον μέλος, ὁ Καθηγητὴς κ. Ζολώτας καὶ οἱ Ὑπουργοὶ τοῦ Ἐμπορίου καὶ τῆς Βιομηχανίας. Κατὰ τὸ 1950 μάλιστα ὑπε-

βλήθη ἔκθεσις ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τῶν δύο ξένων μελῶν τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐνὸς Ἀμερικανοῦ εἰδικῶς πρὸς τοῦτο μετακληθέντος εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν ὁποίαν προτείνεται ἡ μετατροπὴ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ προσωρινὸν εἰς μόνιμον ὄργανον. Ἰδοὺ μία παράγραφος τῆς Ἐκθέσεως ταύτης, λίαν χαρακτηριστικῇ.

«Ἡ Ἀνάλυσις αὕτη ὁδηγεῖ εἰς δύο κύρια συμπεράσματα, ἥτοι, ὅτι τὸ καθοριστὸς τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς θὰ ἔδει νὰ μετατραπῇ ἀπὸ μεταβατικοῦ εἰς μόνιμον καὶ ὅτι συμμετοχὴ ἀλλοδαπῶν μελῶν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν, ἣτις ὑφίσταται, θὰ ἔπρεπε νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ μέχρις οὗτο διαμορφωθῶσι συνθῆκαι τὰς ὁποίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προῖδῃ τις ἀπὸ τοῦδε, εἴτε ὡς πρὸς τὴν πιθανότητά εἴτε ὡς πρὸς τὸν χρόνον πραγματοποιήσεως αὐτῶν, δυνάμεναι νὰ δικαιολογήσωσι τὸν τερματισμὸν τῆς τοιαύτης συμμετοχῆς».

Μέχρι τῆς στιγμῆς εὐρισκόμεθα ἀκόμη εἰς τὸ μεταβατικὸν στάδιον. Δὲν ὑπάρχει μεταβολὴ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ προσωρινὸν εἰς μόνιμον ὄργανον. ἡ ζωὴ τῆς ὁμῶς παρατείνεται συνεχῶς. Ἡ τελευταία παράτασις ἐγένετο τὸν Ἰούνιον τοῦ 1952, διὰ μίαν διετίαν. ἥτοι μέχρι τέλους Ἰουνίου 1954, διὰ Β.Δ., ἐκδοθέντος βάσει τοῦ Α.Ν. 1837, ὅστις μάλιστα ἔχει ἀνάγκην κυρώσεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς, δὲν ἔλαβε δὲ χώραν ἡ κύρωσις αὕτη μέχρι τοῦδε.

Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ἡ παρακολούθησις τῶν διαφορῶν θεμάτων γίνεται κατὰ τρόπον συστηματικὸν μόνον ἀπὸ τὰ δύο ξένα μέλη. Οἱ Ὑπουργοί, οἱ μετέχοντες εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς, λόγω τοῦ φόρτου τῶν ἄλλων ἐργασιῶν, δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ παρακολουθήσωσιν ἐν λεπτομερείᾳ τὰ διάφορα θέματα. Εἰς μικροτέραν κλίμακα τοῦτο ἔχει ἐφαρμογὴν καὶ διὰ τὸν Καθηγητὴν κ. Ζολώταν, ὅστις ἀπουσιάζει συχνὰ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἔχει δὲ καὶ τὰς πανεπιστημιακάς του ἀσχολίας, ὡς καὶ διὰ τὸν Διοικητὴν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος. Ἀπομένουσι μόνον τὰ δύο ξένα μέλη, ἅτινα ἀφιερῶνουν ὀλίγη χρόνον τὸν χρόνον των εἰς τὴν παρακολούθησιν τῶν θεμάτων τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς. Δηλαδή ἡ οἰκονομία μας διευθύνεται ἀπὸ δύο ξένους.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας, τοῦτο ἀνήκει εἰς ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὄχι μόνον εἰς τὰ ξένα μέλη, ὡς ἐσφαλμένως πολλάκις λέγεται.

Τὰ συμπεράσματα ἐκ τῆς λειτουργίας τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ὅτι πρόκειται περὶ ἐνὸς ὀργάνου τὸ ὁποῖον δὲν ἀπέδωκεν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ παρουσία ἐνὸς δυναμικοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ Συντονισμοῦ ὡς Προέδρου, ἐξουδετερώνει τελείως τὴν ἐπιρροὴν τῶν ξένων μελῶν. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην αἱ ἀποφάσεις λαμβάνουσι μᾶλλον πολιτικὸν χαρακτῆρα. Ἐάν ὁμοῦς ὁ Ὑπουργὸς τοῦ Συντονισμοῦ δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ, τότε ὀλό-

κληρος ἡ δύναμις περιέρχεται εἰς τὰ ξένα μέλη, ἅτινα ἐπιβάλλουν ἀπολύτως τὰς ἀπόψεις των, αἵτινες κατὰ βάσιν εἶναι ἀπόψεις τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς.

Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ Δανείων. Καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, αἱ ἀντιλήψεις τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς ἔχουσιν ἀποφασιστικὸν χαρακτῆρα. Εἰς τὴν σχετικὴν σύμβασιν μετὰ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς, κυρωθεῖσαν διὰ Νόμου, ἀναφέρεται ρητῶς ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς θὰ λαμβάνωνται διὰ πλειοψηφίας, εἰς τὴν ὁποίαν δέον νὰ περιλαμβάνηται καὶ ἡ ψῆφος τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Α.Δ.Ο.Σ. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τότε μόνον ὑπάρχει ἀπόφασις, ὅταν ὑπὲρ ταύτης δοθῇ ἡ ψῆφος τοῦ Ἀμερικανοῦ. Ἐπομένως, δικαίως λέγεται ὅτι τὰ δάνεια τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ ἐδόθησαν εἰς ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἠθέλησαν οἱ Ἀμερικανοί. Ἐάν δὲ λάβωμεν ὑπὸ σημείωσιν, ὅτι δὲν ἤλθον οἱ καλλίτεροι Ἀμερικανοὶ εἰς τὴν χώραν μας, τότε ἀντιλαμβάνομεθα τι ἐπακριβῶς ἔλαβε χώραν.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀναλύσεως ἐπιθυμοῦμεν νὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ διάκρισις μετὰ τοῦ Ἀμερικανικοῦ λαοῦ, τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ἐκπροσώπων ταύτης ἀνὰ τὰς βοηθουμένας χώρας. Ἡ δημιουργία τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ καὶ ἡ χρησιμοποίησις χιλιάδων ἀνθρώπων, εἶχεν ὡς ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα νὰ συμπεριληφθοῦν μερικὰ πρόσωπα, ἅτινα δὲν εἶχον ἐνδιαφέρον οὔτε διὰ τὸ συμφέρον τῆς βοηθουμένης χώρας, οὔτε διὰ τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον τῆς Ἀμερικῆς. Ἐναπόκειται εἰς τὰς Κυβερνήσεις τῶν βοηθουμένων χωρῶν καὶ τοὺς ἀνωτέρους των κρατικoὺς λειτουργοὺς νὰ δώσωσι δείγματα ἀξιοπρεπείας καὶ ἠθικῆς ἀντοχῆς, ὅχι δὲ εὐλυγισίας καὶ δουλικότητος.

Δυστυχῶς, ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ παρ' ἡμῖν, τόσον αἱ διάφοροι Κυβερνήσεις, ὅσον καὶ οἱ κρατικοὶ λειτουργοί, δὲν ἐπέδειξαν τὴν ἀπαιτουμένην ἀξιοπρέπειαν ἔναντι τῶν Ἀμερικανῶν. Ὑπάρχουν βεβαίως καὶ ἐξαιρέσεις, ἀλλ' αὗται εἶναι ἐλάχιστα. Δὲν θέλομεν ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ νὰ περιαιτολογῶμεν, ὅταν ὅμως μίαν ἡμέραν δημοσιεύσωμεν τὴν ἱστορίαν τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῶν δύο Κυβερνήσεων Πλαστήρα, θὰ πληροφορηθῇ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη μερικοὶ Ἕλληνες υπερέφρανοι καὶ ἀξιοπρεπεῖς, δυνάμενοι νὰ ἐκδηλώσωσιν αἰσθήματα ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς καλοὺς Ἀμερικανούς, αἰσθήματα ὅμως περιφρονήσεως καὶ μεθόδους σθεναρᾶς ἀμύνης, ἔναντι μερικῶν προσώπων, προερχομένων πολλάκις ἐκ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ λίαν προσφάτως ἀποκτησάντων τὴν Ἀμερικανικὴν Ἰθαγένειαν. Ὁ τελευταῖος λόγος οὗτος ἐξηγεῖ ἴσως πολλὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐκ πρώτης ὁψευς φαίνονται περίεργα.

Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ἡ κατὰστασις εἰς τὴν χώραν μας δὲν εἶναι εὐχάριστος. Ἐάν λίαν συντόμως δὲν ἀλλάξωμεν μεθόδους καὶ δὲν ἀντιμετωπίσωμεν κατὰ τρόπον ριζικὸν τὰ βασικὰ μας προβλήματα, βαδίζομεν πρὸς τὴν χειροτέρευσιν, βαδίζομεν πρὸς τὴν κατάρρευσιν, παρὰ τὰς προσωρινὰς βελτιώσεις καὶ ἀναλαμπάς.

5. Τίς πταίει;

Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο πρέπει νὰ δοθῇ ὡς ἀπάντησις, φρονοῦμεν, οἱ πάντες. Ἀσφαλῶς ὅλοι μας εἴμεθα ὑπεύθυνοι διὰ τὴν κατάστασιν ταύτην, ἕκαστος ἀναλόγως τῆς θέσεώς του καὶ τῆς ἐπιρροῆς του εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα τῆς χώρας.

Κατὰ πρῶτον λόγον εὐθύνην διὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν ὑπέχει ὁ πολιτικὸς μας κόσμος. Τὰ κόμματα δὲν βασίζονται ἐπὶ ἀρχῶν καὶ προγραμμάτων, δὲν διστάζουν νὰ μεταχειρισθοῦν ὅλα τὰ μέσα πρὸς ἐπικράτησιν, καταλήγουν δὲ εἰς τὴν σύναψιν μιᾶς ἀνηθίκου συμβάσεως μετὰ τῶν ἐκλογέων. Κατὰ συνέπειαν τὸ πᾶν στηρίζεται ἐπὶ τῆς ρουσφετολογίας. Καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν πρόκειται περὶ πράξεων ἀξιοποιῶν καὶ σαφῶς ἀντικειμένων εἰς τὴν ἡθικὴν, ἡ ρουσφετολογία περιστρέφεται εἰς τὴν ἐξέυρεσιν θέσεων. Εἰς μίαν χώραν μετὰ τὴν ἀνεργίαν καὶ τὸσον μεγάλην πληθυσμιακὴν πίεσιν, ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ μεταβάλλεται εἰς γραφεῖον εὐρέσεως ἐργασίας καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐξοικονομήσῃ μερικὸς ἐκλογεῖς του. Πίσεις, ὅθεν, ἐκ μέρους τῶν ἐκλογέων πρὸς θεσιθηρίαν, προσπάθεια τῶν πολιτικῶν πρὸς δημιουργίαν διεξόδων διὰ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν θέσεων εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ τοὺς διαφόρους ὀργανισμούς.

Ἐφόσον ἡ πολιτικὴ μας ζωὴ κινεῖται ἐπὶ τῆς ἀνηθίκου καὶ ἀπαραδέκτου ταύτης βάσεως, δὲν ὑπάρχει ἐλπίς οὐδεμιᾶς σωτηρίας. Ἀλλὰ πρὸς τὴν ἰδίαν κατευθύνουσιν ἐργάζεται καὶ ὁ στενὸς κύκλος ὠρισμένων Ἀθηναίων. Πράγματι εἰς τὰς Ἀθήνας ἔχει δημιουργηθῇ εἰς κύκλος ἀνθρώπων, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποίων πιθανὸν νὰ ἀνέρχεται εἰς τὰς δύο τρεῖς χιλιάδας. Ὁ κύκλος οὗτος ἀποτελεῖται ἀπὸ παλαιούς πολιτικούς, στρατιωτικούς, ἀνωτάτους κρατικούς λειτουργούς, δικηγόρους, δημοσιογράφους, πάσης φύσεως ἐπιχειρηματίας. Οἱ κύριοι οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς ὅλα τὰ κόμματα καὶ λυμαινόμενοι ὅλας τὰς καταστάσεις.

Εἶναι ἀληθές ὅτι, εἰς ὅλας τὰς χώρας καὶ εἰς ὅλας τὰς περιόδους τῆς πολιτικῆς ζωῆς, ἀναπτύσσονται τὰ παράσιτα καὶ οἱ ἐκμεταλλεῦνται τῆς κατηγορίας ταύτης. Εἰς τὴν σύγχρονον ὅμως ἐποχὴν εἰς τὴν χώραν μας τὸ κακὸν ἔφθασεν εἰς τὸ ἀπροχώρητον. Εἰς τοῦτο συνετέλεσεν ἡ ἀνώμαλος πολιτικὴ κατάστασις, ὁ πόλεμος, ἡ κατοχὴ, κ.τ.λ, ὡς καὶ οἱ οἰκονομικοὶ ἔλεγχοι καὶ περιορισμοί. Ὅταν ὁλόκληρος ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ κινεῖται διὰ τοῦ συστήματος τῶν ἀδειῶν, αἱ πιστώσεις ἐπιτυχάνονται δυσκόλως, ἔπασαι δὲ αἱ ἐργασίαι στηρίζονται, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εἰς παρασχηματικούς παράγοντας, ἀντιλαμβάνεται κανεὶς ποῖα κατάστασις δημιουργεῖται.

Προσθέσατε εἰς ταῦτα καὶ τὰ ζητήματα τῶν κρατικῶν προμηθειῶν, ὡς καὶ τὰς ἐμπορικὰς μας συναλλαγὰς μετὰ τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ τότε κρίνατε ποῖα περιθώρια ἐνεργειῶν καὶ δράσεως ἀνοίγονται εἰς τὴν ἰδιαιτέραν κατηγορίαν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἔχουσι σοβαρὰ μέσα καὶ πολλὰς σχέσεις.

Ἡ κατάσταση αὕτη εἶναι ἐκείνη, ἥτις ἔδωσεν ἑκτασιν εἰς τὴν οἰκονομικὴν συναλλαγὴν. Οὐδεμία σοβαρὰ ἐπιχειρήσις δύναται σήμερον νὰ ἀγνοήσῃ τὰς ὑπηρεσίας πολιτικῶν προσώπων καὶ ἰδίᾳ τῶν προσώπων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν εἰδικὴν κατηγορίαν τοῦ μεγάλου κοινωνικοῦ κύκλου τῶν ἐχόντων παντοειδεῖς γνωριμίας. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐπιχειρηματίας, οὗτοι, ἄλλοτε μὲν ὑφίστανται τὴν κατάστασιν ταύτην, ἄλλοτε δὲ τὴν δημιουργοῦν οἱ ἴδιοι. Μέγα μέρος τῶν βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν ἐργασιῶν στηρίζεται εἰς παντοειδεῖς εὐνοίας καὶ προστασίας. Ἐπὶ πλέον οἱ ἐπιχειρηματίαι μας, εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν περιπτώσεων, στεροῦνται τῶν ἀπαραιτήτων γνώσεων καὶ ἐπιδίδονται πολλάκις εἰς βιομηχανικὰς καὶ ἐμπορικὰς ἐργασίας μὴ ἀνταποκρινόμενας εἰς τὴν πραγματικότητά τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας. Ἐνώπιον μιᾶς ἐνδεχομένης καταρρέουσας, δὲν ἀπομένει ἄλλη λύσις ἀπὸ τὴν ἀναζήτησιν σωτηρίας διὰ τῆς εὐνοίας καὶ τῆς κρατικῆς προστασίας.

Τὸ κακὸν συμπληροῦται διὰ τῆς συμβολῆς τοῦ Τύπου. Τὸ σύνολον σχεδὸν τοῦ Τύπου ἐξυπηρετεῖ πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ συμφέροντα, συντελεῖ δὲ οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν χειροτέρευσιν τῆς καταστάσεως. Ἐπὶ πλέον καὶ ὁ Τύπος ἀντιπροσωπεύεται ἐπαρκῶς εἰς τὸν γνωστὸν κύκλον τῶν Ἀθηναίων, ὅστις κινεῖ τὰ πάντα καὶ ἔχει ὅλας τὰς θύρας ἀνοικτάς.

Γράφοντες τὰς γραμμὰς ταύτας δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι δὲν ἔχομεν πλήρη συναίσθησιν τῆς πραγματικότητος καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν. Ὑπάρχουσι πάντα ταῦτα εἰς ὅλας τὰς χώρας καὶ εἰς ὅλας τὰς ἱστορικὰς περιόδους. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ τὸ τέλειον. Ἡ κοινωνία ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ ἔχει ἀπὸ ἀγγέλους. Εἶναι ὅμως ζήτημα βαθμοῦ. Διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐκδηλοῦται διαρκὴς ἀγὼν ἐναντίον τοῦ κακοῦ ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς μορφάς. Οὐδέποτε τοῦτο ἐξέλιπε, ὁ περιορισμὸς του ὅμως καθιστᾷ τὴν ζωὴν ἀνεκτὴν, ἂν μὴ τελείως εὐχάριστον. Ἀντιθέτως, ὅταν τὸ κακὸν πολλαπλασιάζεται, ἡ ζωὴ τῆς κοινωνίας τίθεται ἐν κινδύνῳ. Ὁμοιάζει μὲ σῶμα ἐνὸς ζώου, τὸ ὁποῖον ἀντέχει ἐπιτυχῶς εἰς τὴν ὑπαρξίν μερικῶν παρασίτων, ἡ ζωὴ του ὅμως τίθεται ἐν κινδύνῳ ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν παρασίτων πολλαπλασιασθῇ πέραν ἐνὸς βαθμοῦ.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀκριβῶς συμβαίνει εἰς τὴν χώραν μας καὶ διὰ τοῦτο ἡ κατάσταση εἶναι ἐξαιρετικῶς κρίσιμος. Τόσον μεγάλη συναλλαγή καὶ ἀδικία εἰς μίαν τόσον πτωχὴν χώραν, παρεμποδίζει τὴν ἀπρόσκοπτον οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ αὐξάνει τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑποαπασχολουμένων. Ἐκεῖ εἶναι ἀκριβῶς ἡ ὅλη ὑπόθεσις τῆς ἐλληνικῆς πραγματικότητος.

6. Ἀλλαγὴ μεθόδων.

Διὰ νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὴν κατάστασιν ἀπαιτεῖται ἀλλαγὴ μεθόδων. Τὸ θέμα εἶναι λίαν δυσχερὲς διότι ἐκ πρώτης ὄψεως ἐμφανίζεται ἐνώπιον ἡμῶν ἓνας πραγματικὸς φαῦλος κύκλος καὶ ἀπαιτεῖται κάποια δύναμις ἐξωτερικὴ

διὰ τὴν θραύσιν του. Ἐχομεν ἐνώπιον ἡμῶν ἐν ἄτομον τὸ ὅποιον κεῖται χαμαί, ἀναμένει δὲ χεῖρα βοηθείας ἵνα ἐγερθῇ. Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν λαῶν, τὴν δύναμιν τῆς ἀνορθώσεως, τὴν δύναμιν τῆς Ἐθνικῆς Ἀναγεννήσεως δίδουν οἱ ἴδιοι οἱ λαοί. Ἐνώπιον τῆς γενικῆς φθορᾶς, ἡ συνειδησις ὠρισμένων ἀτόμων ἐξεγείρεται καὶ μία συστηματικὴ ἀντίδρασις ἐκδηλοῦται ἐναντίον τῆς φαυλότητος, ἐναντίον τοῦ κακοῦ. Τὴν ψυχικὴν δύναμιν πρὸς ἀντίδρασιν διαθέτουν οἱ λεγόμενοι ἐκλεκτοί, οἱ ἐπαΐοντες, ὡς ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι πρόγονες ἡμῶν.

Οἱ ἐκλεκτοὶ δὲν ἀνήκουσιν εἰς μίαν ὠρισμένην κοινωνικὴν τάξιν, δὲν ἀνήκουσι μόνον εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν διανόησιν. Ἀνήκουσιν εἰς ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα καὶ ἔχουσιν ὡς μόνον κοινὸν γνώρισμα ὅτι πιστεύουσιν εἰς ἠθικὰς ἀξίας. Ὁ ἀπλοῦς ἐργάτης, ὁ βιοτέχνης, ὁ ἐπιστήμων, ὁ Ἀκαδημαϊκὸς καὶ ὁ διαπρεπὴς διανοούμενος, συνδέονται μετὰ τῶν διὰ τοῦ ἀρρήκτου δεσμοῦ τῆς πίστεως εἰς τὸ καλὸν καὶ τὰς ἠθικὰς ἀξίας. Οἱ ἄνθρωποι τῆς κατηγορίας ταύτης συσπειροῦνται, κινεῖνται καὶ ἀγωνίζονται ἐναντίον τῆς ἐξαχρειώσεως καὶ τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως. Δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι σήμερον δὲν ὑπάρχουσι τίμιοι ἄνθρωποι εἰς τὴν χώραν μας. Ὑπάρχουσι τοιοῦτοι εἰς ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς. Οὗτοι ἀφώνως καὶ σιωπηρῶς ἀντιδρῶν ἐναντίον τῶν φαύλων καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρχει κάτι ἀκόμη εἰς τὴν θέσιν του καὶ δὲν κατέρρευσε τὸ πᾶν. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἀρκετόν. Πρέπει οἱ ἐκλεκτοὶ νὰ κινηθῶν, νὰ κυκλοφορήσουν, νὰ κατέλθουν εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ νὰ συμπτυχθῶν εἰς ὁργανώσεις.

Ἄς ἀναλάβουν πέντε ἄνθρωποι τὴν πρωτοβουλίαν ἰδρύσεως μιᾶς « Πανελληνίου Ἐνώσεως Ἐθνικῆς Σωτηρίας » μὲ σκοπὸν τὴν ἐθνικὴν ἀναγέννησιν. Ἡ ὁργάνωσις θὰ εἶναι ἔξω πάσης πολιτικῆς καὶ θὰ περιορισθῇ εἰς τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς φαυλότητος. Ὡς μέλη τῆς ὁργανώσεως θὰ εἶναι δεκτοὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες πολῖται ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐφόσον δὲν ὑπάρχει κατηγορία φαυλότητος εἰς βᾶρος των. Μία τοιαύτη ὁργάνωσις δύναται νὰ κινηθῇ πέραν τῆς πολιτικῆς καὶ ὑπεράνω τῶν πολιτικῶν μικροτήτων. Θὰ δύναται νὰ κρίνῃ τὰς πράξεις ὅλων τῶν Κυβερνήσεων καὶ νὰ καταδικάζῃ πᾶσαν πρᾶξιν ἀντικειμένην εἰς τοὺς κανόνας τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος τοῦ Ἑθνους. Βεβαίως, ὁ ἀγὼν θὰ εἶναι σκληρὸς, εἶναι ὅμως ἀπολύτως βέβαιον ὅτι ὅταν κινηθῶν οἱ ἐκλεκτοὶ καὶ ἀρχίσουν τὴν δρᾶσιν, τότε οἱ φαῦλοι θὰ ὑποχωρήσουν καὶ δὲν θὰ εἶναι τόσο προκλητικοὶ ὡς σήμερον. Ἡ περίοδος τῆς ἐξυγιάνσεως θὰ ἐπιταχυνθῇ καὶ ἡ ὅλη κίνησις θὰ σημειώσῃ ἀποτελεσματικὴν πρόοδον.

Δὲν νομίζομεν ὅτι εἶναι δυσχερὲς νὰ εὑρεθῶν ὀλίγοι ἄνθρωποι ἵνα κινήσουν μίαν τοιαύτην ἠθικοπλαστικὴν ὁργάνωσιν, ἥτις δύναται νὰ σώσῃ τὸ Ἔθνος μας ἀπὸ τὸν σημερινὸν του κατήφορον.

7. 'Ο ρόλος τῆς 'Επιστήμης.

'Αποτελεσματικὴν ἐπίδρασιν δύνανται νὰ ἔχῃ καὶ ἡ ἐν γένει ἐπιστημονικὴ προσπάθεια. 'Εκτὸς τῆς Πανεπιστημιακῆς διδασκαλίας, ἀπαιτεῖται καὶ μία παράλληλος προσπάθεια, συνδεδεμένη μὲ τὴν ἐν γένει ἐπιστημονικὴν ἔρευναν. 'Η διδασκαλία τῆς ἐπιστήμης, ἄνευ θετικῆς ἐρεῦνης εἶναι μία ἀτελής προσπάθεια. Εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἐπιστήμης ἡ ἔρευνα σήμερον ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου. 'Εφόσον τὸ ἐλληνικὸν πρόβλημα παρουσιάζεται ὡς θέμα οἰκονομικοτεχνικῶν γνώσεων, εἶναι ἀπαραίτητον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην νὰ καταβάλωμεν κάθε δυνατὴν προσπάθειαν.

'Απὸ τοῦ 1950, ὅτε ἐπανῆλθον εἰς τὴν 'Ελλάδα ὑπεγράμμισα τὴν ἀνάγκην ἰδρύσεως ἐνὸς Κέντρου οἰκονομικῶν ἐρευνῶν. Δυστυχῶς, μέχρι σήμερον δὲν ἡδυνήθην ἀκόμη νὰ πείσω τοὺς ἀρμοδίους. Αἱ προτάσεις καὶ παρακλήσεις μου ἐστράφησαν, κατὰ πρῶτον λόγον, πρὸς τὸν φίλον μου 'Ακαδημαϊκὸν καὶ Καθηγητὴν κ. Ζολώταν. Δυστυχῶς, ὁ φίλος κ. Ζολώτας ἐφρόνει καὶ πιστεύει καὶ σήμερον ἀκόμη ὅτι δὲν ὑπάρχουν αἱ ἀπαραίτητοι προϋποθέσεις καὶ φοβεῖται μήπως ἡ προσπάθεια καταλήξῃ εἰς ἀποτυχίαν. 'Αντιθέτως, ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἵδρυσις μιᾶς Σχολῆς οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν θὰ συνέβαλεν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν πρόοδον τῶν οἰκονομικῶν γνώσεων ἐν 'Ελλάδι. 'Ασφαλῶς ἡ ἀποψις τοῦ κ. Ζολώτα φαίνεται ὀρθή, ἔχει ὅμως καὶ αὕτη τὰ ἀδύνατά της σημεῖα. Διὰ νὰ υπάρξῃ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς Σχολῆς εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ τοποθέτησις τῶν πτυχιούχων εἰς διαφόρους θέσεις. Πῶς θὰ γίνῃ τοῦτο μὲ τὴν σημερινὴν κατάστασιν;

Εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ τοὺς διαφόρους ὀργανισμοὺς εἰς τοὺς ὁποίους ἀπαιτοῦνται πτυχία, ταῦτα χορηγοῦνται ἐπαρκῶς ὑπὸ τῆς Νομικῆς Σχολῆς, τῆς 'Ανωτάτης 'Εμπορικῆς καὶ τῆς Παντείου. Θὰ ἀντιταχθῇ ἴσως ὅτι οἱ ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς Σχολῆς Οἰκονομικῶν 'Επιστημῶν θὰ ἔχωσιν ἀρτιωτέραν κατάρτισιν κ.τ.λ. Τοῦτο ὅμως δὲν ἀρκεῖ. Πρέπει διὰ νόμου, ὠρισμέναι θέσεις νὰ προορίζωνται διὰ τοὺς διπλωματούχους τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς. 'Ανευ τῆς κατοχυρώσεως ταύτης, ὅχι μόνον ἡ ἵδρυσις φαίνεται ἄσκοπος, ἀλλ' ἴσως καὶ ἐπιζημία, διότι θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν ἀνέργων διανοουμένων.

Διὰ νὰ γίνῃ ἀνάπτυξις τῆς ἐπιστήμης, πρέπει αὕτη νὰ ὑποστηριχθῇ ἐκ μέρους τῆς πολιτείας. Δύο καὶ μόνον παραδείγματα ἀρκοῦν διὰ νὰ ἀποδείξουν τὸ ἀντίθετον. 'Εψήφισθη πρὸ μηνῶν ὑπὸ τῆς Βουλῆς Νόμος, περὶ ἀναδιοργανώσεως τοῦ Ι.Κ.Α. Θὰ ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι θὰ ἐκαλοῦντο οἱ κατάλληλοι ἄνθρωποι διὰ νὰ καταλάβωσιν ἐπαξίως τὰς κυριωτέρας θέσεις. Πρὸς τοῦτο θὰ ἐκαλοῦντο τὰ Πανεπιστήμια καὶ αἱ ἐπιστημονικαὶ 'Εταιρεῖαι νὰ ὑποδείξωσι τὰ κατάλληλα πρόσωπα, τελικῶς δὲ ἡ ἐπιλογή θὰ ἐλάμβανε χώραν δι' ἐνὸς αὐστηροῦ διαγωνισμοῦ. 'Αντὶ τῆς μεθόδου ταύτης, ἐπληροφορήθημεν ἐκπληκτοί

ὅτι ἡ Κυβέρνησις συνεπλήρωσε θέσεις Γενικῶν Διευθυντῶν δι' ἀποστράτων ἀξιωματικῶν. Εἰς μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἦτο Ἰλαρχος εἰς τὸ στράτευμα. Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι οὔτε τὸ στράτευμα γενικῶς, οὔτε ἰδιαίτερος τὸ Ἱππικὸν ἔχει κάποιαν σχέσιν μὲ τὴν διοίκησιν τῶν ὀργανισμῶν τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας. Ἐὰν ὁμως πρόκειται περὶ ἐξαιρετικῆς περιπτώσεως καὶ εἰς Ἰλαρχος ἔχει συγχρόνως οἰκονομικὴν καὶ κοινωνιολογικὴν κατάρτισιν, τότε οὗτος ἠδύνατο ἀποτελεσματικῶς νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν διαγωνισμὸν καὶ οὐδεὶς θὰ εἶχε τὴν παραμικρὰν ἀντίρρῃσιν.

Τὸ δεύτερον παράδειγμα εἶναι τὸ ἐξῆς. Κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1953 ἐτέθη ζήτημα οἰκονομικῶν εἰς τὴν Τραπεζαν τῆς Ἑλλάδος. Τότε ὁ Σύλλογος τῶν Ὑπαλλήλων τῆς Τραπεζῆς ταύτης ἐζήτησεν ἐκ μέρους τῆς Διοικήσεως, πρὸ πάσης ἀπολύσεως μονίμων ὑπαλλήλων νὰ ἀπολυθῶσι πρῶτον οἱ ἐπὶ συμβάσει ὑπηρετοῦντες διάφοροι ἐπιστήμονες. Εἶναι τοιαύτη μάλιστα ἡ νοοτροπία τῶν ὑπαλλήλων τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ὥστε ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ἐδήλωσε εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῶν ὑπαλλήλων τὰ ἐξῆς : « Ἐξητήσαμεν ἀπὸ τὴν Διοίκησιν τὴν ἀπόλυσιν τῶν ἐπὶ συμβάσει ὑπηρετούντων διαφόρων ἐπιστημόνων. Οὗτοι δύνανται νὰ ζήσουν καὶ ἔξω, ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα ἐὰν ἀπολυθῶμεν ».

Τὴν δῆλωσιν ταύτην τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου τῶν ὑπαλλήλων τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κατεχειροκρότησαν οἱ περιστάμενοι κατὰ τὴν συνέλευσιν ὑπάλληλοι. Οὐδόλως ἀντελήφθησαν ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν ὀριστικὴν των καταδίκην. Μετέβαλον δηλαδὴ τὸ Ἑκδοτικὸν Ἰδρυμα εἰς φιλανθρωπικὸν τοιοῦτον, οὐτινος σκοπός, εἶναι ἡ διατροφή μερικῶν χιλιάδων ἀμαθῶν, ἀνικάνων, κατὰ τὴν ἰδίαν των ὁμολογίαν, νὰ ζήσωσιν ἄλλως.

Πῶς ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας θὰ προαχθῇ ἡ ἐπιστήμη καὶ θὰ ἀποκτήσωμεν τὰς ἀπαραιτήτους οἰκονομικοτεχνικὰς γνώσεις; Τοῦτο θὰ ἦτο δυνατόν ἐὰν ἐξετιμᾶτο ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία. Προκειμένου περὶ ἀνωτέρων θέσεων καὶ εἰς αὐτὰς τὰς Τραπεζὰς ἀκόμη, ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ἀπαρξίτης ἡ ὑπαρξίς προσόντων. Τότε δὲν θὰ ὑπῆρχε τὸ σημερινὸ φαινόμενον τῶν Τμηματάρχων καὶ Διευθυντῶν τῶν Τραπεζῶν Ἑλλάδος, Ἑθνικῆς καὶ Ἀγροτικῆς, ἐχόντων ὡς μόνην κατάρτισιν τὴν φοίτησιν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καὶ προσπαθόντων νὰ καλύψωσι τὴν γυμνότητα αὐτῶν διὰ τῆς ἐξωπερικῆς ἐμφανίσεως. Παρατηρήσατε εἰς τὰ διάφορα Κέντρα τῶν Ἀθηνῶν τοὺς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τῶν Τριῶν Μεγάλων Τραπεζῶν ἐνδεδυμένους κατὰ τρόπον ἄψογον καὶ μάλιστα μὲ ξένα ὕφασματα, διότι τὰ ἐγγύρια δὲν ἔχουσι τὴν ἀνάλογον ἐμφάνισιν διὰ τόσον σοβαροῦς κυρίους.

Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι εἰς τὴν χώραν μας ἡ ἐπιστήμη περιφρονεῖται καὶ οἱ ἀμαθεῖς κατέχουν ἀπάσας σχεδὸν τὰς θέσεις. Δὲν θὰ πᾶσωμεν βεβαίως φωνάζοντες καὶ διαμαρτυρόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης. Δὲν πρέπει ὁμως νὰ ἐκληφθῇ τοῦτο ὡς ἀτομικὴ ὑπόθεσις. Ἐδηλώσαμεν ρητῶς εἰς τὴν παρούσαν

μελέτην ὅτι διαχωρίζομεν τὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐργασίαν. Θὰ συνεχίσωμεν τὴν ἐπιστημονικὴν μας προσπάθειαν, ἐξασκοῦντες, ἐὰν παρ᾽ αὐτῇ ἀνάγκη, οἰονδήποτε ἐπάγγελμα.

Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ παραλείψωμεν τὴν προσπάθειάν μας διὰ τὴν ἰδρυσιν ἐνὸς Κέντρου Οἰκονομικῶν Ἑρευνῶν. Εἰς τὴν σημερινὴν κατὰστασιν ἡ πρότασίς μας ἔχει τὴν ἀκόλουθον μορφήν: Νὰ σχηματισθῇ ἐν ἑπταμελὲς συμβούλιον ἀπὸ ἐκπροσώπους τοῦ ἐπιστημονικοῦ, τοῦ τραπεζιτικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ κόσμου. Προσθέτομεν τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, διότι φρονοῦμεν ὅτι ἡ παρουσία δύο πρῶν Ὑπουργῶν τοῦ Συντονισμοῦ, τῶν κ.κ. Στεφανοπούλου καὶ Καρτάλη εἶναι ἀπαραίτητος. Θὰ δοθῇ, οὕτω, διακομματικὸς χαρακτήρ εἰς τὴν ὅλην ὑπόθεσιν.

Ὁ ὀργανισμὸς οὗτος διὰ νὰ κινήθῃ δὲν ἔχει ἀνάγκην παρὰ δύο καὶ μόνον δωματίων, ὡς γραφεῖα, εἰς τὰ ὅποια νὰ ὑπάρχῃ μία καὶ μόνη ὑπάλληλος ὡς γραμματεὺς. Διὰ βιβλιοθήκας, θὰ χρησιμοποιηθῶσιν αἱ τῶν Τραπεζῶν καὶ τοῦ Πανεπιστημίου. Θὰ καταρτισθῇ τὸ Πρόγραμμα ἐργασιῶν καὶ θὰ κληθῶσιν ὅσοι ἐκ τῶν ἐπιστημόνων ἐπιθυμοῦν νὰ ἀναλάβουν τὴν ἔρευναν καὶ μελέτην τῶν διαφόρων θεμάτων. Μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἐργασίας, τὸ Συμβούλιον θὰ καθορίσῃ τὴν ἀμοιβὴν τοῦ ἐπιστήμονος. Τὸ ἀπαιτηθὲν ποσὸν διὰ τὰς μελέτας ταύτας θὰ εἶναι ἀνάξιον λόγου. Εἰς τὰς ἀρχὰς μικρὸς θὰ εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιστημόνων, διότι, δυστυχῶς, ἐφόσον ἡ ἐπιστήμη περιφρονεῖται καὶ οἱ θεράποντες ταύτης εἶναι ἐλάχιστοι. Χρόνῳ σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως δύναται νὰ αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐρευνητῶν, ἰδίᾳ ἀπὸ νέους ἐξερχομένους ἐκ τῶν διαφόρων Σχολῶν καὶ τοῦ Πανεπιστημίου. Τοῦτο θὰ ἔχῃ διπλὴν ὠφέλειαν. Θὰ ἐξασφαλίζηται εἰς πόρος εἰς ἐπιστήμονας, θὰ ἀποτελῇ δὲ καὶ εὐκαιρίαν μιᾶς ἀρτιωτέρας ἐπιστημονικῆς κατάρτισεως. Πιθανὸν πολλὰ ἐκ τῶν μελετῶν τούτων νὰ μὴ παρουσιάζωσιν ἐνδιαφέρον καὶ θὰ κριθῶσιν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ὡς μὴ δημοσιεύσιμοι. Φρονοῦμεν ὅμως ὅτι καὶ ἐὰν μία ἐπὶ τῶν δέκα κριθῇ ἀξία δημοσιεύσεως καὶ φανῇ ἐνδιαφέρουσα διὰ τὴν οἰκονομίαν μας, ἐξαγοράζεται πλήρως ἡ ὅλη δαπάνη καὶ δικαιολογεῖται ἀπολύτως ἡ ὅλη προσπάθεια.

Ἡ ἰδρυσις ὅμως ἐνὸς τοιοῦτου ὀργανισμοῦ ἔχει καὶ μίαν ἄλλην ὕψιν. Ὑπάρχουσι σήμερον διάφορα διεθνῆ Ἰδρύματα καὶ ὀργανώσεις μὲ σκοπὸν τὴν προαγωγὴν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης. Δαπανοῦν κατ' ἔτος ποσὰ τεράστια, βλέπομεν δὲ περίλυποι ὅτι τὰ χρήματα ταῦτα λαμβάνουν ἄλλαι εὐρωπαϊκαὶ χῶραι, αἵτινες ἄλλωστε εἶναι πλούσιαι καὶ δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἐνισχύσεως. Μετὰ πραγματικῆς πικρίας ἀνεγνώσαμεν τὸν Πρόλογον ἐνὸς ἔργου Ἀγγλοῦ Καθηγητοῦ, ὅστις ἐξέφραζε τὰς εὐχαριστίας του εἰς τὸ γνωστὸν Ἰδρυμα Rockefeller, ὅπερ ἐπὶ διετίαν κατέβαλλεν εἰς αὐτὸν σημαντικὴν ἐπιχορήγησιν ἵνα συγγράψῃ τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὁ Καθηγητὴς οὗτος δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἐνισχύσεως ἐκ μέρους ξένου ὀργανισμοῦ. Ἡ χῶρα του εἶναι ἀρκετὰ πλούσια.

Ἐάν καί εἰς τὴν χώραν μας δημιουργήσωμεν μίαν ἐπιστημονικὴν προσπάθειαν, ἀσφαλῶς θὰ τύχωμεν ἀξιολόγου συνδρομῆς. Σήμερον εἰς ποῖον θέλετε νὰ δοθοῦν τὰ χρήματα; Καὶ διὰ ποῖον σκοπόν;

Παρ' ὅλα τὰ ἐπιχειρήματά μου, ὁ φίλος Καθηγητῆς κ. Ζολώτας φοβεῖται τὴν ἀποτυχίαν μιᾶς τοιαύτης προσπάθειας καὶ περιορίζει τὸ θέμα εἰς τὴν ἐπανεκδοσὶν καὶ μόνον τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπετηρίδος, ἐκδιδομένης πρὸ τοῦ πολέμου ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Καθηγητοῦ Χαριτάκη. Ἀλλὰ καὶ ἡ προσπάθεια αὕτη δὲν ἐσημείωσεν ἀκόμη οὐδεμίαν ἁρόδον, διότι ὁ Διοικητῆς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἔχει δισταγμούς ὅσον ἀφορᾷ τὴν χρησιμότητα τῆς ἐκδόσεως ταύτης.

Καὶ ταῦτα μὲν σχετικῶς μὲ τὰς προσπάθειάς μου, εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Ἑταιρείας Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν καὶ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ φίλου Καθηγητοῦ κ. Ζολώτα. Ὑπάρχει ὁμως καὶ μία ἄλλη προσπάθεια, σχετιζομένη μὲ τὸν φίλον μου κ. Καρτάλην, πρῶην Ὑπουργὸν τοῦ Συντονισμοῦ.

Κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον 1951, εὐθὺς μετὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ ἀκόμη τῆς Κυβερνήσεως Πλαστήρα, ἔλαβε χώραν συνεργασία πολυήμερος μεταξὺ τῶν κ.κ. Καρτάλη, Ζιγδῆ καὶ ἐμοῦ, ἀναφορικῶς μὲ τὴν κατάρτισιν τοῦ οἰκονομικοῦ Προγράμματος τῆς Κυβερνήσεως. Ὑπῆρξε τότε ἡ εὐκαιρία νὰ γίνῃ πλήρως νοητὸν τὸ μέγα θέμα τῆς ἐλλείψεως τῶν οἰκονομικοτεχνικῶν γνώσεων. Δὲν παρέλειψα νὰ εἰσηγηθῶ τὴν ἀνάγκην ἰδρύσεως ἐνὸς ὀργανισμοῦ οἰκονομικῶν ἐρευνῶν. Τόσον ὁ κ. Καρτάλης, ὅσον καὶ ὁ κ. Ζιγδῆς ἀπεδέχθησαν πλήρως τὴν πρότασίν μου καὶ συνεζήτησαν ἐὰν ἔπρεπε ὁ ὀργανισμὸς νὰ εἶναι τελείως ἀνεξάρτητος ἢ νὰ εὕρεται εἰς ἐπαφὴν μὲ μίαν Σχολὴν ἢ τὸ Πανεπιστήμιον.

Ὅταν ὁμως μετέβησαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ, ὁ φίλος μου κ. Καρτάλης ἤρchiσε νὰ βλέπῃ κατὰ τρόπον διάφορον τὰ πάντα καὶ νὰ μὴ δίδῃ οὐδεμίαν σημασίαν εἰς τὰς ἰδικὰς μου εἰσηγήσεις, τὰς εἰσηγήσεις τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ. Ὁ ἕλιγγος ἴσως τῆς ἐξουσίας. Ἐπὶ πάντων τούτων, θὰ γράψωμεν προσεχῶς τὸ ἱστορικόν, ἵνα γνωρίζῃ ἡ κοινὴ γνώμη εἰς τί συνίστατο ἡ ὅλη οἰκονομικὴ πολιτικὴ καὶ κυρίως ἡ πολιτικὴ τοῦ ἀντιπληθωρισμοῦ, πῶς ἐφηρμόσθη αὕτη καὶ ποῖα ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁμως, μόνον ὀλίγας λέξεις διὰ τὸν ἐπιστημονικὸν ὀργανισμόν.

Ἀναγνωρίζων τὴν μεγίστην σημασίαν τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἐν λόγῳ ὀργανισμοῦ, παρὰ τὰς πολλαπλὰς μου ἀσχολίας, κατήρτισα δι' Ἐπιτροπῆς δύο Σχέδια Νόμου περὶ ἰδρύσεως ὀργανισμοῦ ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν. Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἥτις κατήρτισε τὰ Σχέδια Νόμου, συμπεριλαμβάνετο ὡς Πρόεδρος ὁ Καθηγητῆς κ. Σβῶλος. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐργασίας, ἐζητήθη ἀκρόασις ἐκ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸν τοῦ Συντονισμοῦ κ. Καρτάλην, ἐπικεφαλῆς δὲ τῆς Ἐπιτροπῆς ἦτο ὁ κ. Σβῶλος, συναρχηγὸς

σήμερον μετὰ τοῦ κ. Καρτάλη τοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος, ὅστις διὰ μακρῶν ἐξέθεσε τὸ θέμα καὶ ὑπεγράμμισε τὴν ἀναγκαιότητα τῆς δημιουργίας τοῦ ἐν λόγῳ ἐπιστημονικοῦ ὀργανισμοῦ.

Περὶ τὸν νὰ προστεθῇ ὅτι ὁ τότε Ὑπουργὸς τοῦ Συντονισμοῦ κ. Καρτάλης παρέλαβε τὰ Σχέδια Νόμου, οὐδεμίαν ὁμῶς συνέχειαν ἔδωκεν εἰς τὸ θέμα. Ἐνεφεροεῖτο τότε ἀπὸ ὅλως πρωτοτύπους ἀντιλήψεις περὶ τῶν οἰκονομικῶν πραγμάτων τῆς χώρας, ἔδιδε δὲ προσοχὴν εἰς εἰσηγήσεις προερχομένας ἐκ μιᾶς καὶ μόνον πηγῆς. Σήμερον παρατηρῶ μετ' εὐχαριστήσεως ὅτι ὁ φίλος μου κ. Καρτάλης ἀποδίδει μεγάλην σημασίαν εἰς τὰς οἰκονομικοτεχνικάς γνώσεις. Εὐχομαι νὰ ἀποδείξῃ τοῦτο καὶ ἐμπράκτως διὰ τῆς ὅλης πολιτείας του.

Ἀλλὰ τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος δὲν ἀντιμετωπίζεται διὰ τῆς ἰδρύσεως καὶ μόνον ἐνὸς Κέντρου οἰκονομικῶν ἐρευνῶν. Βεβαίως ἡ συμβολὴ ἐνὸς τοιοῦτου ὀργανισμοῦ δύναται νὰ εἶναι ἀξιόλογος διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς οἰκονομικῆς μας πολιτικῆς καὶ τοῦ Προγράμματος τῆς Ἀνασυγκροτήσεως, ὅχι ὁμῶς καὶ ἐπαρκῆς. Ἐφόσον τὰ πολιτικὰ κόμματα στεροῦνται οἰκονομικῶν ἐπιτελείων, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ δημιουργηθῇ μία μικρὰ ἀντιπροσωπευτικὴ συνέλευσις, ἔχουσα ὡς ἀντικείμενον τὰ βασικὰ οἰκονομικά καὶ κοινωνικά θέματα τῆς χώρας.

8. Οἰκονομικὸν Συμβούλιον.

Τὴν συνέλευσιν ταύτην ἀντιλαμβάνομεθα ὡς ἓν συμβούλιον ἀποτελούμενον ἐκ 50 μελῶν καὶ ἐκλεγόμενον ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου καὶ τῶν παραγωγικῶν τάξεων. Ἐὰν εἰς ἓν οἰκονομικὸν συμβούλιον συνέλθουν κατὰ δύο ἢ τρεῖς περιόδους κατ' ἔτος πεντήκοντα ἄνθρωποι προερχόμενοι ἐκ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου καὶ ὅλων τῶν παραγωγικῶν τάξεων, εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ μία σοβαρὰ ἐξέτασις τῶν βασικῶν οἰκονομικῶν θεμάτων τῆς χώρας μας.

Τὴν ἐργασίαν τοῦ Συμβουλίου ἀντιλαμβάνομεθα ὡς ἀκολούθως. Ὁρισμένα νομοθετικά μέτρα δὲν θὰ ἐπιτρέπῃται νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν Βουλὴν πρὸς ψήφισιν ἂνευ προηγουμένης γνωματεύσεως τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου. Ἡ γνώμη τοῦ Συμβουλίου θὰ εἶναι ὑποχρεωτικὴ δι' ὠρισμένα νομοθετήματα. Τὸ ἴδιον δύναται νὰ θεσπισθῇ καὶ διὰ κυβερνητικά μέτρα βασικῆς σημασίας.

Ἐπὶ τῶν ἄλλων ζητημάτων τῆς οἰκονομίας μας τὸ Συμβούλιον θὰ εἶναι ἐλεύθερον νὰ ἐπιλαμβάνηται καὶ νὰ γνωμοδοτῇ, χωρὶς τοῦτο νὰ ἔχῃ χαρακτηρὰ ὑποχρεωτικὸν διὰ τὴν Κυβέρνησιν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην γνωματεύσεις καλῶς ἡτιολογημέναι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀφήσωσιν ἀδιάφορον τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν κοινὴν γνώμην.

Διὰ τῆς υπάρξεως ἐνὸς Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐνὸς Κέντρου Οἰκονομικῶν ἐρευνῶν, ἡ ὅλη κατάστασις δύναται νὰ ἀλλάξῃ ὅψιν. Τὸ βασικὸν θέμα τῆς οἰκονομίας μας εἶναι ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ Ἀνασυγκρότησις πρὸς αὐξήσιν τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Τὰ ζητήματα ταῦτα εἶναι δυνατόν νὰ μελε-

τηθοῦν σοβαρῶς καὶ νὰ ἐξαχθῶσι μερικὰ βάσιμα συμπεράσματα. Ὡς παράδειγμα τὸ πρόβλημα τῆς ἐκτελέσεως ὠρισμένων ἔργων Ἀνασυγκροτήσεως. Τὸ θέμα τοῦτο προσκρούει κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὰς λεγομένας πληθωρικὰς πιέσεις, αἵτινες ὑπογραμμίζονται, ὡς μέγας κίνδυνος κατὰ τρόπον ἐπίμονον καὶ φορτικὸν ἐκ μέρους τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς. Τὸ θέμα εἶναι τεράστιον καὶ ἡ συζήτησις συνεχίζεται ἄνευ ἀποτελέσματος. Κατὰ τὴν μίαν ἀποψιν, ἡ Ἀποστολὴ ἔχει δίκαιον, διότι βάσις μιᾶς οἰκονομίας εἶναι τὸ σταθερὸν νόμισμα. Ὑπάρχει ὁμως καὶ ἡ ἀντίθετος ἔκδοξις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ σταθερότης ἐνὸς νομίσματος εἶναι δυναμικὸν φαινόμενον καὶ μόνον διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας ἐπιτυγχάνεται. Ἐπομένως, ἡ προσπάθεια σταθεροποιήσεως κατὰ πρῶτον λόγον τοῦ νομίσματος, μετέπειτα δὲ πραγματοποιήσεως τῆς Ἀνασυγκροτήσεως σημαίνει καταδίκην τῆς ὅλης ὑποθέσεως καὶ ἀπώλειαν μελλοντικὴν καὶ τῆς σταθερότητος τοῦ νομίσματος.

Τὸ θέμα εἶναι τεράστιον καὶ ἡ ὀρθὴ ἀπάντησις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς παρακολούθησεως τῶν κυριωτέρων μεγεθῶν τῆς οἰκονομίας μας καὶ τῆς σταθμίσεως τῶν διαφόρων παραγόντων. Ἡ μελέτη τῆς ἐξελίξεως μιᾶς οἰκονομίας καὶ μάλιστα τόσο ἐυπαθοῦς ὡς ἡ ἡμετέρα, δὲν εἶναι πρᾶγμα εὐχερές. Ἡ καλὴ παρακολούθησις ἀπαιτεῖ τὰ κατάλληλα ὄργανα. Μόνον τότε τὰ λάθη θὰ περιορισθοῦν εἰς τὸ ἐλάχιστον. Ἐπαναλαμβάνομεν, τὰ λάθη θὰ περιορισθοῦν εἰς τὸ ἐλάχιστον, ἀλλὰ δὲν πρόκειται νὰ ἀποφευχθοῦν παντελῶς. Τὰ λάθη εἶναι τὸ καθημερινὸν νόμισμα εἰς ὅλας τὰς οἰκονομίας. Ἡ καλὴ παρακολούθησις ὁμως ἐξουδετερώνει τὰ βασικὰ τοιαῦτα. Δυστυχῶς, εἰς τὴν οἰκονομίαν μας διαπράττομεν καθημερινῶς βασικὰ λάθη, ἡ δὲ Ἀμερικανικὴ Ἀποστολὴ διέπραξε καὶ διαπράττει καθημερινῶς ἀσυγχώρητα τοιαῦτα, ἐπιδρῶντα λίαν δυσμενῶς ἐπὶ τῆς ὅλης οἰκονομίας μας.

Ταῦτα λαμβάνουν χώραν, διότι τὸ πᾶν περιορίζεται εἰς τὰς σχέσεις Ὑπουργοῦ τοῦ Συντονισμοῦ μετὰ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς τελευταίας μετὰ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, ἡ ἀνικανότης τῶν ὁποίων εἶναι τόσο γνωστὴ ὥστε δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀποδείξεως. Ἐδώσαμεν εἰς ἓν Ὑπουργεῖον τὸν τίτλον τοῦ Ἐπιτελικοῦ Ὑπουργείου καὶ νομίζομεν ὅτι ἐδημιουργήσαμεν πρᾶγματι ἓν Ἐπιτελεῖον. Ὑπάρχει μία μελέτη χρησιμοποίησιμος τοῦ Ὑπουργείου τούτου; Τὰ πάντα γίνονται κατὰ τρόπον συμπτωματικὸν παραμένουσι δὲ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀξίας καὶ ὅταν ἀκόμη μεταφράζονται εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ἢ γράφονται εἰς ταύτην ἀπ' εὐθείας, πρὸς ἐπίδειξιν ἀγγλομαθείας.

Ἐὰν ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ ὑπῆρχε ἡ παραμικρὰ ἀμφιβολία, ἡ γνώμη, περὶ τῆς μὴ σοβαρότητος τῶν μελετῶν τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, τῆς Διεθνούς Τραπεζῆς Ἀνασυγκροτήσεως ἀποτελεῖ τὴν πλέον κατηγορηματικὴν καταδίκην.

9. Σκοπός μας, ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις.

Διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν τὸ μέγεθος τῆς προσπάθειάς μας, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπενθυμίσωμεν τὸ πολύμορφον καὶ δυσχερὲς τῶν διαφορῶν προβλημάτων.

Ἀντικειμενικὸς σκοπὸς εἶναι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἐν γένει ὁ καθορισμὸς μιᾶς ὀρθολογικῆς πολιτικῆς. Διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν ὅμως τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν ἔχομεν ἀνάγκην κεφαλαίων διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀπαιτήτων ἐπενδύσεων. Αἱ πηγαὶ ἐξευρέσεως κεφαλαίου εἶναι τέσσαρες. Δύο ὑπὸ μορφὴν ἀναγκαστικῆς ἀποταμιεύσεως, δηλαδὴ τὰ περισσεύματα τοῦ προϋπολογισμοῦ ἢ τὸ ἐκδοτικὸν προνόμιον. Τὰ περισσεύματα σήμερον εἶναι δυσκόλως πραγματοποιήσιμα μετὰ τὴν ὑπαρξίν τῶν σημερινῶν ὑπερόγκων στρατιωτικῶν ἐπιβαρύνσεων, ἡ δὲ χρηματοδότησις διὰ τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου ἀποκλείεται ὡς ἐπιζημία. Ἀπομένει τὸ ἐγγώριον κεφάλαιον ἐξ ἐλευθέρως ἀποταμιεύσεως καὶ τὸ ξένον κεφάλαιον, μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῶν περιθωρίων τῆς Ἀμερικανικῆς βοήθειας.

Διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἐγγωρίου κεφαλαίου ἀπαιτεῖται κλῆμα ἐμπιστοσύνης, εἰς τρόπον ὥστε νὰ παύσῃ ἡ ἀποθησαύρισις εἰς λίρας χρυσᾶς. Ἡ ἐμπιστοσύνη ὅμως βασίζεται ἐπὶ γεγονότων καὶ προβλέψεων. Ἐὰν ἀντιμετωπίσωμεν σοβαρῶς τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα ἐὰν ὁ κόσμος ἀντιληφθῇ ὅτι ἡ παραγωγή καὶ τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα αὐξάνουν, ὅτι τὸ ἰσοζύγιον τῶν ἐξωτερικῶν λογαριασμῶν ἐξασφαλίζεται πλήρως, ὅτι αἱ τιμαὶ τείνουν πρὸς σταθεροποίησιν, τότε οὐδεὶς λόγος συντρέχει διὰ τὴν ἀγορὰν χρυσῶν λιρῶν.

Διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς νομισματικῆς σταθερότητος δύνανται νὰ συμβάλουν καὶ τὰ ξένα κεφάλαια, ἐὰν ταῦτα χρησιμοποιηθοῦν ὑπὸ καλοὺς ὅρους καὶ συντελέσουν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας μας. Ἐὰν ὅμως δὲν δώσωμεν τὴν δέουσαν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ, τότε εἰς τὴν οἰκονομίαν μας θὰ δημιουργηθοῦν μερικὰ ἀκόμη καρκινώματα, εἰς τὰ ἤδη ὑπάρχοντα τοιαῦτα καὶ ἡ κατάστασις θὰ ἐπιδεινωθῇ ἀντὶ νὰ βελτιωθῇ.

Παραλλήλως πρὸς τὰ θέματα ταῦτα πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὸ πρόβλημα τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς, ὅπερ συνδέεται μεθ' ὅλου τοῦ οἰκονομικοῦ μηχανισμοῦ καὶ τῆς μορφῆς τῶν ἐπιχειρήσεων. Τὸ πρόβλημα τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς περικλείει τὸ θέμα τῶν ἐργατικῶν ἡμερομισθίων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐπιβαρύνσεων. Ὑπάρχει εἰς διαχωρισμὸς μεταξὺ τῶν ὧν λαμβάνει ὁ ἐργάτης καὶ τῆς ὀλικῆς ἐπιβαρύνσεως τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ εἰς ἡμερομισθία. Ἐπὶ τῶν ἡμερομισθίων ἐπεβλήθησαν διάφοροι κοινωνικαὶ ἐπιβαρύνσεις, καταλήγουσαι εἰς πραγματικὴν διασπάθισιν, διότι τελικῶς ἐλάχιστα εἶναι αἱ παροχαὶ ἃς λαμβάνουν οἱ ἐργάται ἐκ τῶν διαφορῶν ταμείων.

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἀνάπτυξις τῆς παραγωγῆς, ἐὰν δὲν μελετηθῇ προσεκτικῶς τὸ θέμα τοῦ κόστους καὶ γενικῶς τῆς αὐξήσεως τῆς παρα-

γωγιμότητος. Δὲν πρόκειται βεβαίως οὐδεὶς νὰ καταδικάσῃ τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν, εἶναι ὁμῶς ἀπαράδεκτος καὶ σκανδαλώδης ἡ ὑπαρξὶς προνομίων. Ἡ χώρα μας εἶναι πτωχὴ καὶ ἡ οἰκονομία μας εἶναι ἀσθενής. Πρέπει νὰ καταβάλωμεν προσπάθειαν ἵνα ἐξασφαλίσωμεν εἰς ἕκαστον ἐργαζόμενον μίαν ἀνεκτὴν σύνταξιν καὶ μίαν σχετικὴν περίθαλψιν. Εἶναι ἀπαράδεκτον ὁμῶς ἄλλοι μὲν νὰ ἔχωσι πολλαπλᾶς συντάξεις καὶ πλουσίας παροχάς, ἄλλοι δὲ νὰ στεροῦνται τῶν πάντων.

Πάντα ταῦτα ἔχουσιν ἀνάγκην προσεκτικῆς μελέτης καὶ λήψεως ριζικῶν ἀποφάσεων. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ θέμα τῆς μορφῆς τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τοῦτο παρουσιάζει μίαν σοβαρὰν ἐμπλοκὴν εἰς τὴν οἰκονομίαν μας. Εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν παρῆλθεν ἡ πρώτη φάσις τῆς μοιραίως καὶ κατὰ τύχην οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ ἐξέλιξις τῶν ἐπιχειρήσεων παρουσιάζει μεγάλας δυσχερείας. Ἐδημιουργήθη ἐπὶ πλέον τὸ τεράστιον θέμα τῶν παγωμένων πιστώσεων, τὸ ὅποιον ἀναμένει τὴν λύσιν του.

Κατὰ γενικὸν κανόνα αἱ ἐπιχειρήσεις εἰς τὴν χώραν μας ἔχουσιν οἰκογενειακὸν χαρακτῆρα καὶ ὅταν ἀκόμη παρουσιάζονται ὑπὸ μορφὴν ἀνωνύμου ἐταιρίας. Τὸ θέμα τοῦτο πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ σοβαρῶς διότι ὑπάρχουσι πράξεις αἵτινες ὅχι μόνον ὑποσκάπτουν τὴν ὅλην οἰκονομίαν μας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀντίθεσιν ἀκόμη ἔρχονται μὲ τοὺς κειμένους νόμους.

Πράγματι, εἰς πολλὰς περιπτώσεις αἱ ἀναλήψεις τῶν διευθυνόντων τὰς ἐπιχειρήσεις ἐκτείνονται πολὺ πέραν τῶν κερδῶν καὶ εἰς βάρος τῶν κεφαλαίων, ἐν πολλοῖς δὲ καὶ εἰς βάρος τῶν πιστώσεων τῶν ἐταιριῶν. Οὐδὲν δικαίωμα ἔχει ὁ διευθύνων μίαν ἐπιχείρησιν νὰ δανειζέται ἐκ τῶν ποσῶν ἅτινα μετὰ δυσκολίας προμηθεύεται ἡ ἐπιχείρησις διὰ κεφάλαια κινήσεως. Εἶναι καιρὸς νὰ ὑποδειχθῇ κάποια λιτότης καὶ εἰς τοὺς ἐπιχειρηματίας καὶ νὰ ἐφαρμοσθῶν οἱ κείμενοι νόμοι. Οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα νὰ ζῇ πλουσιοπαρόχως εἰς βάρος τῶν ἄλλων. Τοῦτο ἀκριβῶς συμβαίνει εἰς πολλὰς περιπτώσεις μὲ τοὺς ἐπιχειρηματίας μας. Εὐρίσκονται ἐπὶ κεφαλῆς μιᾶς ἐπιχειρήσεως καὶ τὰ δάνεια, δηλαδὴ τὰ ξένα χρήματα τὰ ἐκλαμβάνουν ὡς ἀτομικὴν περιουσίαν καὶ ἐννοοῦν νὰ ζοῦν κατὰ τρόπον σπάταλον καὶ προκλητικόν.

Δὲν ἀντελήφθησαν φαίνεται οἱ ἐπιχειρηματίαὶ ὅτι ἡ σύγχρονος ἐπιχείρησις ἀποτελεῖ κοινωνικὴν λειτουργίαν καὶ ὅτι ἡ διαχείρισις πρέπει νὰ εἶναι ἄψογος καὶ ἀμεμπτος. Ἐπὶ πλέον, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐξηγηθῇ εἰς μερικοὺς ἐπιχειρηματίας ἔχοντας τὴν νοοτροπίαν μιᾶς παρωχημένης ἐποχῆς, ὅτι σήμερον ἡ παραγωγή τῶν ἀγαθῶν δὲν γίνεται τυχαίως καὶ μοιραίως καὶ ὅτι ἡ παρακολούθησις τῆς ἐξελέξεως τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς καταναλώσεως εἶναι τὸ πρωταρχικὸν μέλημα ἑκάστου ἐπιχειρηματίου. Ἡ ἀποψὶς ὅτι μὲ «αὐτὰς τὰς ἀντιλήψεις ἐγὼ ἔκαμα τὰ χρήματα», ὅπως ἀκούεται πολλάκις ἐκ μέρους μερικῶν ἀξιοτίμων ἐπιχειρηματιῶν εἶναι ἀπαράδεκτος καὶ ἐκτὸς τῆς σημερινῆς πραγματικότητος. Πιθανὸν αἱ καταστά-

σεις αἱ εὐνοϊκαὶ νὰ ἔδωσαν τὴν δυνατότητα εἰς μερικοὺς ἐπιχειρηματίας νὰ δημιουργήσωσι περιουσίας, παρ' ὅλην τὴν ἀνικανότητα αὐτῶν. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι τὴν ἀπερικοψίαν καὶ τὴν ἐσφαλμένην ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων πρέπει νὰ τὴν δεχθῶμεν ὡς ἀλήθειαν καὶ νὰ τὴν ἀναγάγωμεν πλέον εἰς σύστημα.

Καὶ ἐρωτᾶται, ποῖος παρακολουθεῖ τὰ προβλήματα τῆς ἐξελίξεως τῶν ἐπιχειρήσεων ; Ποῖος ἀντιμετωπίζει τὸ θέμα τῶν παγωμένων πιστώσεων ; Ποῖος ἐξετάζει τὸ θέμα τῆς ἀνεπαρκείας κεφαλαίων τῶν ἐπιχειρήσεων ; Ποῖος μεριμνᾷ διὰ τὰς ἐν κινδύνῳ ἐπιχειρήσεις ;

Ἄς πιστεύσωμεν τὸ Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ, τὸ μέγα Ἐπιτελεῖον τοῦτο, ὅπερ ὑποτίθεται ὅτι μεριμνᾷ δι' ὅλα τὰ ζητήματα τῆς οἰκονομίας μας. Ἐπὶ πλέον, οἱ διάφοροι Παρατηρηταὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων πρόκειται νὰ αὐξηθῇ κατόπιν τοῦ ἐσχάτως ψηφισθέντος Νόμου περὶ ἀναγκαστικῆς διαχειρίσεως.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα εὐρίσκεται συνδεδεμένη μὲ πλείστας βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις. Καὶ μεταξὺ τῶν δύο πολέμων ὑπῆρχεν ἡ κατάστασις αὕτη, ἐνετάθη ὅμως ἔτι περισσότερο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ θέματος τῶν παγωμένων πιστώσεων. Ἡ κατάστασις αὕτη εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν τοποθέτησιν Παρατηρητῶν εἰς τὰς ὀφειλετρίας ἐπιχειρήσεις. Λαμβανομένης ὁμως ὑπ' ὄψιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἱκανότητος τῶν ἐν λόγῳ Παρατηρητῶν, εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν περιπτώσεων αἱ πιστώσεις ἠϋξήθησαν ἀντὶ νὰ ἐλαττωθοῦν, ἡ δὲ ἐξέλιξις τῶν ἐπιχειρήσεων οὐδεμίαν παρουσίασε βελτίωσιν. Τὸ μόνον ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν, ἐὰν δεχθῶμεν τὰ θρυλούμενα, ἡ οἰκονομικὴ τακτοποίησις μερικῶν ἐκ τῶν Παρατηρητῶν.

Μετὰ τὴν συγχώνευσιν τῆς Ἐθνικῆς καὶ Ἀθηνῶν, φαίνεται ὅτι πρωτεύοντα ρόλον ἔχουν οἱ ἐκ τῆς Ἀθηνῶν προερχόμενοι ὑπάλληλοι. Δὲν ἔχομεν ὅμως τὴν ἐντύπωσιν ὅτι οὗτοι εἶναι ἀνώτεροι τῶν παλαιῶν τῆς Ἐθνικῆς. Ἰδίως περίπου κατάρτισεως καὶ ἰδίου ἐπιπέδου γνώσεων εἶναι οἱ ὑπάλληλοι καὶ τῶν δύο Τραπεζῶν. Ἰκανοί, ἴσως ἄριστοι διὰ τὰς τρεχοῦσας τραπεζιτικὰς ἐργασίας, ἐστερημένοι ὅμως γενικωτέρας ἐποπτείας τῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῆς οἰκονομίας μας.

Φρονοῦμεν ἐπομένως ὅτι, μὲ τὴν προσπάθειαν ἐφαρμογῆς τοῦ νέου Νόμου περὶ ἀναγκαστικῆς διαχειρίσεως, δὲν πρόκειται νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ τόσον ποθουμένη ἐξυγίανσις τῶν ἐπιχειρήσεων. Αἱ δυσχέρειαι θὰ αὐξηθοῦν περισσότερο μὲ τὴν ἔντασιν τῆς ἤδη ἐκδηλουμένης σήμερον δυσφορίας κατὰ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Ἐθνικῆς καὶ Ἀθηνῶν, ὅστις κατηγορεῖται ἐκ μέρους πολλῶν ἐπιχειρηματιῶν, δὲν γνωρίζομεν ἐὰν δικαίως ἢ ἀδίκως, ὅτι «θέλει νὰ τὰ πάρῃ ὅλα».

Ἀπομένει νὰ μνημονεύσωμεν τὴν ὑπαρξίν ἐνὸς ὄργάνου, ὅπερ χρησιμοποιεῖται ἐκ μέρους τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἐπι-

τροπῆς Δανείων διὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν ἐπιχειρήσεων, πρόκειται περὶ τῶν Ἀγγλων ὀρκωτῶν λογιστῶν, οἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὴν χώραν μας ἀπὸ τοῦ 1949 καὶ εἰς τοὺς ὁποίους καταβάλλομεν ἡγεμονικὰς ἀμοιβάς, καθ' ὃν χρόνον ἔχομεν Ἑλλήνας λογιστὰς ἄνευ ἐργασίας. Ἀλλωστε οἱ ξένοι οὗτοι διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας των προσλαμβάνουν ὡς ὑπαλλήλους Ἑλλήνας λογιστὰς. Οἱ τελευταῖοι ἐξετάζουσι τὰ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν βιβλία τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ συντάσσουσιν τὰς πρώτας ἐκθέσεις, αἵτινες μεταφράζονται εἰς τὴν Ἀγγλικὴν διὰ τοὺς Ἀγγλους ὀρκωτοὺς λογιστὰς. Ἀπομένει διὰ τοὺς τελευταίους ἡ προσθήκη μερικῶν σχολίων καὶ εἶναι πλέον ἐτοιμαὶ αἱ τόσον σπουδαῖαι ἐκθέσεις τῶν Ἀγγλων ὀρκωτῶν λογιστῶν, ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν διαφόρων ἐπιχειρήσεων.

Θὰ ἡδύνατο κανεῖς νὰ μειδιάσῃ διὰ πάντα ταῦτα τὰ ὅχι τόσον σοβαρὰ πράγματα, ἅτινα συμβαίνουν εἰς τὴν χώραν μας, ἐὰν ἡ κατάστασις τοῦ μεγίστου μέρους τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν ἦτο ἀληθῶς τραγικὴ. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ κατάστασις δὲν ἐπιτρέπει μειδιάματα καὶ ἀδιαφορίαν, καλοῦμεν τοὺς πάντας καὶ παρακαλοῦμεν αὐτοὺς νὰ ἐξετάσωσι τὸ ἐλληνικὸν πρόβλημα μετὰ προσοχῆς. Προέβημεν εἰς μίαν αὐστηρὰν κριτικὴν πολλῶν πραγμάτων, ὑπεδείξαμεν δὲ καὶ τρόπους ἐνεργείας. Πιθανὸν αἱ ἀπόψεις μας νὰ μὴν εὐσταθοῦν εἰς πολλὰ σημεῖα.

Τὸ πλανᾶσθαι ἀνθρώπινον. Ὑπάρχει ὅμως ἐν σημείον ἐπὶ τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάρχει οὐδεμία διαφωνία. Ἡ ἀνάγκη ἀναπτύξεως τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας πρὸς ἐξασφάλισιν ἐργασίας εἰς τὸν διαρκῶς αὐξανόμενον πληθυσμὸν.

Ἀπὸ τετραετίας τώρα, εἴτε ὑπὸ τὴν ἐπίσημον ιδιότητα, εἴτε ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ἐλευθέρου ἐπιστήμονος ἐξετάζομεν τὰ διάφορα προβλήματα τῆς χώρας μας καὶ ἐκφράζομεν, χωρὶς φόβον καὶ χωρὶς πάθος, τὰς ἀντιλήψεις μας. Ἦδη μετὰ τὴν πρόσφατον ἀποχώρησιν τοῦ κ. Μαρκεζίνη ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ αἱ ἀνησυχίαι μας αὐξάνουν περισσότερον. Τὰ καθαρῶς κομματικὰ θέματα μᾶς ἀφήνουν ἀδιαφόρους. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον μᾶς ἀπασχολεῖ εἶναι ἡ ἐξέλιξις τῆς οἰκονομίας μας. Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου αἱ ἀντιλήψεις μας ἦσαν πάντοτε ἀπασιγῶδοι, καθίστανται δὲ ἀκόμη περισσότερον σήμερον.

Ἐὰν ὅλοι μας δὲν ἀλλάζωμεν μεθόδους καὶ δὲν ἀντιμετωπίσωμεν μετὰ τῆς δεούσης σοβαρότητος τὰ βασικὰ θέματα τῆς οἰκονομίας μας, αἱ Κυβερνήσεις θὰ διαδέχωνται ἡ μία τὴν ἄλλην καὶ οἱ Ὑπουργοὶ τοῦ Συντονισμοῦ θὰ ἀποτυγχάνουν παταγωδῶς. Ἀπέτυχε χθὲς ὁ κ. Μαρκεζίνης, ἡ ἰδίᾳ τύχη ἀναμένει τὸν κ. Καψάλην καὶ μετέπειτα τὸν κ. Στεφανόπουλον. Δὲν ἀναμένει καλλιτέρα τύχη τὸν κ. Παπανδρέου καὶ τὸν κ. Καρτάλην. Ἀμφότεροι ἤδη ἔχουσι πικρὰν πείραν τῆς διελεύσεώς των ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ.

Τὰς ἀντιλήψεις μας ταύτας ἐξεθέσαμεν κατ' ἐπανάληψιν καὶ εἰς ὅλους τοὺς τόνους εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς πολιτικοὺς τῆς χώρας μας. Τὰ γεγονότα

καθημερινῶς ἔρχονται, δυστυχῶς, νὰ ἐπιβεβαιώσωσι τὰς ἀπαισιοδόξους προβλέψεις μας.

Κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1953, ὁ μακαρίτης Πλαστήρας ἦτο λίαν ἀνήσυχος ἐκ τῆς ἐξελίξεως τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως. Ἦτο ἡ πρώτη φάσις μετὰ τὴν ὑποτίμησιν τῆς δραχμῆς καὶ ἡ οἰκονομία μας ἐνεφάνιζε μίαν σοβαρὰν διαταραχήν. Μερικαὶ ἐκ τῶν ἐφημερίδων ἀνέγραψαν εἰδήσεις περὶ διχοτομήσεως τοῦ χαρτονομίσματος καὶ ἐκδόσεως ἀναγκαστικοῦ δανείου. Ἐνῶπιον τῆς κρισιμότητος τῆς καταστάσεως, ὁ Πλαστήρας ἦτο ἔτοιμος, διὰ τὸ γενικὸν καλόν, νὰ ἀναστείλῃ πᾶσαν ἀντιπολιτευτικὴν ἐκδήλωσιν καὶ νὰ ἐνισχύσῃ εἰς τὸ ἔργον τῆς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Συναγερμοῦ. Ὑπὸ τὸ Κράτος τοιοῦτων ἀντιλήψεων καὶ σκεπτόμενος ὡς πραγματικὸς Ἐθνάρχης, μὲ παρεκάλεσε νὰ τῷ ἐκθέσω τὰς ἀντιλήψεις μου ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς οἰκονομίας μας. Ὡμίλησα ἐπὶ μακρὸν καὶ ὑπεγράμμισα ὅλας τὰς ἀδυναμίας τῆς οἰκονομίας μας, τὴν ἀνικανότητά μας διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων καὶ τὴν πραγματικὴν ἐμπλοκὴν τῆς ὅλης καταστάσεως. Μὲ παρηκολούθει μετὰ προσοχῆς καὶ ἐξέφραζε τὴν λύπην του ὅταν ἤκουε τὰς βεβαιώσεις μου ὅτι ἡ Κυβέρνησις τοῦ Συναγερμοῦ θὰ ἀποτύχῃ εἰς τὴν προσπάθειάν της. Ἡ βαθυτέρα τοῦ ἐπιθυμία ἦτο ἡ ἀνακούφισις τοῦ χειμαζομένου ἑλληνικοῦ λαοῦ, φράσιν τὴν ὁποίαν συχνάκις ἀνέφερεν εἰς τὰς ὁμιλίαις του καὶ ἐμνημόνευε πάντοτε εἰς τὰ γραφόμενά του. Τὸ πᾶν διὰ τὸν χειμαζόμενον ἑλληνικὸν λαόν, αὕτη ἦτο ὁλόκληρος ἡ φιλοσοφία τοῦ Πλαστήρα.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς μακρᾶς μας συνομιλίας, μὲ παρεκάλεσε νὰ παρουσιάσω τὰς ἐκτεθείσας ἀπόψεις μου εἰς ἓν συνοπτικὸν σημείωμα. Πράγματι, συνέταξα ἓν σημείωμα ὑπὸ χρονολογίαν 20 Ἰουνίου 1953, τὸ ὁποῖον καταχωρεῖται κατωτέρω, ἄνευ οὐδεμιᾶς μεταβολῆς. Τὸ σημείωμα τοῦτο δὲν ἔχει μεγάλην ἐπιστημονικὴν ἀξίαν, στερεῖται δὲ καὶ ἐπιμελείας, καθόσον ἐγράφη λίαν προχείρως. Ἐπὶ πλεόν, ἐγράφη κατὰ τρόπον ἄκρως ἀναλυτικόν, ὥστε νὰ εἶναι ἀντιληπτόν, ἐκ μέρους τοῦ μακαρίτη Πλαστήρα, ἄνευ μεγάλης προσπάθειας καὶ συμπληρωματικῶν ἐξηγήσεων. Παρὰ τὰ μειονεκτήματά του, τὸ σημείωμα τοῦτο ἔχει ἱστορικὴν σημασίαν, διότι ἡ πρόσφατος ἀποχώρησις ἐκ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κ. Μαρκεζίνη ἔρχεται εἰς πλήρη ἐπιβεβαίωσιν ἀντιλήψεων καὶ προβλέψεων ἐκφρασθεισῶν κατὰ μῆνα Ἰούνιον τοῦ 1953.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙΙ

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ

1. Ἡ βασικὴ ὄψις τοῦ οἰκονομικοῦ μας προβλήματος.

Πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα τῆς χώρας μας εἶναι λίαν δυσχερές. Διὰ νὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν φύσιν του, πρέπει νὰ ὑπενθυμίσωμεν τοὺς ἀκολουθοῦντας ἀριθμοὺς :

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Χώρας μας ἀνέρχεται σήμερον εἰς 8.200.000. Ἐχομεν αὐξησιν ἐτησίαν 13 % δηλ. ἄνω τῶν 100.000 ἐτησίως. Ἐχομεν ἀνέργους 200.000 καὶ ὑποαπασχολουμένους 1 ἑκατομ. περίπου.

Ὁ τελευταῖος ἀριθμὸς τῶν ὑποαπασχολουμένων ἀντιπροσωπεύει κυρίως ἀγροτικὸν πληθυσμόν, ὁ ὁποῖος μὴ διαθέτων γαίας ἐπαρκεῖς καὶ ἄλλας παραλλήλους καὶ συμπληρωματικὰς ἀπασχολήσεις, ἐργάζεται μόνον κατ' ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα τοῦ ἔτους.

Οὕτω εἶναι δυνατόν τὰ 40 %, περίπου, τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ νὰ ἀφαιρεθῶσιν ἀπὸ τὰς σημερινὰς των ἀπασχολήσεις καὶ ἡ παραγωγή ἀσφαλῶς νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ εἶναι ἡ ἴδια, ἴσως δὲ καὶ πολὺ μεγαλυτέρα.

Ἐχομεν ἐπομένως περίσσειαν πληθυσμοῦ 40 %, μὴ δυναμένου νὰ εὕρῃ ἀπασχόλησιν, οὔτε εἰς τὴν Γεωργίαν ἀλλ' οὔτε καὶ εἰς τὴν Βιομηχανίαν.

Ἀποτέλεσμα τῆς καταστάσεως ταύτης, τῆς μεγάλης δηλ. πληθυσμιακῆς πίεσεως, εἶναι ὁ παρατηρούμενος παρασιτισμὸς καὶ αἱ ἀπαιτήσεις διορισμῶν τόσον εἰς τὰς Δημοσίας ὡς καὶ εἰς τὰ διάφορα ἄλλα Ἰδρύματα καὶ Ὁργανισμοὺς. Δηλαδή διὰ τοῦ τρόπου τῶν διορισμῶν εἰς ἀργομισθίας θέλομεν νὰ παράσχωμεν δῆθεν ἐργασίαν εἰς ἕνα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ, ἐνῶ εἰς τὴν πραγματικότητά πρόκειται περὶ ἐπιδόματος ἀνεργίας.

Ἐτέρα ὄψις τῆς Οἰκονομίας μας εἶναι ἡ βασικὴ αὐτῆς ἀνισορροπία μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως. Τὸ σύνολον τῆς παραγωγῆς εἶναι ἀνεπαρκές διὰ τὴν κατανάλωσιν. Λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν πάσης φύσεως εἰσαγωγῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὡς καὶ τῶν ἰδικῶν μας ἐξαγωγῶν, καταλήγομεν εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας ἀριθμοὺς τοῦ συνολικοῦ ἰσοζυγίου μας.

Οἱ ἐξωτερικοὶ μας Λ/σμοί, κατὰ τὸ ἔτος 1950, ἐνεφάνισαν ἔλλειμμα 266 ἑκατομ. Δολλαρίων ἅτινα ἐκαλύφθησαν διὰ τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας. Εἰς τὴν πραγματικότητά δμως τὸ ἔλλειμμα εἶναι ἀκόμη μεγαλύτερον, διότι κατὰ τὸ ἔτος 1950 ἐλάβομεν καὶ Πολεμικὰς Ἐπανορθώσεις 27 ἑκατομ. δολλάρια.

Διὰ τὸ ἔτος 1951 εἶχομεν ἐξωτερικὴν βοήθειαν, διὰ τὴν κάλυψιν τοῦ ἐλλείμματος, δολλάρια 260 ἑκατ. καὶ Πολεμικὰς Ἐπανορθώσεις 31 ἑκατ. δολλάρια.

Διὰ τὸ 1952 ἡ ἐξωτερικὴ βοήθεια ἀνῆρχετο εἰς 100 ἑκατ. δολλάρια καὶ αἱ Πολεμικαὶ Ἐπανορθώσεις εἰς 26 ἑκατομ. δολλάρια.

Τὸ τεράστιον τοῦτο ἔλλειμμα τῶν ἐξωτερικῶν μας λογαριασμῶν εἶναι ἀδύνατον νὰ καλυφθῇ, ἐὰν δὲν κατορθώσωμεν νὰ αὐξήσωμεν τὴν Ἐθνικὴν μας παραγωγὴν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀνταποκριθῶμεν διὰ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς εἰς ἓν μέρος τῶν ἀναγκῶν μας, νὰ αὐξήσωμεν δὲ καὶ τὰς ἐξαγωγὰς μας, ὥστε νὰ καλυφθῇ ἐξ ὁλοκλήρου τὸ ἔλλειμμα.

Πρέπει δηλαδὴ νὰ καλύψωμεν ἔλλειμμα περίπου 80—100 ἑκατομ. δολλαρίων ἐτησίως.

Ὡς ἔχουσιν ὁμῶς σήμερον τὰ πράγματα εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχωμεν ταχεῖαν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς, διὰ τὴν κάλυψιν τοῦ ἐλλείμματος τούτου. Διὰ νὰ αὐξηθῇ ἡ ἐθνικὴ μας παραγωγή εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρξωσιν ὠρισμένοι ὅροι καὶ προϋποθέσεις.

2. Μόνη διέξοδος ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις.

Τὸ ὅλον ἑλληνικὸν πρόβλημα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν Οἰκονομικὴν Ἀνάπτυξιν δηλ. τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς.

Διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν Οἰκονομικὴν Ἀνάπτυξιν ἔχομεν ἀνάγκην τριῶν παραγόντων :

1ον) τῆς ἐργασίας, 2ον) πρώτων ὑλῶν ἢ τῆς γῆς καὶ 3ον) κεφαλαίων.

Ἐχομεν ἀφθονίαν ἐκ τοῦ πρώτου παράγοντος, ἔχομεν μάλιστα περίσσειαν μεγίστην ἐργατικῶν χειρῶν.

Ἐχομεν ἄρκετὰς πρώτας ὕλας κυρίως ὑπόγειον πλοῦτον καὶ εἰς ὠρισμένον βαθμὸν μερικὰς ἐκτάσεις γῆς ἀνεκμεταλλεύτους.

Ἀντιθέτως στεροῦμεθα τοῦ τρίτου παράγοντος τῶν κεφαλαίων.

Ἐὰν κατορθωθῇ νὰ ἐξευρεθῶσι τὰ ἀπαραίτητα κεφάλαια, εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτύχωμεν Οἰκονομικὴν Ἀνάπτυξιν.

Ἰδοὺ μερικὰ πρᾶδειγματα :

Ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ὕδατοπτώσεων θὰ παράσχῃ τὴν δυνατότητα παραγωγῆς ἡλεκτρισμοῦ καὶ συγχρόνως ἀρδεύσεως γαιῶν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ παραχθοῦν πλεῖστα ὅσα γεωργικὰ προϊόντα, ἅτινα ἔχουσιν ἀνάγκην ὕδατος. Παραλλήλως διὰ τῶν ἀρδεύσεων δύναται νὰ ὑποβοηθηθῇ καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς Κτηνοτροφίας, δεδομένου ὅτι ἡ χρησιμοποίησις τῶν ὑδάτων θὰ παράσχῃ τὴν δυνατότητα παραγωγῆς κτηνοτροφικῶν τροφῶν, τριφυλλίου κλπ.

Ἐπίσης ἐὰν ὑπάρξωσι κεφάλαια εἶναι δυνατὴ ἡ ἀνάπτυξις ὠρισμένων Βιομηχανιῶν καὶ κυρίως :

α') Τῆς Βιομηχανίας 'Αζώτου:

'Η Βιομηχανία αὕτη ἔχει μεγίστην σημασίαν διότι θὰ χρησιμοποιοῦνται συγχρόνως τὰ πλούσια κοιτάσματα τῶν λιγνιτῶν μας καὶ θὰ δυνηθῶμεν νὰ παράγωμεν λιπάσματα ἄφθονα καὶ εὐθηνά, εἰς τρόπον ὥστε ἡ γεωργικὴ καλλιέργεια νὰ λάβῃ σὺν τῷ χρόνῳ ἐντατικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν χαρακτήρα.

β') Σιδηρομεταλλεύματα :

'Εχομεν πλοῦτον σιδηρομεταλλευμάτων, ἅτινα σήμερον ἀποστέλλομεν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὑπὸ τὴν πρωτόγονον μορφήν τῶν λίθων καὶ πωλοῦμεν ταῦτα ἀντὶ πινακίου φακῆς.

γ') Βιομηχανία Νικελίου, 'Αλουμινίου καὶ Μαγνησίου :

Καὶ αἱ τρεῖς Βιομηχανίαι αὗται εἶναι δυναταὶ εἰς τὴν 'Ελλάδα, διότι ὑπάρχουσιν αἱ πρῶται ὕλαι καὶ αἱ γενικαὶ συνθῆκαι εἶναι εὐνοϊκαί. 'Η ποιότης μάλιστα τῶν κοιτασμάτων τοῦ νικελίου καθὼς καὶ τῶν βωξιτῶν φαίνεται ὅλως ἐξαιρετικὴ.

δ') 'Η Βιομηχανία Σόδας :

Καὶ ἡ Βιομηχανία αὕτη εἶναι δυνατὴ εἰς τὴν Χώραν μας.

ε') Βιομηχανία Ζαχαρέως :

'Η καλλιέργεια τῶν τεύτλων εἶναι δυνατὴ εἰς τὴν Χώραν μας.

Εἰσάγομεν σήμερον ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐτησίως 80.000 τόνους ζαχαρέως.

Εἶναι ἀσφαλῶς δυνατόν ἓνα μέρος τῆς ποσότητος ταύτης νὰ παραχθῇ ἐπιτοπίως, ἐκ τεύτλων. 'Η καλλιέργεια μάλιστα τῶν τεύτλων θὰ βελτιώσῃ καὶ τὰς γεωργικὰς μας ἀποδόσεις, θὰ συντελέσῃ δὲ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ζωοκομίας.

'Η ἀπλὴ ἀπαρίθμησης τῶν Βιομηχανιῶν τούτων καὶ πλείστων ἄλλων, αἵτινες εἶναι δυνατόν νὰ ἀναπτυχθῶσιν εἰς τὴν Χώραν μας, δεικνύει ὅτι ἔχομεν δυνατότητας ἀναπτύξεως τῆς Οἰκονομίας μας, ἄρκει νὰ ἐξευρεθῶσι τὰ ἀπαραίτητα κεφάλαια καὶ νὰ γίνῃ ἡ κατάλληλος χρησιμοποίησις αὐτῶν.

'Η ἔλλειψις κεφαλαίων εἶναι φαινόμενον σὺνηθες εἰς ὅλας τὰς ὑποανεπτυγμένας Χώρας. 'Εὰν μάλιστα παρατηρήσωμεν τὴν ἐξέλιξιν τῆς Οἰκονομικῆς 'Αναπτύξεως εἰς τὴν 'Ελλάδα, θὰ διαπιστώσωμεν διαρκῆ σπάνιν κεφαλαίων, ἔχουσιν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑπαρξιν ἀπαγορευτικῶν ἐπιτοκίων. Καὶ προπολεμικῶς εἰς τὴν 'Ελλάδα τὰ ἐπιτόκια ἦσαν ὑψηλά. Τὰ μεταπολεμικὰ ὁμῶς ἐπιτόκια εὐρίσκονται εἰς ὕψη ἀπαράδεκτα.

'Η ὑπαρξίς καὶ ἡ δημιουργία κεφαλαίων ἔχει σχέσιν μὲ τὴν Νομισματικὴν κατάστασιν τῆς Χώρας καὶ μὲ τὴν ἐν γένει οἰκονομικὴν αὐτῆς εὐρωστίαν.

3. 'Η νομισματικὴ ἀστάθεια.

'Εάν παρακολουθήσωμεν τὴν ἐξέλιξιν τῆς Νομισματικῆς καταστάσεως εἰς τὴν Χώραν μας, ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν βλέπομεν ὅτι ὑπάρχει ἀναμφισβητήτως μία νομισματικὴ ἀστάθεια.

Αὕτη, κατὰ πρῶτον λόγον εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ἀστρονομικοῦ κατοχικοῦ πληθωρισμοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ πληθωρισμοῦ ὅστις ἐπηκολούθησεν ἀπὸ τοῦ 1944 μέχρι σήμερον.

'Η νομισματικὴ κυκλοφορία ἦτο, κατὰ τὸ 1938, 6.800 ἑκατομμύρια δρχ.

Κατὰ τὸ 1946 ἀνῆλθεν εἰς 131 δισ.

Κατὰ τὸ 1950 ἀνῆλθεν εἰς 1652 δισ.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1952 ἀνῆλθεν εἰς 2475.

Δηλαδή ἐάν μεταχειρισθῶμεν τὴν στατιστικὴν μέθοδον καὶ λάβωμεν ὡς βάσιν τὴν κυκλοφορίαν τοῦ 1938=1 τὸν Δεκέμβριον 1952 φθάνομεν εἰς τὸ 364. 'Η κυκλοφορία δηλαδή πολλαπλασιάζεται κατὰ 364 φορές, ἐν συγκρίσει μὲ τὴν ὑπάρχουσαν κατὰ τὸ 1938. Ἄλλωστε ἀντιλαμβάνομεθα τὴν ἰδίαν κατάστασιν ὅταν παρακολουθήσωμεν τὴν ἐξέλιξιν τῆς τιμῆς τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος.

Τὸ Δολλάριον ἐπὶ παραδείγματι κατὰ τὴν πρώτην σταθεροποίησιν τοῦ Νοεμβρίου 1944, τὴν δημιουργίαν τῆς νέας δραχμῆς ἐτιμᾶτο :

1 Δολλάριον=150 δραχμαί.

Μετὰ τὴν πέμπτην ὑποτίμησιν τῆς δραχμῆς, ἥτις ἔλαβε χώραν τὸν Σεπτέμβριον 1949, τὸ δολλάριον διετιμήθη δρχ. 15.000, μετὰ δὲ τὴν ἕκτην καὶ τελευταίαν, ἥτις ἔλαβε χώραν τὴν 9ην Ἀπριλίου 1953, τὸ δολλάριον ἀνῆλθεν εἰς 30.000 δραχμάς.

Εἶναι ἐξώφθαλμον ὅτι ὑπὸ συνθήκας ἐνὸς τόσον ἐντόνου νομισματικοῦ πληθωρισμοῦ, καθίσταται ἀδύνατος ἡ δημιουργία κεφαλαίων, δηλ. ἡ δημιουργία ἀποταμιεύσεως.

Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἀπὸ τοῦ 1945 καὶ ἐντεῦθεν δὲν ἐδημιουργήθη ἀποταμίευσις εἰς τὴν Ἑλλάδα. Βεβαίως ἐδημιουργήθη, ἀλλ' ἀντὶ νὰ τοποθετηθῇ εἰς δραχμάς μετετράπη εἰς χρυσᾶς λίρας αἵτινες φυλάσσονται ἐπιμόνως κεκρυμμένοι παρὰ τῶν κατόχων των.

Διὰ νὰ ὑπάρξουν κεφάλαια εἰς μίαν Οἰκονομίαν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρξῃ Νομισματικὴ σταθερότης εἰς τρόπον ὥστε νὰ λειτουργήσῃ κανονικῶς ὁ μηχανισμὸς τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ τῶν ἐπενδύσεων. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἕνα μέρος ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα ἀντὶ νὰ δαπανῶνται ἀποταμιεύονται καὶ τοποθετοῦνται, εἰς Ἑθνικὸν νόμισμα εἰς τὰς διαφόρους ἐπιχειρήσεις, εἴτε ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν ἰδίων τῶν ἀποταμιευτῶν, εἴτε διὰ μέσου τῶν Τραπεζῶν.

'Η ἀποταμίευσις αὕτη ἡ ὁποία τοποθετεῖται εἰς τὴν παραγωγὴν εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία κινητοποιεῖ τὸν ὅλον οἰκονομικὸν μηχανισμόν. Εἶναι μία ἀνε-

ξάρτητος μεταβλητή, ὅπως λέγουσιν οἱ μαθηματικοί, ἡ ὁποία δίδει διαρκῆ ὥθησιν πρὸς τὰ ἔμπρός. Ὁμοιάζει μὲ μίαν πηγὴν ὕδατος, ἡ ὁποία πηγάζει ἀκαταπαύστως καὶ ἐπιδρᾷ εὐνοϊκῶς ἐπὶ τῆς ὅλης οἰκονομίας.

4. Ξένα Κεφάλαια.

Ἐπειδὴ ἀκριβῶς δὲν λειτουργεῖ ἱκανοποιητικῶς ὁ μηχανισμὸς αὐτὸς τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ τῶν ἐπενδύσεων, ἔχομεν σπάνιν κεφαλαίων καὶ εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην ἢ νὰ καταφύγωμεν εἰς τὸ ἐκδοτικὸν προνόμιον καὶ νὰ ζητήσωμεν ἐκδοσιν χαρτονομίσματος, ἢ νὰ στραφῶμεν πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ νὰ ζητήσωμεν Βοήθειαν ἢ Δάνεια.

Κατόπιν τῆς γνωστῆς ἐξελίξεως τῆς Ἀμερικανικῆς πολιτικῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν βοήθειαν, πολλὰς ἐλπίδας βασιζόμεν σήμερον μόνον εἰς τὴν προσέλκυσιν τῶν ξένων κεφαλαίων.

Τὰ ξένα κεφάλαια εἶναι παράγων ὑπολογίσιμος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Οἰκονομίας μας καὶ πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν τὴν δέουσαν προσοχήν. Δὲν θὰ ἦτο ὅμως σκόπιμον νὰ ὑπερβάλωμεν τὴν σημασίαν καὶ τὰς δυνατότητας τῶν ξένων κεφαλαίων καὶ νὰ στηρίξωμεν ἐκεῖ ὕλας μας τὰς ἐλπίδας.

Τὰ ξένα κεφάλαια θὰ χρησιμοποιηθῶσι κυρίως διὰ τὴν ἀπόκτησιν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν. Ἐὰν θὰ δανεισθῶμεν ἐπὶ τῇ ὑποθέσει 10-20 ἐκ. δολλάρια θὰ διαθέσωμεν ταῦτα διὰ νὰ ἀγοράσωμεν μηχανήματα ἢ ὥρισμένας πρώτας ὕλας ἀπαραιτήτους διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας μας. Τὰ μηχανήματα ὅμως ταῦτα διὰ νὰ ἐγκατασταθῶν, καὶ λάβουν τὴν μορφήν ἔργων προϋποθέτουν καὶ δαπάνας εἰς δραχμάς. Ἄρα πρέπει ὁ μηχανισμὸς τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ τῶν ἐπενδύσεων, ἐξ ἐγχωρίων πηγῶν, νὰ λειτουργήσῃ κανονικῶς, ὅποτε ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰ ξένα κεφάλαια θὰ ἐπιτύχωμεν σοβαρὰν ὥθησιν τῆς οἰκονομίας μας καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς.

Ἀντιθέτως, ἐὰν δὲν λειτουργήσῃ κανονικῶς ὁ μηχανισμὸς τῶν ἐγχωρίων πόρων, τὰ ξένα κεφάλαια θὰ ἐπιφέρωσιν ἐλάχιστα καὶ ἀναξίου λόγου ἀποτελέσματα. Θὰ ἀποτελέσουν μάλιστα διὰ τὸ μέλλον μεγάλην ἐπιβάρυνσιν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας μας καὶ ἡ ἐξυπηρέτησις αὐτῶν θὰ εἶναι δυσχερής.

Ἐχομεν τὴν πείραν τοῦ παρελθόντος. Ἡ δανειακὴ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος κατέληξεν, κατ' ἐπανάληψιν, εἰς χρεωκοπίαν, ἡ ὁποία εἶχε μάλιστα ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπιβολὴν τοῦ καταθλιπτικοῦ Διεθνοῦς Οἰκονομικοῦ Ἐλέγχου.

Ἄλλωστε τὰ ξένα κεφάλαια πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῶσι δι' ἔργα ἐξόχως παραγωγικά, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑπάρχῃ δυνατότης ἐξοφλήσεως.

Ἐὰν ἡ παραγωγικότης τῶν ἔργων τὰ ὁποία θὰ ἐκτελέσωμεν μὲ ξένα κεφάλαια εἶναι μικρά, τότε αἱ οἰκονομικαὶ ἐπιχειρήσεις δὲν πρόκειται νὰ ἀποδώσουν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα.

Αἱ ἀπόψεις αὗται μᾶς ὁδηγοῦν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπογραμμίσωμεν μίαν βασικὴν ἀδυναμίαν εἰς τὴν χώραν μας, τὴν ἔλλειψιν οἰκονομοτεχνικῶν γνώσεων καὶ δυνατοτήτων καταλλήλου ὁργανώσεως.

5. Αἱ οἰκονομικοτεχνικαὶ γνώσεις.

Εἰς οἰανδήποτε Οἰκονομίαν διὰ νὰ κινηθῇ κανονικὰ ὁ Κρατικὸς μηχανισμός, διὰ νὰ προωθηθῇ ἡ ἀνάπτυξις τῆς παραγωγῆς, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπάρχῃ μία ὀρθολογικὴ ὁργάνωσις. Ἐπίσης δεόν νὰ ὑπάρχωσιν αἱ ἀπαραίτητοι οἰκονομοτεχνικαὶ γνώσεις, εἰς τὰς κυριωτέρας ἐκδηλώσεις τῆς δημοσίας καὶ ἰδιωτικῆς ζωῆς τῆς Χώρας.

Ἐὰν δὲν ὑφίσταται ἡ βάσις αὕτη τότε γίνεται σπατάλη πλούτου, σπατάλη ὑλικῶν καὶ τὰ ἀποτελέσματα εἶναι μηδαμινά.

Μὲ ἄλλας λέξεις, καὶ ἃς μᾶς ἐπιτραπῇ τὸ παράδειγμα, ἔχομεν τὴν περίπτωσιν μιᾶς ἀκαταλλήλου οἰκοδεσποίνης ἣτις μὴ γνωρίζουσα οἰκοκυρικὴν, ἐπιχειρεῖ νὰ παρασκευάσῃ φαγητὰ κατὰ τὸν πλέον σπάταλον καὶ κακότεχνον τρόπον.

Αὕτῃ ἀκριβῶς εἶναι ἡ πραγματικὴ εἰκὼν εἰς τὴν Χώραν μας. Ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν, ἡ Ἑλλάς ἔλαβεν ἐξωτερικὴν βοήθειαν ἀνερχομένην εἰς σεβαστὰ ποσά.

Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ἀκριβῶς δὲν ὑπῆρχον αἱ ἀπαραίτητοι οἰκονομικοτεχνικαὶ γνώσεις, δὲν ὑπῆρχον οἱ κατάλληλοι Κρατικοὶ Ὀργανισμοί, τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ δολλάρια τῆς ἐξωτερικῆς Βοηθείας ἐδαπανήθησαν ἀσκόπως.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἀνασυγκροτήσεως εἰς τὴν Χώραν μας δὲν ἀποτελεῖ τίτλον τιμῆς διὰ τὰς διαφόρους Κυβερνήσεις.

Ὁλόκληρος ὁ πολιτικὸς μας κόσμος εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν κατάστασιν ταύτην. Ἀλλ' ὑπάρχει ἐπίσης βαρυτάτη εὐθύνη καὶ διὰ τὸν συμμαχικὸν παράγοντα. Ὁ ρόλος τῶν φίλων μας Ἀμερικανῶν, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, εἶχεν ἐπιδράσεις δυσμενεῖς διὰ τὴν χώραν μας καὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας μας.

Κατὰ τὴν ἑκφρασιν τοῦ Προέδρου κ. Τσουδεροῦ «δὲν μᾶς στέλλουν δυστυχῶς τοὺς καλλιτέρους», ὅπερ σημαίνει ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ οἱ ὅποιοι ἔρχονται εἰς τὴν Χώραν μας, διὰ νὰ ἐκπροσωπήσουν τὴν Ἀμερικανικὴν Κυβέρνησιν, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀκατάρτιστοι. Ἐπίσης μέγα μέρος ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐπιχειρηματίαι μὲ τὴν καλὴν καὶ τὴν κακὴν σημασίαν τῆς λέξεως.

Εἶναι κοινὸν μυστικὸν ὅτι ἓνα μέγα μέρος τῶν δανείων τῆς Ἀνασυγκροτήσεως ἐδόθη κατόπιν ἐπιμόνων ἐπεμβάσεων τῶν ἀρμοδίων Ἀμερικανῶν. Μερικαὶ δὲ τῶν ἐπεμβάσεων τούτων δὲν ἦσαν ἀποτέλεσμα ἀπλῆς αἰσθηματολογίας, ἀλλὰ προήρχοντο ἀπὸ αἷτια βαθύτερα.

Δυστυχῶς ὁ πολιτικὸς μας κόσμος ἐδειξε τοιαύτην εὐλυγισίαν ἐναντι τῶν Ἀμερικανῶν, ὥστε δὲν ἤξιώσε τὴν παραδειγματικὴν τιμωρίαν ἐνὸς τού-

λάχιστον πρὸς σωφρονισμὸν τῶν ἄλλων, ἐκ τῶν Κυρίων οἵτινες ἤλθον, εἰς καθαρὰν ἀντίθεσιν μὲ τοὺς κειμένους νόμους.

6. Ἡ Πολιτικὴ κατάστασις.

Δὲν πρόκειται νὰ προβῶμεν εἰς ἀνάλυσιν τῆς πολιτικῆς καταστάσεως, ἀν καὶ τοῦτο θὰ ᾔτο ἀπαραίτητον.

Θὰ εἰπώμεν ἀπλῶς ὅτι τὰ πολιτικὰ κόμματα δὲν ἔχουσι τὰ ἀπαραίτητα στελέχη, δὲν ἔχουσιν οἰκονομικὰ προγράμματα καὶ περιορίζονται εἰς ἀπλᾶς, ἐν πολλοῖς δὲ ἀπατηλάς, ὑποσχέσεις πρὸς τοὺς ψηφοφόρους. Ὑπάρχει ὅμως καὶ μία ἄλλη πικρὰ ἀλήθεια.

Τὸ ἥθικόν ἐπίπεδον ἐνὸς μεγίστου μέρους τοῦ Πολιτικοῦ μας κόσμου δὲν ἴσταται πολὺ ὑψηλά.

7. Αἱ σημεριναὶ δυσκολίαι τῆς Οἰκονομίας μας.

Εἶναι γεγονὸς ὅτι σήμερον ἡ Οἰκονομία μας διέρχεται μεγάλας δυσχερείας.

Εὐχόμεθα νὰ πρόκειται περὶ προσωρινῶν φαινομένων, ἅτινα εἶναι ἀποτελέσματα μιᾶς ἀναταραχῆς, τὰ αἷτια τῆς ὁποίας δεόν νὰ ἀναζητηθοῦν εἰς τὴν ἀναπροσαρμογὴν τῆς τιμῆς τοῦ συναλλάγματος.

Ὑπάρχει ὅμως ὁ φόβος μήπως ἡ κατάστασις δὲν βελτιωθῇ καὶ ἀντιθέτως ἐξελιχθῇ ἐπὶ τὰ χεῖρω, διότι εἰς τὰ οἰκονομικὰ φαινόμενα παίζει σπουδαῖον ρόλον ἡ προοπτικὴ τῆς ἐξελίξεως, δηλαδὴ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον, κακῶς ἴσως κατὰ τὴν ἀντίληψίν μας ὀνομάζεται «ψυχολογικὸς παράγων».

Ὁ μηχανισμὸς τῆς προοπτικῆς τῆς ἐξελίξεως εἶναι ὁ ἀκόλουθος :

Ὅταν πολὺς κόσμος πιστεύει ὅτι ἡ κατάστασις θὰ χειροτερεύῃ, τότε ἐνεργοῦνται ὑπὸ τοῦ κοινοῦ οἰκονομικαὶ πράξεις τοιαύτης φύσεως, ὥστε ἡ κατάστασις πράγματι χειροτερεύει. Ὅταν σχηματισθῇ ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἀντίληψις ὅτι θὰ ἐπέλθῃ αὐξήσις τιμῶν, οἱ ἄνθρωποι σπεύδουν νὰ προμηθευθῶσιν ἀγαθὰ εἰς ποσότητας πολὺ μεγαλυτέρας ἐκεῖνων αἵτινες εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὰς ἀμέσους ἀνάγκας τῶν καὶ συνεπῶς ἐπέρχεται πράγματι αὐξήσις τιμῶν.

Οὕτω, ἀρκεῖ νὰ δημιουργηθῇ ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡ κατάστασις χειροτερεύει διὰ νὰ χειροτερεύῃ πραγματικὰ, συνεπείᾳ ἀκριβῶς τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν πράξεων τοῦ κοινοῦ.

Ἀντιθέτως ὅταν δημιουργηθῇ ἐλπίς καὶ προσδοκία βελτιώσεως τότε ἡ κατάστασις πράγματι βελτιοῦται, διότι αἱ πράξεις τοῦ κοινοῦ θὰ εἶναι ἀντιθέτου κατευθύνσεως.

Γίνεται δηλαδὴ ἐκ μέρους τοῦ κοινοῦ πρόβλεψις καὶ προεξόφλησις μελλοντικῶν γεγονότων. Διὰ μέσου τοῦ μηχανισμοῦ τῆς προβλέψεως καὶ τῆς προεξοφλήσεως μεγαλοποιοῦνται συνήθως τὰ ἀναμενόμενα γεγονότα. Εἰς

τοῦτο συντελεῖ κατὰ μέγα μέρος ὁ τύπος καὶ γενικῶς ἡ στάσις τῶν κομμάτων τῆς Ἀντιπολιτεύσεως.

Ἄς ἀναφέρωμεν ὡς παράδειγμα τὸ πρόβλημα τῆς Νομισματικῆς σταθερότητος.

Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ πίστις εἰς τὸ νόμισμα ὅταν ὠρισμένοι ἐφημερίδες, εἴτε ἀπὸ ἀπλῆν ἀπερισκεψίαν καὶ κουφότητα εἴτε διὰ λόγους καθαρῶς ἀντιπολιτευτικούς, ἀναγράφουσι πληροφορίας ὅτι θὰ γίνῃ «Ἀναγκαστικὸν Δάνειον ἢ θὰ «διχοτομηθῇ τὸ χαρτονόμισμα»;

Διὰ τῶν εἰδήσεων τούτων προκαλεῖται φοβία καὶ ψύχωσις μεταξύ τοῦ κοινοῦ καὶ ὁ καθείς ἀποφεύγει τὴν δραχμὴν καὶ ἀναζητεῖ ἄλλας ἀξίας, δηλαδὴ χρυσὸν κ.τ.λ.

Ἐδημιουργήθη ἡ ἀντίληψις ὅτι ἐάν τις ἀποταμιεύσῃ εἰς Ἐθνικὸν Νόμισμα θὰ ὑποστῇ, λόγῳ τῶν ἀναμενομένων δῆθεν μέτρων, μίαν πραγματικὴν ζημίαν.

8. Ἀναζήτησις διεξόδου.

Ἡ λύσις τοῦ Ἑλληνικοῦ Προβλήματος, κατὰ τὴν ἀντίληψίν μας, πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ πρὸς τὴν ἀκόλουθον κατεύθυνσιν.

Πρώτη προϋπόθεσις εἶναι ὁ σχηματισμὸς Κυβερνήσεως Ἐθνικῆς Σωτηρίας.

Δευτέρα προϋπόθεσις εἶναι ἡ κατάρτισις ἐνὸς μακροχρονίου οἰκονομικοῦ Προγράμματος.

Τὸ Πρόγραμμα τοῦτο πρέπει νὰ καταρτισθῇ μετὰ προσοχῆς καὶ νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην, τὰ πλέον ἱκανὰ καὶ κατάλληλα πρόσωπα.

Ἀπαντὰ τὰ κόμματα, ἐκτὸς τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς, πρέπει νὰ υἱοθετήσωσι τοῦτο, καὶ νὰ ἀναλάβωσι τὴν ὑποχρέωσιν τῆς πιστῆς αὐτοῦ ἐφαρμογῆς.

Τὸ Πρόγραμμα τοῦτο θὰ ἔχῃ ὡς βάσιν τὴν κινητοποίησιν ὅλων τῶν ἐσωτερικῶν πόρων, δηλαδὴ τὴν λειτουργίαν τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ τῶν Ἐπενδύσεων. Παραλλήλως θὰ προβλέπηται ἡ προσέλκυσις ξένων κεφαλαίων καὶ οἱ ὁροὶ ὑπὸ τοὺς ὁποίους θὰ ἐπενδυθοῦν ταῦτα εἰς τὴν χώραν μας.

Ἐτερον βασικὸν θέμα : Ἀπαιτεῖται ἀναδιάρθρωσις τῆς σημερινῆς συνθέσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Ὅπως λειτουργοῦν σήμερον τὰ Παραγωγικὰ Ὑπουργεῖα εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποδώσουν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. (Ἐπὶ τοῦ θέματος ὁμοῦς αὐτοῦ θὰ γίνῃ ἰδιαίτερον σημείωμα).

Ἐτερον σπουδαῖον θέμα εἶναι ὁ καθορισμὸς τῶν σχέσεων Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς.

Πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ζητηθῇ, ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἡ ἔλευσις ἐν Ἑλλάδι ἐνὸς Ἀμερικανοῦ σοβαροῦ Οἰκονομολόγου, ἐνὸς

Οἰκονομολόγου ὁλκῆς εἰς ἀντικατάστασιν τῶν μέχρι σήμερον τοιούτων τῶ ὁποῖων αἱ οἰκονομικαὶ γνώσεις ἔχουσιν ἀνάγκην ἀποδείξεως.

Ἐπίσης αἱ ἐπεμβάσεις τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς πρέπει νὰ περιορισθοῦν εἰς τὸ ἐλάχιστον. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ καταργηθῇ ἀμέσως ὁ Νόμος 480, περὶ Διοικήσεως Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου. Ἐπίσης νὰ γίνῃ ἐξέτασις καὶ ἀπολογισμὸς τοῦ ἔργου τῶν ἀναριθμῆτων Ἀμερικανῶν Ἐμπειρογνομόνων οἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὰ διάφορα Ὑπουργεῖα.

Κατὰ τὴν ἀντίληψίν μας, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, πρέπει ἀμέσως νὰ ἀναχωρήσουν οἱ δῆθεν ἐμπειρογνώμονες οὗτοι.

Ἐπίσης πρέπει νὰ γίνῃ ἀναδιάρθρωσις τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἡ λειτουργία ταύτης ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας εἶναι κακὴ καὶ ἀπαράδεκτος. (Εἰς ἰδιαίτερον σημείωμα θὰ ἐξετασθῇ τὸ θέμα τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς).

Ἅτερον βασικὸν θέμα εἶναι τὸ τῆς Κρατικῆς Ἀναδιοργανώσεως. (Ἐπ' αὐτοῦ ἐπίσης θὰ γίνῃ ἰδιαίτερον σημείωμα). Δύναται ὁμοῦς ἐνταῦθα νὰ λεχθῇ ὅτι ὁ Κρατικὸς μηχανισμὸς καὶ γενικώτερον ἡ κατάστασις τῶν διαφόρων Ἰδρυμάτων εἶναι πράγματι ἀξιοθρήνητος:

Αἱ καίριοι θέσεις κατέχονται, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἀπὸ ἀνικάνους οἵτινες κατέλαβον ταύτας βάσει πολιτικῶν κριτηρίων. Εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ λειτουργήσῃ ὁ Κρατικὸς μηχανισμὸς καὶ νὰ γίνῃ ἀνάπτυξις τῆς Οἰκονομίας μας, ἐὰν δὲν γίνῃ δραστικὴ ἐκκαθάρισις τοῦ Κρατικοῦ μηχανισμοῦ καὶ τῶν διαφόρων ἄλλων Ὁργανισμῶν.

9. Ὁ ρόλος τοῦ Τύπου.

Ἡ ἐν γένει κατάστασις τῶν Ἐφημερίδων εἰς τὴν χώραν μας, ἀποτελεῖ πραγματικὴν ἀνωμαλίαν.

Ἀναγράφονται αἱ πλέον φαντασιώδεις εἰδήσεις, ἀρκεῖ τοῦτο νὰ προκαλέσῃ αὐξήσιν τῆς κυκλοφορίας ἢ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ δῆθεν πολιτικὰ συμφέροντα τοῦ Κόμματος, εἰς τὸ ὅποιον ἡ Ἐφημερίς ἀνήκει.

Εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ γίνῃ κάτι τὸ θετικὸν εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἐὰν δὲν ἀλλάξῃ ἡ σημερινὴ κατάστασις τοῦ τύπου.

Βεβαίως μὲ τὰς συγχρόνους ἀντιλήψεις περὶ ἐλευθερίας, εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ γίνῃ πρότασις περὶ προληπτικῆς λογοκρισίας τῶν Ἐφημερίδων. Ὑπάρχουν ὁμοῦς δύο ἄλλαι λύσεις.

α) Ἡ δημιουργία ἐνὸς Συμβουλίου Τύπου, εἰς τὸ ὅποιον θὰ ἀντιπροσωπεύωνται καὶ αἱ Ἐφημερίδες. Τὸ Συμβούλιον τοῦτο θὰ παρακολουθῇ τὴν ἐν γένει ἐμφάνισιν τῶν Ἐφημερίδων καὶ ὁσάκις μία Ἐφημερίς παρεκτρέπεται θὰ δύναται νὰ προβαίῃ εἰς ἀνακοινώσεις καὶ νὰ ἀνασκευάζῃ τὰ δημοσιεύμενα ὑπὸ ταύτης.

Τοῦτο θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα ἡθικὴν μείωσιν τῆς Ἐφημερίδος, διότι

τὸ κοινὸν θὰ ἀντιληφθῇ ὅτι πρόκειται περὶ ψευδολόγου Ἐφημερίδος. Ἐπὶ πλεον θὰ ἔχῃ καὶ ἐπίδρασιν οἰκονομικὴν.

Ἐὰν ἐπὶ παραδείγματι μία Ἐφημερίς γράφῃ 20 σειράς, αἵτινες ἀντιπροσωπεύουν μίαν εἰδησιν φανταστικὴν ἢ Ἐπιτροπὴ θὰ δύναται νὰ ἀνασκευάσῃ τὴν εἰδησιν ταύτην μὲ ἓνα ὁλόκληρον δίστηλον, τὸ ὁποῖον θὰ εἶναι ὑποχρεωμένη ἢ Ἐφημερίς νὰ καταχωρήσῃ.

Ἡ δημοσίευσις αὕτη θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα μίαν σοβαρὰν δαπάνην διὰ τὴν Ἐφημερίδα θὰ προκαλῇ δὲ ἀσφαλῶς καὶ πτώσιν τῆς κυκλοφορίας της.

Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης εἶναι δυνατόν νὰ ἐξαφανισθοῦν μερικαὶ Ἐφημερίδες, αἵτινες δὲν ἀποτελοῦν τιμὴν διὰ τὴν Ἑλληνικὴν δημοσιογραφίαν.

β) Δημιουργία εἰδικοῦ δικαστηρίου διὰ τὸν τύπον.

Τὸ Δικαστήριον τούτο θὰ ἐκδικάζῃ κυρίως ἀδικήματα ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν πίστιν καὶ τὸ νόμισμα. Πρέπει δηλ. εἰδικὸς Νόμος νὰ προβλέπῃ ὅτι ἀποτελεῖ βαρύτατον ἀδικήμα ἢ ἀναγραφὴ μιᾶς φανταστικῆς εἰδήσεως, ὅτι δῆθεν ἡ Κυβέρνησις πρόκειται νὰ διχοτομήσῃ τὸ χαρτονόμισμα ἢ νὰ ἐπιβάλλῃ ἀναγκαστικὸν δάνειον κ.λ.π.

Νομοθεσία ἄλλωστε προστατεύουσα τὴν πίστιν καὶ τὸ νόμισμα ὑπάρχει καὶ εἰς ἄλλας χώρας.

10. Οἱ κατάλληλοι ἄνθρωποι.

Διὰ νὰ ἐξέλθωμεν ὁμῶς ἀπὸ τὸ σημερινὸν ἀδιέξοδον εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀναζητηθοῦν οἱ κατάλληλοι ἄνθρωποι.

Πρέπει πρωτίστως νὰ πειθοῦν τὰ Πολιτικὰ Κόμματα ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ στραφῶσιν αὐτὰ ταῦτα πρὸς ἀναζήτησιν τῶν καταλλήλων προσώπων καὶ νὰ μὴ ἀναθέτωσι τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα εἰς πρόσωπα, τὰ ὁποῖα διαγκωνίζονται εἰς τοὺς προθαλάμους τῶν κομμάτων καὶ συμβάλλουν οἰκονομικῶς καὶ μὲ ἄλλα μέσα διὰ τὴν ἐκλογικὴν ἐπιτυχίαν.

Ἐκεῖ ἀκριβῶς εἶναι τὸ πλεον εὐθικτον σημεῖον τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς.

Αἱ συνθῆκαι τοῦ πολιτεύεσθαι εἶναι τοιαῦται ὥστε νὰ κινούμεθα πράγματι ἐντὸς ἐνὸς φαύλου κύκλου.

Ὁ πολιτευόμενος ἔχει ἀνάγκην ψήφων καὶ οἱ ψηφοφόροι ἔχουν τὰς ἀπαιτήσεις των.

Μεταξὺ πολιτικῶν καὶ ψηφοφόρων ὑπογράφεται ἓν εἶδος ἀνηθικοῦ συμβάσεως.

Ἐφ' ὅσον κατὰ συνέπειαν ἢ ὅλη μας πολιτικὴ ζωὴ βασιίζεται καὶ θὰ βασιίζεται ἐπὶ τῆς ἀπαραδέκτου ταύτης καταστάσεως δὲν ὑπάρχει σωτηρία καὶ διέξοδος. Τὸ Ἑλληνικὸν πρόβλημα θὰ παραμείνῃ ἄλυτον. Αἱ κυβερνήσεις θὰ διαδέχωνται ἢ μία τὴν ἄλλην, καὶ θὰ καταρρέουν ὡς χάρτινοι πύργοι. Ὅλοι ὅσοι θὰ παρουσιάζωνται ὡς θαυματοποιοί, θὰ ἐξαφανίζωνται συντόμως ἀπὸ τὸ προσκήνιον τῆς πολιτικῆς ζωῆς.

Σήμερον ἡ διεθνὴς κατάστασις εἶναι κρίσιμος. Εἶναι ἰδιαίτερος κρίσιμος διὰ τὴν χώραν μας τὴν ὁποίαν ἀπειλεῖ πάντοτε ὁ κίνδυνος τοῦ Κομμουνισμοῦ.

Ὁ κύριος ἐχθρὸς τῆς Ἑλλάδος παραμένει ὁ Κομμουνισμός. Εὐρίσκεται εἰς τὸ Ἑσωτερικὸν τῆς χώρας, ἀπειλεῖ δὲ ταύτην καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ὑπάρχει ὁμως καὶ ἕτερος κίνδυνος, ὁ οἰκονομικὸς ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν διαφόρων Κρατῶν.

Εὐρισκόμεθα βεβαίως εἰς φιλικὰς σχέσεις μὲ διαφόρους χώρας. Ἐν τούτοις μὲ τὰς χώρας ταύτας διεξάγομεν μίαν ἀέναον οἰκονομικὴν μάχην.

Ἡ σημερινὴ διεθνὴς οἰκονομικὴ κατάστασις χαρακτηρίζεται ὡς ἐξῆς :

Κάθε χώρα προσπαθεῖ νὰ τοποθετήσῃ τὰ προϊόντα της καὶ τὰς Ὑπηρεσίας της εἰς τὰς ἀγορὰς τῶν ἄλλων χωρῶν. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἐπὶ παραδείγματι αὐξήσιν τῶν ἐξαγωγῶν της μία χώρα μετέρχεται ὅλα τὰ μέσα. Ὅχι ἀπλῶς πριμοδοτήσεις, προπαγάνδας καὶ διαφημίσεις, ἀλλ' ἄλλα σατανικώτερα μέσα.

Ὑπάρχει σειρὰ ὁλόκληρος μέτρων, ἅτινα εἶναι λίαν γνωστά, καὶ ἀποτελοῦν ἀκριβῶς ὁλόκληρον ὅπλοστάσιον, διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ οἰκονομικοῦ πολέμου.

Ἐπομένως ἡ χώρα μας, πρέπει αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν οἰκονομικὸν πόλεμον, τὸν μεταξὺ φιλικῶν χωρῶν πόλεμον, νὰ τὸν διεξαγάγῃ μὲ ὅλους τοὺς κανόνας τῆς οἰκονομικῆς τέχνης.

Πρέπει ἐπὶ παραδείγματι νὰ διευκολύνωμεν τὴν ἐξαγωγὴν ἑνὸς προϊόντος μας εἰς μίαν χώραν.

Διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα εἶναι ἀπαραίτητον νὰ στείλωμεν τὰ κατάλληλα πρόσωπα. Ἐὰν ἀντιθέτως δὲν ἀναζητήσωμεν τὰ κατάλληλα πρόσωπα, ἀλλὰ θεωρήσωμεν τοῦτο ὡς εὐκαιρίαν διὰ νὰ διευκολύνωμεν πολιτικούς μας φίλους, τότε τὰ ἀποτελέσματα διὰ τὴν οἰκονομίαν μας θὰ εἶναι οἰκτρά.

Πιθανὸν ὅταν κανεὶς ἐξετάσῃ βαθύτερον τὴν φύσιν τοῦ ἐλληνικοῦ προβλήματος, θὰ καταλήξῃ εἰς συμπεράσματα ἀπαισιόδοξα.

Τὰ σύγχρονα προβλήματα εἶναι δυσκολώτατα. Διὰ νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ἀπαιτοῦνται γνώσεις, ἐργασία, χαρακτὴρ εἰλικρινῆς κ.λ.π. καὶ ὅλα ταῦτα, δυστυχῶς, δὲν συναντῶνται εὐκόλως.

Ἐπειδὴ ὁμως εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ζήσῃ ὁ ἐλληνικὸς Λαός, διότι πράγματι ἐνώπιόν μας ὑπάρχει πρόβλημα ἐπιβιώσεως, οἱ πολιτευόμενοι καὶ γενικῶς οἱ διανοούμενοι ἔχουν καθήκον νὰ ἐξετάσουν τὸ πρόβλημα τοῦτο μετὰ προσοχῆς καὶ εἰς ἕκαστος νὰ ἀναλάβῃ τὰς εὐθύνas του.

Εἶναι ἴσως ἀπαραίτητον νὰ λεχθῶσιν καὶ μερικαὶ σκληραὶ ἀλήθειαι εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν.

Πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ ὅτι εἶναι ἀδύνατον ἕκαστος Ἕλλην νὰ παίζη ρόλον τεκνοποιητικῆς μηχανῆς καὶ νὰ φθάνη εἰς ἐξάδα ἢ ὀκτάδα τέκνων, εἰς μίαν χώραν ἢ ὁποία ἔχει τόσην περίσσειαν πληθυσμοῦ.

Ἐπάρχει ἐπομένως θέμα ἐλέγχου τῶν γεννήσεων διὰ τὴν χώραν μας. Ἐπίσης εἶναι ἀπαραίτητον νὰ δηλωθῇ σαφῶς εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, ὅτι διὰ νὰ βελτιώσῃ τὴν θέσιν του, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἐργασθῇ καὶ νὰ κοπιάσῃ πολὺ. Ὅφείλει νὰ καλλιεργήσῃ ἐντατικώτερον καὶ μετὰ προσοχῆς αὐτὴν τὴν ὀλίγην καὶ ἄγονον γῆν, τὴν ὁποίαν διαθέτει, καὶ νὰ μὴ ἐπιδιώκῃ τὴν λύσιν τοῦ ἀτομικοῦ του προβλήματος διὰ τῆς μεθόδου τῆς θεσιθηρίας, διότι ἐπέδειξε ζῆλον καὶ ἔκαμε προεκλογικὴν προπαγάνδαν ὑπὲρ ἐνὸς οἰου-
δήποτε πολιτικοῦ.

=====